

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra pomocných věd historických a archivnictví

Genealogie rodiny Němcovy
Bakalářská práce

Autor: Zdislava Silvarová
Studijní program: B7105 Historické vědy
Studijní obor: Archivnictví/Historie
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Mgr. Martina Bolom-Kotari, Ph.D.

Hradec Králové 2022

Zadání bakalářské práce

Autor: Zdislava Silvarová

Studium: F17BK0023

Studijní program: B7105 Historické vědy

Studijní obor: Archivnictví - historie

Název bakalářské práce: **Genealogie rodiny Němcovy**

Název bakalářské práce AJ: The Němec Family Genealogy

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá genealogií rodiny Němcovy s občasným přihlédnutím k dalším větším autorčiným předkům. Zaměřuje se zejména na život rodiny od sňatku Tomáše Němce a Marie Machové až po úmrtí Bohumíra Němce a jeho manželky Heleny. Práce se zabývá jejich rodinným a profesním životem, událostmi a fenomény, které do jejich života přímo či nepřímo zasáhly, dále místy, na kterých žili, ze kterých pocházeli, jejich přízní. Práce se také dotýká problematiky genealogického bádání jako takového, pramenů genealogického výzkumu se zaměřením na zdroje využití v práci a využití internetových služeb pro daný výzkum. Pro vypracování bylo kromě odborné literatury využito matričních záznamů, úředních dokumentů, pozůstalostí rodinného archivu a ústního svědectví pamětníků. Metody: sběr a analýza pramenů, komparace

PETERKA, Josef. Cesta k rodinným kořenům, aneb, Praktická příručka občanské genealogie. Praha: Libri, 2006. ISBN 80-7277-307-0. LUTONSKÝ, Boleslav a Rudolf MELICHAR. Základy genealogie: soubor přednášek pro laické genealogy. Praha: B. Lutonský, 1999. Vademecum genealoga. ŘÍČAŘ, Kristoslav. Úvod do genealogie: kdo jsou moji předkové a odkud přišli?. Praha: Horizont, 1995. ISBN 80-7012-082-7. POHANKA, Henry. Sám proti toku času, aneb, S genealogií k vlastním kořenům. Litvínov: Dialog, 2002. ISBN 80-85843-62-5.

Zadávací pracoviště: Katedra pomocných věd historických a archivnictví,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Martina Bolom Kotari, Ph.D.

Oponent: doc. PhDr. Mgr. Jakub Zouhar, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 21.12.2020

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením Mgr. Martiny Bolom- Kotari, Ph.D. samostatně a uvedla jsem všechny užití prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 9. 8. 2022

Zdislava Silvarová

Poděkování

Mé poděkování patří zejména Mgr. Martině Bolom-Kotari, Ph.D. za trpělivé a ochotné vedení práce, mé rodině a přátelům za podporu a pomoc.

Anotace

SILVAROVÁ, Zdislava. *Genealogie rodiny Němcovy*. Hradec Králové: Filozofická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2022.

Bakalářská práce se zabývá genealogií rodiny Němcovy s občasným přihlédnutím k dalším větvím autorčiných předků. Zaměřuje se zejména na život rodiny od sňatku Tomáše Němce a Marie Machové až po úmrtí Bohumíra Němce a jeho manželky Heleny. Práce se zabývá jejich rodinným a profesním životem, událostmi a fenomény, které do jejich života přímo či nepřímo zasáhly, dále místy, na kterých žili, ze kterých pocházeli, jejich přízní. Práce se také dotýká problematiky genealogického bádání jako takového, pramenů genealogického výzkumu se zaměřením na zdroje využití v práci a využití internetových služeb pro daný výzkum. Pro vypracování bylo kromě odborné literatury využito matričních záznamů, úředních dokumentů, pozůstalostí rodinného archivu a ústního svědectví pamětníků.

Klíčová slova: genealogie, genealogické prameny, rodokmen, Němec, mikrohistorie

Abstract

SILVAROVÁ, Zdislava. *The Němec Family Genealogy*. Hradec Králové: Philosophical Faculty of University of Hradec Králové, 2022.

The bachelor's thesis deals with the genealogy of the Němec family with an occasional consideration of other branches of the author's ancestors. It focuses mainly on a life of the family from a marriage of Tomáš Němec and Marie Machová to the death of Bohumír Němec and his wife Helena. The work deals with their family and professional life, events and phenomena that directly or indirectly affected their lives, as well as the places where they lived, from which they came, their favors. The work also deals with the issue of a genealogical research in general, sources of genealogical research with a focus on the resources used in the work and a use of Internet services for the research. In addition to professional literature, register records, official documents, the remains of a family archive and oral testimony of witnesses were used for the elaboration.

Keywords: genealogy, genealogical sources, familytree, Němec, microhistory

Obsah

ÚVOD	9
1 Základní genealogické pojmy, genealogický výzkum a jeho prameny.....	13
2 Moji předci z Vysočiny	19
2.1 Rodina Němcova z Žižkova Pole 24	21
2.1.1 Tomáš a Marie.....	22
2.1.2 Alois a Marie	28
2.1.3 Bohumír a Helena.....	34
2.2 Němcovi z Rosičky a Olešenky. Předci v přímé linii.....	38
2.2.1 Rosička č. 4	38
2.2.2 Olešenka č. 7	39
3 Vedlejší větve rodu.....	40
3.1 Bohdalov č. 29	41
3.2 Černá.....	41
3.2.1 Černá č. 36.....	41
3.2.2 Černá č. 38.....	41
3.3 Dobrá	41
3.3.1 Dobrá č. 3, č. 6, č. 9.....	41
3.3.2 Dobrá č. 6., Dobrá č. 29	41
3.3.3 Dobrá č. 16	41
3.3.4 Dobrá č. 41	41
3.4 Dolní Bory č. 11	42
3.5 Havlíčkův Brod č. 122.....	42
3.6 Horní Hamry č. 4	42
3.7 Hrbov	42
3.7.1 Hrbov č. 34	42
3.7.2 Hrbov č. 42	42
3.8 Jitkov č. 6.....	42
3.9 Keřkov č. 39	43
3.10 Malá Losenice	43
3.10.1 Malá Losenice č. 16	43
3.10.2 Malá Losenice č. 35	43
3.11 Nížkov.....	43
3.11.1 Nížkov č. 7	43
3.11.2 Nížkov č. 9	43

3.11.3	Nížkov č. 61	44
3.12	Olešenka č. 7	44
3.13	Přibyslav č. 170	44
3.14	Radostín nad Oslavou	44
3.14.1	Radostín nad Oslavou č. 9	44
3.14.2	Radostín nad Oslavou č. 41	44
3.15	Rosička	44
3.15.1	Rosička č. 4	44
3.15.2	Rosička č. 5	45
3.15.3	Rosička č. 8	45
3.15.4	Rosička č. 10	45
3.15.5	Rosička č. 15, č. 16	45
3.16	Rudolec č. 44	45
3.17	Sázava	45
3.17.1	Sázava č. 36	45
3.17.2	Sázava č. 6, č. 7., č. 17, č. 37.	46
3.17.3	Sázava č. 66	46
3.18	Sazomín č. 8	46
3.19	Sirákov č. 34	46
3.20	Špinov č. 11	46
3.21	Újezd č. 11	46
3.22	Žižkovo Pole č. 1	46
4	Dotazník	48
	ZÁVĚR	56
	Zdroje	59
	Přílohy	1

ÚVOD

„Tak zůstaň.“ Tak zněla jedna z vět, kterou se se mnou loučila má babička Helena Němcová, když jsem v půlce února roku 2021 odjížděla po krátkém pobytu u svých prarodičů v Žižkově Polí č. 24. V té době jsem netušila, že to byla jedna z posledních vět, kterou jsem od ní v životě slyšela. Helena Němcová zemřela o tři týdny později, po krátké těžké nemoci ve středu 3. března 2021, následována svým mužem Bohumírem, který zemřel v pátek 12. března téhož roku.

Původně jsem pro svou práci měla zvolené téma podobné, ale jiné. Chtěla jsem zpracovat historii rodiny Silvarovy, tedy rodu mého otce, v přímé mužské linii. Psaní práce bylo komplikované pro nedostatek pramenů a malé množství pamětníků, které bych mohla oslovit. Z toho důvodu jsem delší dobu zvažovala změnu tématu. Po smrti svých prarodičů jsem se rozhodla napsat práci, která by byla v určité formě památkou na blízké zemřelé.

Hned v úvodu bych chtěla předeslat, že navzdory osobnímu charakteru tématu není mým cílem vytvořit nostalgické vzpomínání. Rozhodla jsem se vytvořit práci, která bude v teoretické rovině pojednávat o genealogii a genealogově práci, praktickým výsledkem aplikace zmíněných teoretických východisek pak bude rodopis rodiny Němcovy. Pro teoretickou část práce budu čerpat nejvíce z publikace od Josefa Peterky *Cesta k rodinným kořenům: praktická příručka občanské genealogie* a ze *Sám proti toku času aneb s genealogií k vlastním kořenům* od Henryho Pohanky.

V průběhu tvorby práce jsem přicházela do kontaktu s dalšími laickými genealogy, kteří se sdružují v několika facebookových skupinách. Se sbíráním vlastních zkušeností při tvorbě rodokmenu mě stále více zajímala zkušenost a názor dalších badatelů. Zároveň jsem vnímala, že by dotazník určený právě genealogické laické veřejnosti mohl být zajímavým obohacením práce. Rozhodla jsem se tedy vytvořit dotazník o třinácti otázkách, ve kterých jsem se zajímala o to, jak dlouho a v jaké míře se respondenti genealogii věnují, jaký volí postup při výzkumu, do jaké doby dohledali své předky, zda se seznámili s novými příbuznými a mnohé další. Výsledky dotazníku přináším ve čtvrté kapitole.

Velmi jednoduchou, a přitom jednoznačnou definici genealogie nacházíme v publikaci *Základy heraldiky, genealogie a sfragistiky* od manželů Krejčíkových, kde se uvádí, že: „*Genealogie je pomocná věda historická, která se zabývá vztahy mezi lidskými jedinci, přičemž tyto vztahy jsou dány jejich rodovým původem nebo příbuzenstvím. Spadá do ní také studium důsledků, které z těchto vztahů vyplývají (historické, právní, společenské a biologické).*“¹ Předmětem genealogických bádání původně byly zejména rodokmeny šlechtických a jiných význačných osob. Teprve v době novější se začala genealogova práce více zaměřovat na ostatní skupiny obyvatelstva, což výrazně napomohlo zmapování dějin širší populace.²

¹ Jarmila KREJČÍKOVÁ, *Základy heraldiky, genealogie a sfragistiky*, Praha 1987, s. 199.

² Ivan HLAVÁČEK (edd.), *Vademecum pomocných věd historických*, Jinočany 1997, s. 141.

V tomto duchu jsem se rozhodla vytvořit svou práci i já. Práci o životě prostých lidí, kteří ač nepatrní z hlediska dějin obecných, byli důležitými pro svou rodinu, přátele, obec, troufnu si říct i národ. Nejen oni ovlivňovali své okolí a podíleli se na vzniku dějin, ale okolí i dějiny utvářely a ovlivňovaly jejich každodenní realitu. Jistě bych svou práci mohla zaměřit čistě faktograficky či deskriptivně – od kdy do kdy, kde moji předci žili, kolik měli dětí, jaké měli zaměstnání, jaký pobírali plat či důchod apod. Takový výčet by byl sice přehledný, ale v důsledku by čtenáři o životě mých předků neřekl téměř nic. Rozhodla jsem se proto opřít o metody moderní genealogie, která úzce souvisí s výzkumy v rámci mikrohistorie, dějin každodennosti, regionálních dějin, a vše smysluplně propojit.

Pro svou práci jsem čerpala převážně z pramenů písemné povahy. Jednalo se zejm. o matriky narozených, oddaných a zemřelých Moravského zemského archivu Brno a Státního oblastního archivu Hradec Králové. Moravský zemský archiv Brno veřejnosti zpřístupňuje³ digitalizované matriky obcí převážně kraje Jihomoravského, dále pak z části obce kraje Zlínského, Olomouckého a Vysočina.⁴ Snímky matrik lze procházet přímo na internetovém serveru, není potřeba soubory stahovat. Stažení celého souboru zde ani není umožněno, existuje ovšem možnost uložení jednotlivých snímků. Státní oblastní archiv v Hradci Králové, obsahující matriky kraje Královéhradeckého, Pardubického a části kraje Vysočina⁵, nabízí možnost stažení souborů. Digitalizované matriky lze vyhledat skrze *Soupis matričních knih uložených ve státním oblastním archivu v Hradci Králové*.⁶ Matriky jsou stáhnuty ve formátu ZIP, ve kterém lze prohlédnout každý jednotlivý snímek zvlášť, souvislé procházení snímků je umožněno pouze po přesunutí podsložky z otevřeného ZIP souboru do jiné části počítače.

Pro další písemné prameny jsem vykonala několik návštěv archivů a úřadů. Ve Státním okresním archivu v Havlíčkově Brodě jsem získala informace k obci Žižkovo Pole. Jednalo se o výkazy třídních knih, dále o pamětní knihy obce, knihy domovského práva a další. S podobným typem pramenů jsem se setkala ve Státním okresním archivu ve Žďáru nad Sázavou, kam jsem vykonala cestu za účelem získání informací o obci Rosička. Na městském úřadě v Přibyslavi mi bylo umožněno nahlédnout do tzv. živé matriky, která nemůže být zveřejněna kvůli údajům podléhajícím ochraně osobních údajů.

Mnohý písemný a obrazový materiál jsem našla v rodinném archivu. Jednalo se převážně o prameny úředního charakteru (doklady, smlouvy, kvitance, úřední dopisy ad.), fotografie, dopisy a kalendáře. Kalendáře, které se mi po předcích dochovaly, odpovídají hospodářskému zaměření rodiny – nejvíce zápisů se nachází v jarních a letních měsících. Jedná se zejména o informace o sadbě, plení, jednocení záhonů, dále např. (a to i v měsících dalších) o nákupu obilí, brambor apod., informace o přípuštění hospodářských zvířat a další. Zaznamenávání těchto informací bylo důležité pro správný chod hospodářského roku. Kalendář byl v zemědělství praktickou pomůckou pro následující roky, hospodář se v něm mohl orientovat – kdy se co sázelo, jaké byly časové rozestupy, posloužil i pro zpětnou kontrolu. Kalendáře také

³ Přístupné zde: [Matriky - ACTA PUBLICA \(mza.cz\)](http://mza.cz)

⁴ Česká genealogická a heraldická společnost v Praze: *Digitalizace* [online]. 2015 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <http://www.genealogie.cz/aktivity/digitalizace/>

⁵ Tamtéž.

⁶ Přístupné zde: [8700_Sbirka-matrik-Vychodoceskeho-kraje-1587-1949_NAD_190-stav-2020-08-18.pdf](http://8700.Sbirka-matrik-Vychodoceskeho-kraje-1587-1949_NAD_190-stav-2020-08-18.pdf) (vychodoceskearchivy.cz)

často vypovídají o zaměstnání či o koníčcích dané osoby.⁷ Občas lze z kalendářních záznamů vytvořit samostatný příběh. Např. v kalendáři z roku 1993 máme v jeden den záznam o tom, že Helena jela na návštěvu, o dva dny později je zapsána informace o jejím návratu a zápis dalšího dne zaznamenává zprávu, že přišly brýle, které si na návštěvě zapoměla.⁸ Kalendáře také obsahují informace o výročích či důležitých rodinných událostech. V kalendářích katolické rodiny nalézáme také záznamy o mších, které byly odslouženy za zemřelé členy rodu.⁹

Přínosnou mi také byla komunikace se starosty a starostkami obcí, ve kterých moji předci v přímé linii žili, a která mě ve všech případech ukázala další směr bádání. Od paní starostky Žižkova Pole jsem získala podstatné informace pro svou práci a důležité kontakty, od paní starostky Rosičky jsem zjistila skutečnost, že kroniky a veškerý starší materiál byl zničen při požáru, pan starosta Olešenky mi zaslal PDF soubory týkající se historie obce.

Z hmotných pramenů mi posloužily zejm. náhrobky, ze kterých jsem vyčetla data osobního charakteru. Doplněním práce bylo ústní svědectví pamětníků událostí a konzultace se současníky. Jednalo se převážně o rodinu a příbuzné.

Z internetových zdrojů jsem nejvíce využila již zmíněných snímků digitalizovaných matrik MZA Brno (okres Žďár nad Sázavou) a SOA Hradec Králové (okres Havlíčkův Brod). Přes internetové stránky MZA Brno jsem se také dostala ke sčítacím operátům z let 1880, 1890, 1900, 1910 a 1921. Stránky Vojenského ústředního archivu nabízejí kartotéky padlých, kde jsem získala informace o několika ve válce zahynulých příbuzných. Pro vojenské informace poslouží také projekt Legie 100, který obsahuje karty legionářů, zde jsem našla kartu svého pradědečka Aloise a jeho bratra Jindřicha. Hojně jsem také využila stránky genealogie.nka.cz, která zpřístupňuje slovníky, zkratky, tabulky s písmem apod. Dobrou pomůckou pro mé bádání byly také servery prostředkující mapy, které jsem využívala převážně při tvorbě rodokmenu. Pro jasnost si zde dovoluji uvést příklad: v matrice narozených se nachází místo narození matky. Potřebuji najít svatbu rodičů narozeného dítěte, předpokládám, že se ve většině případů svatba konala ve farnosti nevěsty. V daném kraji se ovšem nachází dvě obce nesoucí stejný název. V tu chvíli jako pomůcku využívám online mapu, přes kterou zjišťuji, která obec se nachází blíž místa rodiště ženicha, a která je tedy více pravděpodobná pro jejich případné seznámení. Samozřejmě tuto pomůcku nelze pokládat za zaručení pravdivého výsledku, nevěsta se mohla narodit v obci vzdálenější, v mnohém případě mi ale pomohla v urychlení práce. Velkým přínosem pro mě byly sociální sítě, převážně Facebook, kde jsem se zapojila do dvou genealogických skupin. Jejich členové mi jednak pomohli vyplněním již dříve zmíněného dotazníku, jednak jsem zde získala podstatné množství informací a návodů, které byly pro mé genealogické začátky podstatné. Přes Facebook jsem našla také několik vzdálených příbuzných, o jejichž existenci jsem před začátkem bádání nevěděla. Od některých z nich jsem získala další informace o svém rodu a mohla tak obohatit rodokmen o nová data. Důležitým pramenem pro mě bylo také ústní svědectví mých rodičů, mého dědečka Bohumíra Němce a manželů Mokrych, tedy Bohumírovy sestřenice s manželem.

⁷ Archiv Bohumily Silvarové, kalendáře rodiny Němcovy 1990–2010.

⁸ Archiv Bohumily Silvarové, kalendář r. 1993.

⁹ Archiv Bohumily Silvarové, kalendáře rodiny Němcovy 1990–2010.

Pro svou práci jsem se rozhodla jako formu výstupního grafu zvolit rodokmen, který svou formou, ve které zahrnuje všechny nositele jména, v tomto případě jména Němec, dobře vystihuje charakter mé práce s tématem genealogie rodiny Němcovy. Pro vytvoření rodokmenu jsem využila program MyHeritage Family Tree Builder, který ve svém předplatném nabízí mnohé další funkce. Jedná se například o možnost založení vlastních genealogických stránek, propojení svého rodokmenu s rodokmeny dalších badatelů, nalezení shod mezi záznamy svými a záznamy dalších. Zvláštní funkcí je také obarvení, zdokonalení či animace fotografií a vytvoření videa z nahraných fotografií. Obarvení, příp. zdokonalení (zaostření, opravy poškození) jsem využila také pro staré fotografie rodinného archivu, které jsem do této práce umístila jako přílohy. Jedná se o automatickou kolorizaci, která není bezchybná, na fotografiích je to často poznat dle nápadného fialového, fialovomodrého či růžového místa, které do kontextu ostatních barev nezapadá. V dolní části fotografie se nachází malý znak znázorňující buď barvení (paletka) nebo zdokonalení (hůlka), což se dá také považovat za nevýhodu. V každém případě je to rychlá a ve většině případů snad docela přesná kolorizace, drobné odchylky ovšem nelze vyloučit. Pokud se v textu odkazují na fotografie v přílohách, užívám označení obr. PX za účelem odlišení obrazových příloh v textu a v závěru práce.

Samotnou stať práce jsem rozdělila do čtyř kapitol. První kapitola pojednává o genealogii v teoretické rovině – vysvětluji zde genealogické pojmy, principy, postupy a výsledky genealogovy práce. V druhé kapitole pojednávám o svých předcích v přímé linii. Nejprve zasazují život mých předků do kontextu dějin jejich obcí. Největší pozornost je zde věnována Žižkovu Poli, a to z toho důvodu, že to dává smysl v kontextu celé práce, ve které je rodině Němcově z Žižkova Pole č. 24 věnována největší pozornost. Dále zde pojednávám o již zmíněné rodině Němcově z Žižkova Pole č. 24. Tato část práce je nejobsáhlejší, podrobně rozebírá osudy tří generací, které se narodily, přišly či přivdaly do rohového domu v Žižkově Poli č. 24 a prožily zde buď část, nebo i celý život. Rodinné události jsou zasazeny do událostí dějin regionálních či obecných, vysvětluji zde (převážně formou poznámek) také některé v textu zmíněné fenomény. V nich se ve dvou případech odchyluji od problematiky historických dějin a zabývám se tématy z oboru psychologie (posttraumatická stresová porucha) a lékařství (dětská mozková obrna). V této kapitole vycházím nejvíce z pramenů rodinného archivu a z ústního svědectví. Jednou využívám také pramen z rodinného archivu rodiny Silvarovy (přímá mužská linie mého otce) pro lepší vyjevení probíraného tématu. S orální historií úzce souvisí také zaznamenaná ústní svědectví. I z toho čerpám ve druhé kapitole, když vycházím z knihy *Od hospody k hospodě* od Markéty Zahradníkové, která je zjevně dílem neodborným, ale zaznamenává vyprávění českého šéfkuchaře Jaroslava Sapíka o fungování venkovské hospody v době dřívější. Druhá část druhé kapitoly, pojednávající o přímých předcích v mužské linii z Olešenky a Rosičky, je spíše stručným výčtem, a to jednak z důvodu přehlednosti, jednak z nedostatku pramenů. Více informací se nachází pouze u Ondřeje Němce z Olešenky, o němž se nám dochovaly nemnohé informace v olešenské publikaci či v historických pramenech obce. Třetí kapitola je souhrnem rodokmenu. Čtvrtá kapitola předkládá výsledky již dříve zmíněného dotazníku.

1 Základní genealogické pojmy, genealogický výzkum a jeho prameny

V genealogii operujeme s několika základními pojmy jako je vývod, rozrod, rodokmen a další. Znalost těchto pojmů je nezbytně nutná pro každý odborný genealogický výzkum, proto jsem se rozhodla pojednat alespoň o nejzákladnějších z nich. Prvním důležitým pojmem je *rodopis*, tedy jiné označení pro genealogii.¹⁰ Nejčastějším výstupem z genealogovy práce je graf, který zobrazuje členy rodu v určitém pořádku. Dle jeho formy pak mluvíme o rodokmenu, rozrodu a vývodu. *Rodokmen* je takové grafické zpracování, které vychází od nejstaršího známého předka (zakladatele rodu) a zahrnuje v sobě všechny jeho potomky nesoucí stejné příjmení. Jedná se tedy převážně o potomky mužských členů rodu nebo nemanželské děti neprovdaných dcer.¹¹ *Rozrod* je grafické zpracování zahrnující všechny potomky nejstaršího člena rodu. *Vývod* je opakem rozrodu: grafické zpracování předků probanta. *Probant* je výchozí osobou, od které se odvíjí rozrod nebo vývod,¹² *nestorem* rozumíme nejstaršího známého předka,¹³ *potomkem* osobu v přímé linii, která se nachází od probanta směrem k budoucnosti a *předkem* osobu v přímé linii, která se nachází od probanta směrem do minulosti. *Ztráta předků* je jev, při kterém dva členové rodu v příčné příbuzenské linii mezi sebou uzavřou sňatek. *Příčná rodová linie* je taková linie, která mapuje pokrevní příbuzné vycházející od jednoho rodiče. *Hlavní rodová linie* je rodovou linií, která mapuje potomky, nebo předky v otcovské linii. *Pokrevenství* je označení osob vycházejících od jednoho předka. *Příbuzenství* je vztah mezi jedincem a členy partnerova rodu.¹⁴

Genealogova práce začíná zpravidla prozkoumáním dostupných pramenů. Genealogické prameny dělíme do tří základních kategorií: prameny písemné povahy, hmotné povahy a ústní podání.¹⁵

Základním písemným pramenem pro každou genealogickou činnost jsou **matriky**. Rozeznáváme několik druhů matrik – na našem území se jedná nejčastěji o matriky narozených, oddaných a zemřelých, dále o matriky školní a vojenské, v cizině se setkáváme i s matrikami rudimentálními (registra pohřbů).¹⁶

Zápis v matrice může obsahovat i vpisky učiněné administrátorem farnosti, které se týkají dané osoby a které byly učiněny zpravidla s odstupem času. Tak například níže uvedený výňatek z matriky narozených obce Dolní Libochovná (okres Žďár nad Sázavou) obsahuje mimořádné množství připsaných informací – je zde záznam o biřmování, o první i druhé svatbě křtěného dítěte.¹⁷

¹⁰ Henry POHANKA, *Sám proti toku času, aneb, S genealogií k vlastním kořenům*, Litvínov 2002, s. 16.

¹¹ Boleslav LUTONSKÝ, *Lexikon genealoga*, Praha 2003, s. 288.

¹² H. POHANKA, *Sám proti toku času ...*, s. 16–17.

¹³ B. LUTONSKÝ, *Lexikon ...*, s. 209.

¹⁴ H. POHANKA, *Sám proti toku času ...*, s. 14–17.

¹⁵ J. KREJČÍKOVÁ, *Základy ...*, s. 113.

¹⁶ Josef PETERKA, *Cesta k rodinným kořenům, aneb, Praktická příručka občanské genealogie*, s. 40–44.

¹⁷ Moravský zemský archiv Brno (dále MZA Brno), fond (dále f.) Strážek, matrika narozených 1903–1913, číslo knihy (dále č. kn.) 16246.

1903	39	Josef	Čejka	Jančbřeh	marcelina	Klárma	familant
28. prosince		mez. kv. 60 ba.	Dobruška v Dolní	manj. dcera		Milonin	Novově
P. Josef		Josefa Vaček	Ličochoví manj.	Františka Slája			jeho
Blaha		z ob. Ličochov	synobřantiské	na familianta			manj.
kojpersch		č. 35	Čejky výměnka	u Dobruš. Ličochov			
1911/1929		Občan vstřanové dne	u v Dolní dílo	ajeho manj.			
1920/29		Josefa Hamanová - Pátek	choce a jeho manj.	Marie roz. Uhlíř			
		Občanky v Hozanově	Antonie roz.	na 10/1864			
			Knecht n 12/1865				
			Občan v Horní Dobruše 20. 7. 1904. 2. 1. 9.				
			20/4/1898 1. 2. 1. 1904. 1. 2. 1. 9.				

Obr. 1 – Zápis o narození Josefa Čejky, otce Heleny provdané Němcové.

Dále zde může být zaznamenána zpráva o vydání křestního listu (např. k oddávkám), o vystoupení z katolické církve či o návratu do ní.

Pro zjednodušení genealogické práce mohou posloužit **indexy** jmen. Jména jsou řazená abecedně pod jednotlivými písmeny a obsahují zpravidla odkaz na určitou stranu matriky, ve které se nachází záznam hledaného jména. Indexy ovšem neexistují ke všem matrikám, nejvíce jich nalézáme teprve od roku 1784, kdy bylo jejich pořízení nařízeno císařem Josefem II. Indexy měly být vytvořeny i zpětně pro dřívější matriky, nikdy to ale nebylo důsledně provedeno.¹⁸

Gruntovní knihy jsou dochované od počátku 12. století. Jednalo se o soupisy vlastnických vztahů a jejich případných změn.¹⁹ Z gruntovnic můžeme získat informace o nemovitém majetku vlastníka, jeho popis i cenu, informace o splátkách apod. Nedocenitelný význam pro genealogovu práci mají v momentě, kdy již nejsou k dispozici matriky a badatel se nemůže dostat ve své práci dále. Jsou zde zaznamenáni držitelé gruntů, jejich rodiče, děti, ale dokonce i jména sourozenců či původní příjmení provdaných žen. Gruntovnice obsahuje i informace o vybavení hospodářství, o službách, účasti na vojně ad.²⁰ V **urbářích** nalezneme zápisy o dávkách, které odváděli poddaní vrchnosti,²¹ informace o jednotlivých držbách, výjimečně se zde setkáváme i se zápisy o výsledcích vlastního hospodaření.²²

Ze **soupisů obyvatelstva na panství** může genealog také získat podstatné informace pro svou práci. Zvláštního významu nabyly zejména při prvním sčítání lidu r. 1754.²³

Pokud mluvíme o **katastrech**, máme na mysli šest důležitých pramenů, a to berní rulu, moravské lánské rejstříky, karolinský katastr, tereziánský katastr, josefínský katastr,²⁴ stabilní katastr. Berní rula vznikla jako pomůcka pro vybírání daní vrchností od svých poddaných. Obsahovala soupis veškeré poddanské půdy. V konkrétním zápise nalezneme název panství, jméno hospodáře a dobu jeho trvání na pozemku, jeho obživu, rozsah polností, výměru obilí, počet dobytku a drůbeže, hospodářského náradí. Často mohlo dojít ke zkomolení jména majitele

¹⁸ J. PETERKA, *Cesta k rodinným kořenům ...* s. 45-46.

¹⁹ Tamtéž, s. 48.

²⁰ Kristoslav ŘÍČAŘ, *Občanská genealogie*, Praha 2000, s. 34.

²¹ B. LUTONSKÝ, *Lexikon ...*, s. 360.

²² K. ŘÍČAŘ, *Občanská genealogie ...*, s. 35-36.

²³ B. LUTONSKÝ, *Lexikon ...*, s. 316.

²⁴ J. PETERKA, *Cesta k rodinným kořenům ...* s. 128-131.

gruntu – tyto je třeba ověřovat např. v Seznamech podle víry z r. 1651. Pro zastaralost údajů v berní rule byl r. 1748 dokončen nový, tzv. tereziánský katastr. Ten obsahoval soupis rolí, ale i další půdy. Genealogovi poskytuje tereziánský katastr jedinečnou informaci – u gruntu je uváděn jeho současný (cca pol. 18. století) a bývalý (1654) majitel. Nalezneme zde i opisy některých listin a soupis pomístních názvů, rozměry a názvy polností, jakost půdy a další. K novému vyměření půdy došlo za Josefa II., jednalo se u půdu selskou, panskou a duchovní. Veškerá půda měla být měřena podle rovných zásad. Nalezneme zde opět jméno držitele gruntu, číslo parcely a její výměru, udání polohy gruntu. Pro nepříznivé přijetí šlechtou byl tento katastr r. 1790 zrušen. Stabilní katastr byl uveden v platnost r. 1860, vznikat začal ale již téměř o polovinu století dříve, patentem císaře Františka I. z 12. 12. 1817. Pro každou obec vznikla mapa s vyznačenými hranicemi obce, objekty a pozemky, které byly označovány parcelními čísly. Genealog nejvíce využije duplikát stabilního katastru, ve kterém nalezne popis hospodářských poměrů začátku 19. století. Kromě zápisů o pozemcích a stavbách zde nalezne také označení stavu a věku obyvatelstva, počtu rodin, služebnictva, dobytka a další.²⁵

Pro bádání v 17. století nám velmi dobře poslouží již dříve zmiňovaný **soupis poddaných podle víry** (1651), ve kterém jsou sepsáni poddaní dle jednotlivých panství s udáním víry. Z některých panství se ovšem soupisy nedochovaly, v některých dalších nalézáme pouze větu, že všichni poddaní jsou katolíky. Na Moravě je výskyt soupisu sporadičtější, neboť zde nikdy nebyl nařízen.

Pro šlechtickou genealogii lze využít **Zemské desky**. V nich nalezneme zápisy týkající se svobodných osob (šlechticů a majitelů statků zapsaných v zemských deskách). Zemské desky dělíme na desky půhonné, obsahující žaloby a obeslání k soudu, a trhové pro zápisy o převodech nemovitého majetku. Desky zápisné, zřízené za vlády Karla IV., obsahovaly zápisy o dlužích. V druhé polovině 15. století přibýly i desky památné, obsahující rozsudky zemského soudu, sněmovní usnesení a další. Později vznikly ještě další druhy desek, obsahující přihlášky k dědictví, svatební smlouvy či závěti. **Dvorské desky** sloužily pro zápisy pohledávek osob trvajících i po prosazení dědičnosti lén v manské či lenní závislosti na králi. Byly vedeny ve čtyřech základních řadách – mluvíme o deskách půhonných, trhových, zápisných a provolacích. Do provolacích desek byla zapisována provolání o statcích, které spadly z poddaného na krále. Obdobou dvorských desek byly **desky manské**, které vedl pro své poddané (arci)biskup olomoucký. Manské desky byly vedeny ve dvou základních řadách – trhových a půhonných. Všechny tyto desky jsou využitelné nejvíce v genealogii šlechtické. Pokud genealog pátrá po běžných poddaných, může zde nalézt záznam o hledané osobě například v případě, kdy se šlechtický spor týkal konkrétního, zde jmenovaného, poddaného.²⁶

Městské knihy, jejichž vznik je doložen koncem 13. století, byly vedeny městem a obsahovaly právo města a měšťanů, ale i zápisy právních a ekonomických pojednáních mezi jednotlivými měšťany. Obsah i členění knihy závisel na velikosti a významu města – menší poddanská města měla zpravidla knihu jednu, královská vedla knihy ve více řadách. Městské knihy dělíme na knihy pamětní, do kterých byly původně zapisovány všechny zápisy, knihy městské správy, knihy městského soudnictví a knihy sirotčí a jednotlivých měšťanských zařízení. Pro genealoga

²⁵ K. ŘÍČAŘ, *Občanská genealogie*, ...s. 36–40.

²⁶ J. PETERKA, *Cesta k rodinným kořenům ...*, s. 54–56.

mohou být zajímavé zvláště gruntovní knihy, různá vysvědčení či potvrzení, dále různá městská či vrchnostenská korespondence, trestní spisy, soudní písemnosti, sčítací operáty, voličské záznamy a další.²⁷ Pozoruhodným druhem městských knih jsou knihy práva útrpného, ve kterých může genealog nalézt informace o kriminalistické činnosti svých předků.²⁸

Z farních archivů kromě matrik můžeme pro svou práci využít každoročně vedených **seznamů duší** (konec 18. a zač. 19. století), **farní urbáře**, **knih ohlášek** a **knih biřmovanců**. U evangelických far nalezneme **konfirmační knihy** (obdoba katolických biřmovacích).

Roku 1835 vyšlo nařízení o vedení **obecních kronik** každou obcí. Kroniky měly být vedeny v němčině, což bylo pro české kronikáře velmi těžko splnitelné. Následkem toho se v českých krajích kroniky příliš nevedly. V roce 1920 pak vešlo v platnost nařízení o vedení českých kronik.

Pro pátrání po řemeslnících poslouží cechovní archivy. Zde se bude jednat o **knihy mistrů** a **knihy tovaryšů**. Pro pozdější dobu můžeme využít archivy společenstev. Pro informace o živnostnících lze nahlédnout do **živnostenských rejstříků**.

Informace o předcích, kteří pracovali na úřadech, závodech či v různých institucích, se dochovaly v **podnikových písemnostech**.²⁹

Informace o studentech se nacházejí ve **školských písemnostech** (*univerzitní matriky, katalogy studentů* a další.)³⁰

Pro novější dobu mnohé informace nalezneme ve **sčítání lidu**, které poprvé proběhlo za vlády Marie Terezie v roce 1754. U větších měst byl většinou pro přehlednost vytvářen jmenný rejstřík. Ne všechna sčítání se nám do dnešních dnů zachovala.³¹ Pro období druhé poloviny 19. století lze využít informací ze sčítacích operátů z let 1869, 1880, 1890, 1900, 1910 a 1921. Tyto sčítací operáty evidují veškeré obyvatelstvo obce podle jednotlivých domů včetně služebných či osob, kteří z jakéhokoliv důvodu v době sčítání lidu v obci přebývalo.³²

V roce 1848 bylo zavedeno domovské právo, získávané dětmi po otci a manželkou po manželovi, nově příchozí do obce jej mohli získat po delším trvalém pobytu v obci. Pramenem nám zde můžou být **knihy/kartotéky domovského práva**. Jedná se o evidenci příslušníků obce s informacemi o vydání domovských listů, o svatbách, úmrtích apod.³³

Svobodnické knihy, dochované v letech 1653–1850, obsahují informace o svobodnících, tedy o vlastnících půdy podřízených pouze králi s povinnou vojenskou službou.³⁴

²⁷ K. ŘÍČAŘ, *Občanská genealogie* ..., s. 35.

²⁸ J. PETERKA, *Cesta k rodinným kořenům* ..., s. 57.

²⁹ Tamtéž, s. 59–60.

³⁰ Tamtéž, s. 48–58.

³¹ J. PETERKA, *Cesta k rodinným kořenům* ..., s. 58.

³² Srov. MZA Brno, f. Okresní hejtmanství Polná, sčítací operáty Žižkova Pole 1880–1921, dostupné z: <https://www.mza.cz/scitacioperaty/digisada/search>

³³ J. PETERKA, *Cesta k rodinným kořenům*, ..., s. 59.

³⁴ K. ŘÍČAŘ, *Občanská genealogie* ..., s. 36.

Pro vojenské informace slouží na našem území Vojenský historický archiv a Vojenský historický ústav³⁵ v Praze.

Pro mnohé prameny nemusíme navštěvovat veřejné archivy, ale mohou být součástí rodinné pozůstalosti. Může se jednat například o **svatební smlouvy**, tedy o písemné dohody mezi rodiči snoubenců o tom, jaká z vzniklého manželství vznikají práva a povinnosti. Svatební smlouvy se týkaly majetku, věna apod.³⁶ Dále pak o další osobní doklady, rodné listy, dopisy, kalendáře a další.³⁷ V rodinných archivech bychom našli také mnohé **prameny narativní povahy**, které jsou zachycením ústního podání. Jedná se např. o deníky, paměti či autobiografie. Mezi **obrazové prameny** patří kresby, malby a fotografie.

Mezi prameny hmotné povahy řadíme hmotné předměty týkající se dané osoby. Jedná se o např. o obydlí a jeho zařízení, předměty denní potřeby, pamětní desky, náhrobky, sochy apod.³⁸

Ústní podání je cenným pramenem genealogovy práce. Jedná se o vyprávění (svědectví) pamětníků, ale také např. o různé rodové pověsti. Rizikem ústního podání může být neověřitelnost informací, kterých se nám skrze něj dostává.³⁹ Informace mohou být subjektivně zkreslené, narátor si sám vybírá informace, které podá, věci, které by ho mohly poškodit, může zamlčovat, kladné zase vynášet. Jistým rizikem je zde také časový odstup od vyprávěného tématu.⁴⁰ Stejně riziko nastává i u pramenů narativní povahy, které mohou být do určité míry značně subjektivní.

V dnešní „digitální“ době se může genealog při své práci opřít také o mnohé internetové zdroje. Převážně se jedná o digitalizované archiválie dostupné přes oficiální stránky jednotlivých archivů⁴¹ či přes portál FamilySearch,⁴² který mimo jiné nabízí i možnost vypracování si vlastního rodokmenu v online prostředí a komunikaci s dalšími genealogy.⁴³ Vlastní internetové stránky zprostředkovává také genealogická sociální síť MyHeritage.⁴⁴ Dále může rodopisec pro svou práci využít několika na genealogii zaměřených serverů, které obsahují odkazy na jednotlivé archivy⁴⁵, slovníky pojmů, jmen, zkratek a zaměstnání, tabulky s písmem a další.⁴⁶ Existuje také internetová databáze současných a historických obcí České republiky⁴⁷,

³⁵ *Vojenský historický ústav Praha* [online]. Praha, 2020 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <http://www.vhu.cz/>.

³⁶ H. POHANKA, *Sám proti toku času ...*, s. 114.

³⁷ Srov. seznam pramenů archivu Bohumily Silvarové (Zdroje).

³⁸ J. KREJČÍKOVÁ, *Základy heraldiky, genealogie a sfragistiky*, s. 218–219.

³⁹ Tamtéž s. 213–214.

⁴⁰ Miroslav VANĚK (ed.), *Třetí strana trojúhelníku, teorie a praxe orální historie*, Praha 2015, s. 22–23.

⁴¹ Srovnání např. Z. DUBOVÁ, J. HLÁVKOVÁ, J. KUBA, M. NOVOTNÝ, M. PAUKART: *Sbírka Východočeského kraje 1587–1949*.

⁴² *FamilySearch* [online]. 2021 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.familysearch.org/cs/>

⁴³ FamilySearch je mezinárodní nezisková organizace, která si jako svůj cíl vytyčila pomoc lidem s objevováním rodinné historie. Kromě již zde zmíněného zde genealog nalezne také různé dokumenty, ve kterých může po přihlášení zdarma bádát. Značnou výhodou je již zmíněný mezinárodní rozměr organizace, díky čemuž jsou genealogovi přístupné dokumenty takřka z celého světa. (srov. <https://www.familysearch.org/cs/>)

⁴⁴ *MyHeritage* [online]. 2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.myheritage.com/>.

⁴⁵ *Česká genealogická a heraldická společnost v Praze: Digitalizace* [online]. 2015 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <http://www.genealogie.cz/aktivita/digitalizace/>.

⁴⁶ *Genealogie: Rukověť geneologa* [online]. 2015 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <http://genealogie.nka.cz/>.

⁴⁷ *Obce České republiky: Databáze současných a historických obcí České republiky* [online]. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <http://obcecr.skytechx.eu/>.

na YouTube se nacházejí různá videa, která obsahují přednášky pro genealogy či praktické návody na tvorbu rodokmenu.⁴⁸ Pro kontakt s dalšími genealogy či pro hledání příbuzných lze využít také sociálních sítí. Na Facebooku existuje několik skupin, které sdružují převážně laické genealogy. Skupiny slouží pro radu, sdílení objevených zajímavostí a postřehů či pro navázání kontaktů s dalšími genealogy a nalezení nových příbuzných.

Pro vytvoření rodokmenu, rozrodu či vývodu slouží několik genealogických programů. Jedná se například o Ahneblatt (německý genealogický software)⁴⁹, Ancestry,⁵⁰ MyHeritage Family Tree Builder a další.

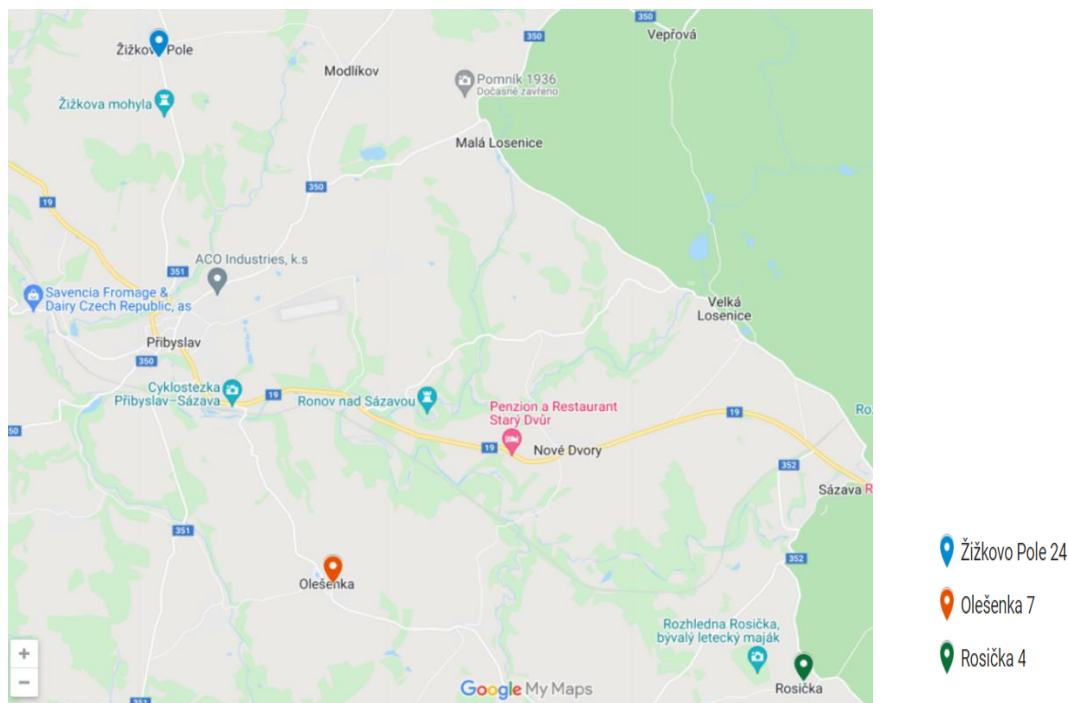
⁴⁸ Např. *YouTube: Genealogy TV* [online]. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/c/GenealogyTV>.

⁴⁹ Why is it called "Ahnenblatt"?. In: *Ahnenblatt* [online]. 2020 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.ahnenblatt.com/why-is-it-called-ahnenblatt/>.

⁵⁰ *Ancestry* [online]. 2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.ancestry.com/>.

2 Moji předci z Vysočiny

Úvodem k této kapitole je uvedeno několik informací, které pomohou čtenáři si udělat lepší představu o tom, kde autorčini předci žili. Pro tento účel byla vytvořena následující mapa, která zahrnuje bydliště autorčinych předků v přímé mužské linii.

Mapa č. 1

Autorčini předci nesoucí příjmení Němec žili v obcích Rosička, Olešenka a Žižkovo Pole. Všechny tyto obce spadaly pod přibyslavskopolenské panství. Přibyslavsko-polenské panství, nacházející se na české straně Českomoravské vysočiny, vzniklo spojením dvou dřívějších panství – Přebyslav a Polná. Na konci feudalismu se jednalo o největší panství v Čáslavském kraji.⁵¹ Jeho území se rozkládalo na území dvou dnešních okresů: Havlíčkův Brod a Žďár nad Sázavou.

Devět kilometrů na jihozápad od okresního města Žďár nad Sázavou, v Chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy se nachází malá obec *Rosička*.⁵² První písemnou zmínku o obci nalézáme v roce 1356: Rosička patřila k polenskému panství, které spravoval majitel města Polné, Ješek Ptáček z Pirkštejna.⁵³

Obec *Olešenka*, nesoucí svůj název podle v okolí hojně zastoupeného stromu olše⁵⁴, je nejvýchodnější obcí dnešního okresu Havlíčkův Brod.⁵⁵ První zmínku o Olešence nacházíme stejně jako u Rosičky v roce 1356: v listině z 6. dubna Čeněk z Lipé postoupil Polnou

⁵¹ Martin, JANDA *Smíšená úřední kniha polensko-přibyslavského panství: urbář panství z roku 1636 a opisy zedlicovských písemností z let 1597-1618 (diplomaticko-paleografický rozbor a edice pramenech, Červený Kostelec 2017, s. 30.*

⁵² Obec *Rosička: O obci* [online], dostupné z: <https://www.obec-rosicka.cz/o-obci>.

⁵³ Obec *Rosička: Historie obce* [online], dostupné z: <https://www.obec-rosicka.cz/historie>

⁵⁴ Filip PLAŠIL (ed), *Olešenka v datech*, Olešenka 2010, s. 4.

s veškerým příslušenstvím Ješkovi Ptáčkovi z Pirkštejna, který se tak stal i majitelem obce Volešné.⁵⁶ S názvem obce Volešná se setkáváme v pramenech až do počátku 20. století, kdy přichází označení Olešná u Přibyslavi. Dnešní název Olešenka byl zaveden teprve počátkem 50. let minulého století.⁵⁷

Obec *Žižkovo Pole* (původně nazývaná Šénfeld/Šenfelf, Šumfeld, Schönfeld), ležící nedaleko Přibyslavi, vznikla nejspíše v 9. až 10. století našeho letopočtu jako hornická osada zřejmě z větší části německého rázu poblíž stříbrných dolů a významných obchodních cest. Hornickému osídlení obce odpovídá také starodávný kostel zasvěcený sv. Michaelu Archandělu, který je horníky uctíván jako patron. S názvem obce Šenfelf se setkáváme poprvé v listině z roku 1303. Ve 14. století došlo v okolí obce k poklesu hornictví, takže se osada přeměnila z hornické v zemědělskou. Půda patřila Ronovcům sídlícím na Přibyslavi a Ronově. V době husitských válek zůstal šlechtický rod věren katolické církvi, což bylo důvodem Žižkova útoku na Přibyslav. Žižka město dobyl, ale sám do něj nevstoupil, zemřel na poli poblíž Šenfelda. Mrtvého vojevůdce oplakávali husitští v nedalekém lese, který je dodnes označován jako Plačky.

V průběhu husitských válek došlo k rozkladu těžebních prací. Zasypané doly a vypálené tavírny se staly příčinou opuštěných hornických osad, které tak byly pro Ronovce již naprosto neúčinné. Z toho důvodu se Šenfelf ocitá v rukou Hynka Ptáčka z Pirkštejna. Roku 1502 byla osada opatřena právem odúmrti. Koncem 16. století se Hartvik Žejdlic ze Šenfeldu ujal přibyslavského panství. Pro vzpouru Žejdliců proti Habsburkům byly po bělohorské porážce statky rodu zkonfiskovány a předány kardinálu Dietrichovi za věrnost císaři.⁵⁸ Podle sčítání lidu z roku 1785 bylo v Šenfeldě 51 obytných čísel, ve kterých bydlelo 66 rodin. V celku šlo o 429 obyvatel, 209 mužů a 220 žen. Do roku 1819 vzrostl počet obytných čísel na 66. Vzrostl i počet vesničanů – v obci roku 1819 pobývalo 216 mužů a 245 žen.⁵⁹ Roku 1921 byl změněn název obce na Žižkovo Pole.⁶⁰

Vprostřed osady stál od nepaměti již výše zmíněný kostel sv. Michaela Archanděla, kolem kterého vznikala hornická, později zemědělská obydí.⁶¹ Při kostele působil rektor, který spravoval kůr, vedl zpěv a vyučoval dítky. Začátek výuky souvisí s vybudováním fary. Děti byly vzdělávány v dobách klidných i neklidných, neboť v 15. a 16. století i v období hospodářského rozvratu nalézáme v pramenech zmínku o rektorovi. V průběhu let se počet i složení žáků měnily, docházely sem desítky žáků. Mezi katolickými žáky bychom našli i malé množství protestantů. Do šenfeldské školy docházely děti i z přilehlých obcí – konkrétně např. ze sousedního Modlíkova a Macourova.⁶²

⁵⁶Historie obce. *Olešenka: Oficiální web* [online], dostupné z: <https://www.olesenka.cz/historie-obce/ds-1020/p1=1879>

⁵⁷ F. PLAŠIL (ed), *Olešenka v datech ...*, s. 4.

⁵⁸ B. STRÁNSKÝ, *Pamětní kniha obce Žižkovo Pole ...*, s. 3–6.

⁵⁹ Tamtéž, s. 47.

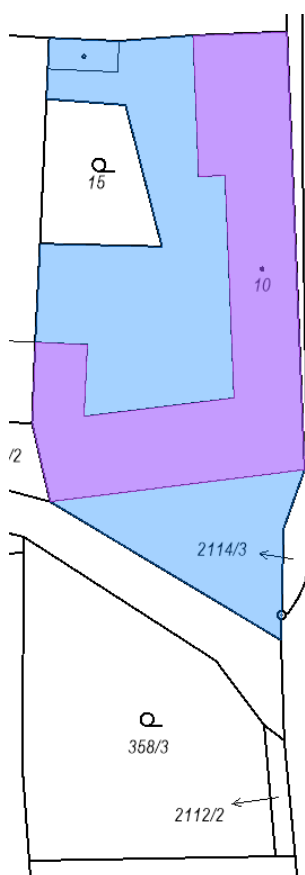
⁶⁰ Tamtéž, s. 120.

⁶¹ Tamtéž, s. 7.

⁶² Tamtéž, s. 28–31.

2.1 Rodina Němcova z Žižkova Pole 24

Bohumír s Helenou prožili většinu svého života v Žižkově Poli č. 24. (obr. P1–P4). Dům byl postaven v polovině 19. století.⁶³ Původní stavení zaniklo v důsledku požáru, který v obci vypukl počátkem října roku 1856.⁶⁴ Z čelní strany usedlosti stála dvě stavení, z nichž jedno sloužilo jako obytné, druhé jako chlév. V přízemí obytného domu se nacházely dvě větší místnosti a dvě menší světnice. První patro sloužilo jako půda⁶⁵ se sýpkami pro obilí.⁶⁶ Na obytné stavení navazoval komplex budov stodol, chlévů a sklepů, který uzavíral usedlost z jižní strany (obrázek 2). Za předním chlévem se nacházela zahrada (pozemková parcela 15), stejně tak za stodolami (211/3) a za cestou (368/3). V důsledku požáru roku 1957 zanikly stodoly uzavírající komplex z jižní a částečně východní strany, které se do dnešního dne obnovy nedočkaly (srov. obrázek 2). Mezi zahradou navazující na přední chlév a sklepem byla v 2. polovině 20. století vybudována kůlna. Od 2. poloviny 20. století s postupným umenšováním hospodářství přestávaly stodoly a chlévy plnit svůj původní účel, v posledním desetiletí jej zejména chlévy ztratily zcela.⁶⁷

Obrázek 2

Obrázek 3⁶⁸

⁶³ Usedlost č. p. 24, Žižkovo Pole. *Kraj Vysočina: Kulturní a přírodní dědictví* [online]. Dostupné z: http://www.dedictvivysociny.cz/kultura/pamatky-50/lidova_architektura-5/?id=295

⁶⁴ B. STRÁNSKÝ, *Pamětní kniha obce Žižkovo Pole ...*, s. 75

⁶⁵ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

⁶⁶ Archiv Bohumily Silvarové, satební smlouva Aloise Němce a Marie Štohanzlové, Příbrav, 6. 4. 1922.

⁶⁷ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

⁶⁸ Obr. 2 – zdroj: <https://nahliznidokn.cuzk.cz>; Obr. 3 – zdroj: www.google.cz/maps/

První záznam o obyvatelích domu č. 24 nacházíme v *Pamětní knize obce Žižkova Pole*, kdy se zde v odkazu na josefinský katastr z roku 1771 zmiňuje jako majitel usedlosti Václav Mach.⁶⁹ Václavův pravnuček Josef Mach si do domu v roce 1874 přivedl nevěstu Marii Doležalovou z nedalekého Poděšína.⁷⁰ Josef zemřel o šest let později, začátkem prosince roku 1880. Příčinou úmrtí byl zápal plic.⁷¹ Zanechal po sobě mladou vdovu a čtyři syny: Josefa, Bedřicha, Františka a Jana. Nejmladší Jan se narodil týden po otcově smrti.⁷²

Ovdovělá žena měla v 19. století několik možných východisek. Po smrti manžela se musela postavit do čela domácnosti, vést hospodářství, nést zodpovědnost za jeho chod. V této pozici mohla zůstat prakticky až do konce života. Starší ženy mohly po smrti manžela předat domácnost dětem a samy odejít na výměnek. Dalším východiskem byl nový sňatek.⁷³ Marie si vybrala poslední zmiňovanou možnost a provdala se za Tomáše Němce z nedaleké Olešanky. Tak se usedlost dostala do držení rodiny Němcovy, ve kterém zůstala až do roku 2020, kdy bylo dědictví převedeno na Bohumírovu druhorozenou dceru, Tomášovu pravnučku, Bohumilu Silvarovou. V srpnu r. 2021, po smrti Bohumíra a Heleny, byla usedlost prodána.⁷⁴

2.1.1 Tomáš a Marie

Tomáš Němec se narodil ve středu 12. října 1853 v Olešence č. 7 jako čtvrtý syn Ondřeje Němce a Františky roz. Duškové.⁷⁵ Marie Machová se narodila na svátek Očišťování Panny Marie 2. února 1857 v Poděšíně č. 14 jako prvorozená dcera Vojtěcha Doležala a Kateřiny roz. Havlíčkové.⁷⁶

Svatba Tomáše a Marie se konala v úterý 12. července 1881 v přibyslavském chrámu Páně.⁷⁷ Církevní obřad měl místo ještě před začátkem samotné mše. Ženich s nevěstou byli rodiči dovedeni před kněze se dvěma ministranty. Jeden z nich držel v ruce knihu, druhý kropenku se svččenou vodou. Nejprve kněz oběma snoubencům pokládal střídavě otázky, kterými měl ověřit, zda do manželství vstupují svobodně a uznávají jeho nerozlučnost. Po zodpovězení otázek byli snoubenci vyzváni knězem k tomu, aby přednesli slib, ve kterém si slíbili vzájemné zachování věrnosti a manželské lásky (nevěsta dodávala i slib oddanosti) a slib, že toho druhého nikdy neopustí, ale ponese s ním všechno dobré i zlé až do smrti. Kněz po slibu ovinul ruce manželů štolou a stvrdil jejich svazek slovy *Quod Deus conjunxit, homo non separet*, tedy *Co Bůh spojil, to člověk nerozlučuj*. Následovalo požehnání novomanželů a první manželský polibek. Kněz poté požehnal snubní prsteny, ženich vzal prsten nevěsty a navlékl jej na prsteníček její levé ruky, stejně tak to učinila posléze i nevěsta ženichovi. Kněz s ministrantem

⁶⁹ B. STRÁNSKÝ, *Pamětní kniha obce Žižkova Pole ...*, s. 50

⁷⁰ MZA Brno, fond Nížkov, matrika oddaných 1785–1900, č. kn. 15890.

⁷¹ Městský úřad Přibyslav, matrika narozených, oddaných, zemřelých 1872–1941.

⁷² Státní oblastní archiv Hradec Králové (dále SOA HK), fond (dále f.) Přibyslav: Index narozených 1743–1895, ukn. 7943.

⁷³ Markéta SKOŘEPOVÁ, *Ovdovění a osiřeni ve venkovské společnosti. Panství Nový Rychnov, 1785-1855*, České Budějovice 2014, s. 155.

⁷⁴ Archiv Bohumily Silvarové, kupní smlouva domu Žižkovo Pole 24, 2021.

⁷⁵ SOA HK, f. Přibyslav, matrika narozených, oddaných, zemřelých 1784–1892, ukn 7936.

⁷⁶ MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1784–1887, č. kn. 15877.

⁷⁷ Archiv Bohumily Silvarové, oddací list Tomáše Němce a Marie Machové. Přibyslav, 12. 7. 1881.

se pak otočili k oltáři a střídavě se modlili za novomanžele latinskou modlitbou.⁷⁸ Následovala mše svatá za ženicha a nevěstu.⁷⁹

Stejně jako dnes, i v 2. polovině 19. století byly svatby okázalou společenskou událostí, na kterou byli pozváni příbuzní a sousedi, nesměli chybět ani kmotři a kmotřenci novomanželů. Snoubenci byli doprovázeni dvěma mládenci a dvěma družičkami. Honosnost svatby a počet hostů závisel na společenském a majetkovém postavení snoubenců. Ještě v 70. letech 19. století svou roli na svatbě zastávala starosvatbí a družba. Za starosvatbí byla vybírána selka, která ve zlatém nebo stříbrném čepci jezdila do kostela na místě vedle nevěsty. Družbou byl muž, který měl na starosti chod celé svatby a zabavení hostů u svatebního stolu. Při cestě z kostela sousedi převlečení za maškary zastavili svatební průvod provazem nataženým přes cestu. Poté maškary začaly obcházet kočáry, nabízely drobné alkoholické občerstvení v podobě kořalky či punče a blahopřáli novomanželům. Od těch byli na oplátku obdarováni drobným penízem či napečenými koláči. Po svatební hostině, která se konala zpravidla v domě rodičů nevěsty, jeli novomanželé do ženichova domu. Zde se nevěsta setkala s manželovými rodiči, které poprosila, aby ji přijali za své dítě a svatba mohla pokračovat v ženichově domovské obci taneční zábavou, konanou zpravidla v místním hostinci, kde se novomanželé mohli bavit na útratu hostů.⁸⁰

Tomáš Němec na základě svatební smlouvy z 10. července 1881 získal od své nevěsty polovinu nemovitosti č. 24 se vším, co k ní bylo pevně připevněno, a polovinu pozemků se všemi právy, užitky, břemeny a nebezpečenstvím. Tomáš pak poskytl Marii 2000 zlatých rakouské měny na zaplacení dluhů usedlosti.⁸¹

Manželům se v průběhu 21 let narodilo deset dětí. Pro lepší představu přikládám následující rodinnou fotografii pocházející přibližně z roku 1905/1906.⁸²

⁷⁸ V tomto katolickém obřadu byl oddán ještě Tomášův syn Alois a vnuk Bohumír. Na základě reformy druhého vatikánského koncilu byly svatební obřady změněny. Není v mých silách zde pojednat podrobně o reformách, které přinesl druhý vatikánský koncil a které byly pro život katolické rodiny, včetně rodiny mých předků, zásadní. Mohu na tomto místě pouze doporučit publikaci od italského historika Roberta de Matteie *Il Concilio Vaticano II. Una Storia mai scritta*, která vyšla v slovenském překladu pod názvem *Druhý vatikánský koncil – doposiaľ nenapísané dejiny*.

⁷⁹ Římský rituál, dostupné v angličtině na: <https://archive.org/details/RitualeRomanum/page/n1/mode/2up?view=theater>. Srov. archiv autorky: *Svatební obřad v úpravě pro snoubence Brhlovy*, Praha 2017.

⁸⁰ Josef VOLF (ed.), *Z paměti starého českého sedláka: kus selské historie z 2. poloviny XIX. století.*, Hradec Králové 1932, s 29–30.

⁸¹ Archiv Bohumily Silvarové, svatební smlouva Tomáš Němec a Marie Machová, 10. 7. 1881.

⁸² Přesná datace fotografie nám není známá, její stáří odhaduji dle věku nejmladší Anny, nar. r. 1903.

Obrázek 5 – Zleva stojící: Marie (*1891), Alois (*1888), Tomáš (*1884), Antonín (*1882), Ladislav (*1893), Jindřich (*1894). Zleva sedící: Františka (*1897), Marie (*1857), Tomáš (*1853), Aloisie (*1900). Na klíně: Anna (*1903).⁸³ (zdroj: autorčin archiv)

Jako první se narodil Antonín (1882). Po absolvování školní docházky zůstal u svých rodičů a přísluhoval jim v hospodářství jako čeledín.⁸⁴ V létě roku 1920 se oženil v Příbyslavi s Marií Růžičkovou.⁸⁵ Posledním pramenem, vypovídajícím něco o Antonínu Němcovi, je jeho parte z ledna roku 1976, kdy se jako jeho poslední bydliště uvádí Keřkov č. 22.⁸⁶ Druhorozený Tomáš (1884) se měl stát dědicem statku. K tomu kvůli jeho předčasnému úmrtí nakonec nedošlo, padl během první světové války v Haliči při přesunu do Urwin v létě roku 1916.⁸⁷ Dědicem usedlosti se tak stal třetí syn Alois (1888), otec mého dědečka Bohumíra. Manželům se dále narodily dvě dcery, které pojmenovali stejně – Marie. První dcera Marie se narodila roku 1886, zemřela ve dvou letech na edém plic.⁸⁸ Druhá dcera toho jména se narodila v únoru roku 1891. Ani ta se ovšem nedožila vysokého věku, zemřela v 22 letech na zánět slepého střeva a pobřišnice.⁸⁹ Dle vyprávění vezli Marii ve velkých bolestech na vozu taženém koňmi do nemocnice, na záchranu mladého života již bylo ale pozdě.⁹⁰ Zaopatřena svatými svátostmi zemřela v německobrodské

⁸³ SOA HK, f. Příbyslav, index narozených 1743–1895, ukn 7943.

SOA HK, f. Příbyslav, index narozených 1895–1905, ukn 7944.

⁸⁴ MZA Brno, sčítací operát r. 1890, kód sady HB1704.

⁸⁵ Městský úřad Příbyslav. Matrika narozených, oddaných, zemřelých Příbyslav 1872–1941.

⁸⁶ Archiv Bohumily Silvarové, parte Antonína Němce 1976.

⁸⁷ Vojenský ústřední archiv Praha. Kartotéka padlých v 1. světové válce: Tomáš Němec, 1916. Dostupné z: www.vhu.cz.

⁸⁸ Městský úřad Příbyslav. Matrika narozených, oddaných, zemřelých Příbyslav 1872–1941.

⁸⁹ Tamtéž.

⁹⁰ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

nemocnici 27. června 1913.⁹¹ Byla pohřbena do rodinného hrobu na místním hřbitově, poblíž bočního vchodu kostela sv. Michaela Archanděla, na němž se dodnes nachází pomník s její fotografií a krátkým epitafem, který je spíše vzkazem zarmoucených rodičů zesnulé dceři: „*Snad proto, že jsi hodnou byla, Tě Pán Bůh v nebe k sobě vzal, však nám se svět o naše milá, bez tebe pustinou stal.*“⁹²

Roku 1893 a 1894 přišli na svět 2 synové, Ladislav a Jindřich.⁹³ Ladislav si roku 1928 vzal Žofii rozenou Kubičkovou a usadil se s ní v její rodné Malé Losenici.⁹⁴ Jindřich se oženil s Julií Neubauerovou.⁹⁵ Dcera Františka (1897) se provdala za Antonína Čermáka, se kterým zůstala v jeho rodném domě v Žižkově Poli č. 33. Z manželství vzešly tři děti: Marie, Viktor a Josef.⁹⁶ Marie se se svým manželem Josefem Čejkou později stala blízkou přítelkyní Bohumírových dcer.⁹⁷ Syn Josef rodině finančně pomohl v době Aloisova odchodu do důchodu.⁹⁸ Roku 1900 a 1903 přišly na svět dvě poslední dcery, Aloisie a Anna.⁹⁹ Obě vstoupily do řádu Školských sester sv. Františka.¹⁰⁰

Ze sčítacích archů z let 1880–1921 se dozvídáme, že v domě č. 24 pobývali kromě rodiny ještě další lidé.

Podle sčítacího archu z roku 1880, tedy z roku, kdy Marie ovdověla, pobývalo v domě patnáct lidí. Sčítání lidu se konalo až počátkem následujícího roku, proto zde již není záznam o Josefu Machovi, ale jako majitelka hospodářství se uvádí právě vdova Marie, která se v té době živila rolnictvím. V domě kromě Mariiných čtyř dětí pobývala také Josefova matka Marie a její švagr Jan Mach, který v době sčítání ovšem přebýval v ústavu choromyslných v Praze. Dále zde našli přístřeší manželé Adamcovi se dvěma dětmi (František Adamec vedl v domě hospodu), Anežka Růžičková, která pracovala při polním hospodářství a dvě děti Polívkovy.¹⁰¹

Sčítací operát z roku 1890 nám již nabízí obrázek naprosto odlišný. Majitelem domu byl Tomáš Němec, oba manželé se věnovali polnímu hospodářství. V domě stále ještě žily čtyři Machovy děti, k nimž přibyly tři nejstarší děti Němcovy. V domě stále přebývala výměnkářka Marie Machová, její vnuk Bohumír Mach a staříčká děvečka Marie Neuwirth. Ústní svědectví nám přináší informaci o tom, že Marie Němcová byla hospodskou.¹⁰² V předchozím sčítání byl zaznamenán jako hospodský František Adamec a na tomto sčítacím archu již není záznam o

⁹¹ Městský úřad Příbryslav, matrika narozených, oddaných, zemřelých Příbryslav 1872–1941.

⁹² Archiv autorky, náhrobek rodinného hrobu rodiny Němcovy, hřbitov Žižkovo Pole, fotografie.

⁹³ Městský úřad Příbryslav, matrika narozených, oddaných, zemřelých Příbryslav 1872–1941.

⁹⁴ MZA Brno, f. Velká Losenice: Matrika oddaných 1866–1929, č. kn. 16418.

⁹⁵ Městský úřad Příbryslav, matrika narozených, oddaných, zemřelých Příbryslav 1872–1941.

⁹⁶ Archiv Bohumily Silvarové, parte Františky Čermákové, 1973.

⁹⁷ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

⁹⁸ Archiv autorky, rozhovor s Bohumírem Němcem, 11. 7. 2020, audionahrávka.

⁹⁹ Městský úřad Příbryslav. Matrika narozených, oddaných, zemřelých Příbryslav 1872–1941.

¹⁰⁰ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022.

¹⁰¹ MZA Brno, f. Okresní hejtmánství Polná, sčítací operát Žižkovo Pole, Samotín 1880, kód sady JI0298.

¹⁰² Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022.

hospodě žádný. Dá se tedy předpokládat, že Marie byla hospodskou někdy mezi roky 1880–1890, ve kterém roce zde hospodská živnost zanikla, není přesně známo.^{103 104}

Podle sčítacího operátu z roku 1900 v domě žili již pouze manželé Němcovi, věnující se zemědělství se svými osmi dětmi a dvacetiletým Janem Machem, nejmladším ze čtyř sourozenců.¹⁰⁵ V roce 1910 v domě přebývala již pouze rodina Němcova, čítající tehdy jedenáct členů.¹⁰⁶ Sčítání z roku 1921 zaznamenává několik změn. V domě bydleli manželé Němcovi se svými sedmi dětmi. Chybí zde prvorozený Antonín, který se roku 1920 oženil, dále druhorozený Tomáš, který padl roku 1916 v Haliči a dcera Marie, která zemřela v půlce roku 1913 na prasklý appendix. Novým členem domácnosti byla Mariina vnučka Albína, dcera jednoho ze synů z Mariina prvního manželství. Obživou bylo nadále polní hospodářství.¹⁰⁷

Jak fungovala venkovská hospoda? Dle vyprávění českého šéfkuchaře Jaroslava Sapíka, zaznamenaném v knize *Od hospody k hospodě*, provozovali na venkově hospody statkáři. Ti jediní měli možnost vyhradit si čas na vyvařování piva, čeledíni spolu s dalšími pomocnými silami museli pracovat při hospodářství a na poli. Hospody sloužily převážně pro místní obyvatelstvo, přespolních docházelo spíše pomálu.¹⁰⁸

Hlavní obživou rodiny bylo již zmiňované hospodářství. Záznamů o Tomášově, později Aloisově, hospodářství máme velmi málo, většinou jde pouze o strohé poznámky ze starých zemědělských kalendářů. Více poznámek o hospodaření nalézáme teprve v kalendářích Aloisova syna Bohumíra a jeho manželky Heleny z 2. poloviny 20. a z počátku 21. století. V té době se již ovšem nehospodařilo v takovém měřítku, jako v době před kolektivizací, proto jsem se rozhodla na tomto místě krátce pojednat o podobě hospodářství z doby 1. poloviny 20. století.¹⁰⁹

Zcela jistě zásadní vliv na vzestup selského stavu v době 19. století měl patent ústavodárného vídeňského sněmu ze dne 17. září 1848, kterým bylo ze zákona zrušeno poddanství a sedláci byli prohlášeni plnými vlastníky usedlostí bez dávek a robot. Díky tomuto patentu a díky technickému pokroku, rostoucímu počtu zemědělských škol i vývoji zpracovatelského průmyslu, došlo k silnému rozvoji vesnice. Po první světové válce ještě selský stav čerpal z předchozího prosperujícího období. To bylo ukončeno rokem 1938. V roce 1945 byli sedláci státní propagandou označeni za nepřátele pracujícího lidu a vykořisťovatele. V novém politickém režimu nastalo pro selský stav krušné období.

¹⁰³ Za tímto účelem jsem navštívila Moravský zemský archiv v Brně, žádnou informaci o hospodě v Žižkově Poli č. 24 jsem ovšem ani po konzultaci s tamějšími archiváři nenalezla.

¹⁰⁴ MZA Brno, f. Okresní úřad Chotěboř, sčítací operát Žižkovo Pole 1890, kód sady HB1704.

¹⁰⁵ MZA Brno, f. Okresní úřad Chotěboř, sčítací operát Žižkovo Pole 1900, kód sady HB1705.

¹⁰⁶ MZA Brno, f. Okresní úřad Chotěboř, sčítací operát Žižkovo Pole 1910, kód sady HB1706.

¹⁰⁷ MZA Brno, f. Okresní úřad Chotěboř. Sčítací operát Žižkovo Pole 1921, kód sady HB1707.

¹⁰⁸ Markéta ZAHRADNÍKOVÁ (ed.) *Od hospody k hospodě*, Praha 2019, s. 16–17.

¹⁰⁹ K tomuto účelu jsem se rozhodla vycházet ze studie od Václava Pochobradského, která byla publikována v 24. čísle Chrudimského vlastivědného sborníku. (2020) Studie *Rok na statku*, pojednává o životě na jednom konkrétním statku v roce 1938. Jistě mezi jednotlivými statky existovaly odlišnosti, co se jednotlivostí denního chodu týče, a jistě se také určité věci změnily od 2. poloviny 19. století do roku 1938, jsem ale přesvědčená o tom, že pro vykreslení každodenního života běžného sedláka a pro přiblížení prameny málo podloženého hospodářského života rodiny Němcovy, bude uvedený článek cenným východiskem.

Na vesnici v první polovině 20. století nalézáme kromě větších selských statků i usedlosti drobnějších zemědělců, jejichž obživa byla z části závislá na přivýdělku ve formě řemesla či výpomoci. Velké selské statky bývaly plně soběstačné. Co se vypěstovalo, to se v domácnosti také spotřebovalo, k prodeji sloužily přebytky. Soběstačný statek míval nejméně 15 ha polí.¹¹⁰ K usedlosti v Žižkově Poli č.24 patřilo koncem roku 1928 16,53 ha rolí, 1,83 ha luk, 0,02 ha zahrad, 0,36 ha pastvin, 4,64 ha lesů a 0,16 ha jezer a močálů. Z pozemnostního archu z roku 1928 se dozvídáme, že výnosná byla z pozemků vždy pouze určitá část. Tak například z 16,53 ha rolí bylo výnosných pouhých 1,35 ha,¹¹¹ což ovšem nebrání tomu, abychom na základě pozemků vlastněných usedlostí zařadili Němcův statek k větším soběstačným usedlostem. K větším statkům přínáležel také minimálně jeden pár koní.¹¹² V matrice domovských listů a vysvědčení zachovalosti ze Žižkova Pole z let 1928 – 1949 nacházíme v listopadu r. 1942 záznam, který svědčí o tom, že v Žižkově Poli č. 24 pobýval tou dobou kočí.¹¹³ Zaměstnanci statků bývali vypláceni v penězích i naturáliích.¹¹⁴ Z vyprávění Bohumíra Němce víme, že jeho rodiče zaměstnávali čeledína a děvečku.¹¹⁵ O sezónních zaměstnancích v Němcově rodině nemáme žádné informace, je ovšem možné, že si jejich služby hospodáři mohli také pronajímat. Do chodu statku se zapojovaly také děti, které se podílely jak v hospodářství, tak v domácnosti. Pásly husy, chytaly křečky, staraly se o zeleninu, nosily svačinu na pole, vykonávaly lehčí práce.¹¹⁶ Starší, či dospělé děti se již plnohodnotně podílely na všech pracích. Ne jinak tomu bylo právě v rodině Němcově, o čemž vypovídají sčítací aparáty z let 1900–1921.¹¹⁷

Dny na statku měly jasný řád. Ráno se začínalo kmením dobytka, vyvážením hnoje, podestýláním slámou. Koně se musely napojit a vyhřebelcovat. Ženy měly na starosti krmení drobnější zvěře, dojení krav a obstarávání domácnosti. Rodina se scházela převážně k jídlu, k němuž venkované přistupovali s jistou úctou, neboť dobře věděli, kolik práce za ním stojí. Během týdne se vařila většinou bezmasá jídla převážně z vlastní produkce. K snídani bylo zvykem podávat bílou kávu z cikorky s namočeným nakrájeným chlebem. Chléb pekli buď pekař,¹¹⁸ nebo samotné hospodyně. To vyplývá z vyprávění Bohumíra Němce, který vzpomínal na to, jak maminka Marie pekla v peci za kuchyní dvanáct bočnicků chleba.¹¹⁹ Z masných jídel se nejčastěji podávali králíci, a to pro jednoduchost jejich chovu. Slepice se chovaly převážně pro vejce. Dále hospodáři chovali prasata, vykrmovaná pro únorovou zabijačku, krávy pro mléko a telata a další. Zvláštní pozornosti se těšily koně, jejichž potřebám se uzpůsoboval celý den. Zvěř se krmila zejm. senem, slámou, šrotem, ovsem, ječmenem, vždy dle specifických potřeb zvířat.¹²⁰

¹¹⁰ Václav POCHOBRADSKÝ, *Rok na statku*, Chrudimský vlastivědný sborník 24, 2020, s. 3–8.

¹¹¹ Archiv Bohumily Silvarové, pozemnostní arch Aloise a Marie Němcových, 1928.

¹¹² V. POCHOBRADSKÝ, *Rok na statku ...*, s. 8.; Aloise Němce s koňmi můžeme spatřit na obr. P13.

¹¹³ Státní okresní archiv Havlíčkův Brod (dále SOKA HB), f. Archiv obce Žižkova Pole, matrika domovských listů 1928–1949.

¹¹⁴ V. POCHOBRADSKÝ, *Rok na statku ...*, s. 10.

¹¹⁵ Archiv autorky, rozhovor s Bohumírem Němcem, 11. 7. 2020.

¹¹⁶ V. POCHOBRADSKÝ, *Rok na statku ...*, s. 10–11.

¹¹⁷ MZA Brno, f. Okresní úřad Chotěboř. Sčítací operáty 1900, 1910, 1921.

¹¹⁸ V. POCHOBRADSKÝ, *Rok na statku ...*, s. 13.

¹¹⁹ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

¹²⁰ V. POCHOBRADSKÝ, *Rok na statku ...*, s. 12–18.

V dubnu roku 1922 odkázali Tomáš s Marií celou usedlost synovi Aloisovi a jeho nastávající ženě Marií. Sami si pro sebe vyhradili výměnek,¹²¹ ve kterém spolu žili ještě dalších sedmnáct let. Marie zemřela dne 16. června 1939 ve věku 82 let, příčinou úmrtí byla cévní mozková příhoda.¹²² Tomáš zemřel o tři čtvrtě roku později 15. února 1940 ve věku 86 let. Jako příčina byla uvedena chřipka spojená se zápallem plic.¹²³ Oba zesnulí manželé byli pohřbeni do rodinného hrobu na místním hřbitově.¹²⁴

2.1.2 Alois a Marie

Alois Němec (obr. P11) se narodil na Hod Boží Vánoční roku 1888 jako třetí nejstarší syn Tomáše a Marie.¹²⁵ Povinnou školní docházku absolvoval v místní škole v Žižkově Poli. Zřejmě již během dětství se naučil na klarinet (obr. P6). Ze sčítacích archů z roku 1910 se pak dozvídáme, že se živil jako hudebník, a přitom příležitostně pomáhal rodičům v hospodářství.¹²⁶

Když bylo Aloisovi 25 let, vypukla první světová válka. Konflikt, který začal vyhlášením války Srbsku Rakousko-Uherskem, se za nedlouho rozšířil na celý svět. Alois narukoval do rakouské armády, se kterou se dostal do Itálie. V italském Col di Rosa byl na konci ledna roku 1918 zajat. O necelé tři měsíce později podal přihlášku do legií. V pátek 10. května byl přiřazen k 33. polnímu pluku Československých legií v Itálii.¹²⁷ Dle vyprávění měl být nasazen do prvních linií, kde by s největší pravděpodobností zemřel. Italský voják mu ovšem z nenávisti vůči rakouskému vojáku prostřelil tvář,¹²⁸ kvůli čemuž byl v sobotu 11. října 1919 demobilizován.¹²⁹ Kvůli svému zranění trpěl po celý život velkými bolestmi, ale paradoxně to bylo právě to, co mu zachránilo život.¹³⁰ Jak se dopravil do Čech, nám není známo, vrátil se domů ovšem sám, bez svého staršího bratra Tomáše, který padl 17. července 1916 v Haliči při přepravě do Urwin, kde byl následně pohřben.¹³¹

Mnozí vojáci po návratu z války trpěli posttraumatickou stresovou poruchou, která jim často bránila návratu do normálního života.¹³² Zkusme se na chvíli vžít do role Aloise Němce.

¹²¹ Archiv Bohumily Silvarové, svatební smlouva Aloise Němce a Marie Štohanzlové, 1922.

¹²² Městský úřad Přebyslav, matrika narozených, oddaných a zemřelých 1872–1941.

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ Archiv autorky, původní náhrobek rodiny Němcovy ze Žižkova Pole 24, fotografie.

¹²⁵ Městský úřad Přebyslav, matrika narozených, oddaných, zemřelých 1872–1941.

¹²⁶ MZA Brno, f. Okresní úřad Chotěboř, Sčítací operát Žižkovo Pole 1910, kód sady HB1706.

¹²⁷ Detail Legionáře: Alois Němec. In: *Legie 100*. Dostupné z: <http://legie100.com/krev-legionare/72808/>

¹²⁸ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

¹²⁹ Detail Legionáře: Alois Němec. In: *Legie 100*. Dostupné z: <http://legie100.com/krev-legionare/72808/>

¹³⁰ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

¹³¹ Vojenský ústřední archiv Praha. Kartotéka padlých v 1. světové válce: Tomáš Němec, 1916. Dostupné z: www.vhu.cz

¹³² Posttraumatická stresová porucha (Post-Traumatic Stress Disorder, ve zkratce PTSD) je psychickou poruchou, která se může objevit u lidí, kteří měli zkušenost s fyzickým či psychickým násilím, byli účastníky či svědky autonehody, přírodních katastrof, teroristických útoků nebo se u nich porucha objevila právě jako následek prožité války. Poruchou nemusí trpět pouze přímí účastníci traumatu, může se jednat i o jejich blízké. Symptomy posttraumatické stresové poruchy se běžně objevují v průběhu tří měsíců od traumatické události, pro stanovení diagnózy PTSD musí trvat nejméně jeden měsíc a musí mít vliv na aspekty běžného života jako jsou například vztahy nebo zaměstnání. Symptomy se běžně dělí do několika kategorií, pro zjednodušení si uvedme alespoň některé z nich, které velmi pravděpodobně zasáhly i navrátilivší se z války. Jedná se například o zpětně přehrávané vzpomínky na traumatický zážitek, doprovázené zvýšeným tlukotem srdce a pocením, opakující se hrůzné sny, vyhýbání se všemu, co může zážitek připomínat (místům, událostem, předmětům), postižený člověk bývá v napětí,

Mladého muzikanta, který narukoval do války, ve které viděl umírat své přátele i blízké. V boji o přežití, v horku i zimě, v nepohodlí, s nedostatkem jídla, pití, spánku. V italském zajetí měl být postaven proti své vlastní armádě do předních linií jako potrava pro kulometry, italským vojákem mu byla z nenávisti vůči „rakušákům“ prostřelena tvář. Zda Alois posttraumatickou stresovou poruchou trpěl či ne, nám není známo, velmi pravděpodobně si ovšem hrůzný zážitek z války nesl po celý zbytek svého života.

Alois se nedlouho po návratu domů stal dědicem statku, do kterého si roku 1922 přivedl nevěstu Marii (obr. P7, P10).¹³³ Marie se narodila v úterý 5. srpna 1890 Františkovi a Marii Štohanzlovým ve Špinově č. 4 jako první ze šesti dětí.¹³⁴ Jejími sourozenci byli František, Emilie, Bohumír, Anna, Ludmila a Františka.¹³⁵ Dokladem o tom, že Marie se svými sourozenci udržovala dobré vztahy, by nám mohly být dvě památky věnované či adresované Marii jejími bratry. Prvním je pohlednice od Františka odeslaná z Uher r. 1912, kdy „milé sestře“ posílá pozdrav z vojny:

„Milá sestro.

Přijmi srdečný pozdrav. Listek jsem od Tebe obdržel, za který Ti děkuji, stále na Vás spomínám, co děláte, jsteli všichni zdraví. Bohušovi již jsem psal ale žádnou odpověď jsem nedostal. Tatínek měl psal aby se hlásin na žně. Tak jsem se již hlásil, ale prosím sestro aby tatínek napsal žádost. Možná se se nás pustí na 14 – 20 dní. Vojna mně moc netěší, protože stále spomínám na domov, ale jen když jsem zdrav. Pozdravuje Vás všichni Frantik. Budu zase psat brzo. Franz Stohanzl. Inf. Reg. 1 Erz. anz. Kur. Eger. Uhry.“¹³⁶

Druhým je sádrová plastika Madony (obr. P8), kterou přivezl Bohumír Štohanzl své sestře Marii jako svatební dar z ciziny, kde tou dobou žil a kde také zřejmě tragicky zahynul. V otázce Bohumírova života v zahraničí a jeho možné smrti se ústní svědectví pamětníků rozcházejí. Zatímco Emilie Mokrá, roz. Štohanzlová, podává zprávu o Bohumírově pobytu a následném tragickém skonu v Rusku,¹³⁷ Bohumír Němec, můj dědeček, synovec Bohumíra Štohanzla a bratranec Emilie Mokré, vyprávěl příběh zcela jiný. Dle něj se Bohumír dostal jako hospodářský správce do Rumunska, konkrétně do Besarábie. Alois se pak za 2. světové války v novinách dočetl, že Besarábie byla vybombardovaná, z čehož se usoudilo, že zde i Bohumír tragicky zahynul.¹³⁸ Z výše uvedeného můžeme vyvodit několik závěrů. V první řadě je na tomto příkladu možné doložit jedno velké úskalí orální historie. Příběhy vyprávěné pamětníky mohou být často zkreslené odstupem času od dané události, zde již zřejmě od začátku existovaly dvě různé verze příběhu. Vzhledem k tomu, že nám nejsou dostupné žádné prameny, poskytující jistotu o pravosti jednoho z příběhů, můžeme se zde opřít zejména o jejich společné prvky. Z výše uvedených svědectví tedy vyplývá, že 1) Bohumír Štohanzl odjel (zřejmě)

lehce se nechá rozčítit, těžko se soustředí, nemůže spát, má problém se navrátit ke svým dřívějším zájmům, do původního sociálního prostředí, k dřívějším vztahům. (Zdroj: U.S. DEPARTMENT OF HEALTH AND HUMAN SERVICES. *Post-Traumatic Stress Disorder.*)

¹³³ Archiv Bohumily Silvarové, svatební smlouva Aloise Němce a Marie Štohanzlové, 1922.

¹³⁴ MZA Brno, f. Nížkov, matika narozených 1784–1900, č. kn. 15883.

¹³⁵ Archiv autorky, rozhovor s manželi Mokřými, 3. 7. 2021, audionahrávka.

¹³⁶ Archiv Bohumily Silvarové, pohled Marii Štohanzlové od Františka Štohanzla, 1912.

¹³⁷ Archiv autorky, rozhovor s manželi Mokřými, 3. 7. 2021, audionahrávka.

¹³⁸ Archiv autorky, rozhovor s Bohumírem Němcem, 11. 7. 2020, audionahrávka.

pracovně do ciziny, nejpravděpodobněji do jedné ze zemí východní Evropy. 2) V době Mariiny svatby přebýval v cizině, odkud sestře přivezl/zaslal svatební dar. 3) Domů se již nevrátil.

Mariina sestra Ludmila vstoupila do Řádu Františkánek neposkvrněného Početí Panny Marie a přijala jméno Celesta.¹³⁹ Také od ní máme zachovaný dopis adresovaný Marii, v té době již Němcové, odeslaný z estonského Tartu:

Moji drazí!

Nejprve přijměte přání k radostným a milostiplným svátkům vánočním a mnoho požehnání a zdraví v Novém roce!

Jak se Vám daří? Jste zdraví? Nyní máte již po největší práci, ovšem při hospodářství je stále co dělat. Velice mě potěšila podobenka Mařenčiných dětí.¹⁴⁰ Když jsem odjížděla z domova, byla tak malá jako je nyní její dceruška. Tak ten čas utíká. Vzpomínám často na Vás, zvláště v den jmenin každého. U nás je letos ještě bez sněhu a dosti stále teplo. Hospodaříte ještě na svém, nebo již společně? Kdyby to bylo blíž, přišla bych Ti také někdy Maruško na pomoc. My také míváme nasázené zemáky, ostatní kupujeme. Máme také nyní malý byt, svůj jsme musely dát k jiným účelům. Já pracuji v kostele a doma, druhé dvě v nemocnici. Ale každá v jiné.

Pozdrav všem zasílá Vaše S.M. Celesta¹⁴¹

...a vánoční pozdrav z roku 1958:

Moji drazí!

K blížícím vánočním svátkům přeji Vám mnoho radostí a bohatých darů od Ježíška a zároveň jeho požehnání a lásky do Nového roku!

Vaše milující

S. M. Celesta.¹⁴²

Kdy a za jakých okolností se seznámil Alois se svou nastávající ženou, není přesně známo. Jako velmi pravděpodobná možnost se jeví forma domluveného sňatku. Aloisův strýc Jan Němec si vzal za ženu Františku roz. Štohanzlovou¹⁴³, která měla neteř – Marii. V době, kdy si Marie brala Aloise, jí bylo 31 let, Aloisovi 33, což bylo stáří na danou dobu při prvním sňatku méně běžné. Z těchto okolností bychom mohli usoudit, že se jednalo o sňatek domluvený, s jistotou to ovšem tvrdit nelze.

První informace z rodinného archivu o Marii Štohanzlové se nachází ve svatební a postupní smlouvě z 6. dubna 1922, kde se o ní mluví jako o rolnické dceři ze Špinova. Při sňatku staří rodiče Tomáš s Marií odevzdali novomanželům usedlost č. 24 s pozemky, včetně luk, rolí a pastvin. Zároveň bylo domluveno vyplacení podílů pro čtyři Aloisovy sourozence: Ladislava, Františku, Aloisii a Annu, který pro každého z nich činil finanční obnos 5 000 Kč, dále výbavu

¹³⁹ Archiv autorky, rozhovor manželi Silvarovými, 10. 8. 2022.

¹⁴⁰ Dcera Marie, v té době již Novotná.

¹⁴¹ Archiv Bohumily Silvarové, dopis Marii Němcové od S. M. Celesty, př. r. 1958.

¹⁴² Archiv Bohumily Silvarové, dopis Marii Němcové od S. M. Celesty, 1958.

¹⁴³ MZA Brno, f. Nížkov, matrika oddaných 1784–1899, č. kn. 15896.

v hodnotě 500 Kč a nárok na kus dobytka v hodnotě 2 000 Kč. Tomáš a Marie si pro sebe vyhradili výměnek, který obsahoval užívání dvou světnic v obytném bydlení, sýpku na půdě, užívání půl sklepa na dvoře, chlévu pro vepře, volný vchod a východ po celé usedlosti, dostatek místa pro svou osobu a uložení potřeb. Dále museli nastupující hospodáři každoročně odvádět výměnkářům přesný počet dříví, obilí, bramboru, masa, mléka ad. V případě jejich vystěhování z usedlosti byli hospodáři povinni dovážet jim výměnek na vzdálenost dvou hodin cesty a peněžně jim vyplácet náhradu za byt. Každý z manželů nabyt majetku jednou polovinou.¹⁴⁴

Marie přivedla Aloisovi na svět tři děti. Z ústního svědectví se dochovala informace o prvorozeném dítěti. Jednalo se o mrtvorozeného chlapce, který přišel na svět r. 1923. O okolnostech porodu a o příčině chlapcovy smrti nemáme žádnou zprávu. O dva roky později přišla na svět dcera Marie (obr. P23). Ta se později provdala za Josefa Novotného (obr. P24), se kterým se usadila v sousedním Modlíkově. Manželům Novotným se narodily tři děti. Marie Novotná zemřela 14. 9. 2006.¹⁴⁵ Aloisův nejmladší syn Bohumír se narodil v neděli 8. 12. 1929. (obr. P17)¹⁴⁶

V letech 1939–1945 byl svět zmítán hrůznou druhou světovou válkou. Informace o tom, jak rodina prožila válečná léta, nemáme. Dle Bohumíra měla mít jeho matka Marie původ v jedné z polských židovských větví, zřejmě se ale jednalo o vzdálenější minulost, protože rodina za války nebyla pro svůj původ nijak ostrakizována.¹⁴⁷

Po únorovém převratu v roce 1948 nastaly ve společnosti silné a rychlé společenské změny. Změny se dotkly všech vrstev života společnosti – politické, hospodářské, kulturní a společenské.¹⁴⁸ Venkov po roce 1948 prošel zásadní proměnou. Rolníci opouštěli svá samostatná hospodářství a vstupovali dobrovolně, nebo pod nátlakem do jednotných zemědělských družstev. Komunistická moc omezovala svobody zemědělců, snižovala jejich roli ve společnosti.¹⁴⁹ Alois se se svou rodinou odmítal dobrovolně do družstva zapsat a hospodařil dále na svém.¹⁵⁰

Poměry v rodině se výrazně změnily v pondělí 8. července 1957. Toho roku bylo nezvyklé vedro, teploty během dne dosahovaly 45 stupňů Celsia,¹⁵¹ stodoly byly plné nasbíraného sena.¹⁵² Při večerní bouři zasáhl blesk jednu ze stodol usedlosti. Vypukl požár, jehož následky byly nedozírné. V plamenech kromě množství hospodářských strojů, nářadí, vozů, truhel, žebříků, řetězů, prken a nádob skončilo také 185 kubíků hnědého uhlí, 170 kg ostravského ledku, 17 kubíků slámy a 140 kubíků čerstvého sena. Požár dále nepřečkalo 90 kusů drobných hospodářských zvířat.¹⁵³

¹⁴⁴ Archiv Bohumily Silvarové, svatební smlouva Aloise Němce a Marie Štohanzlové, 1922.

¹⁴⁵ Archiv Bohumily Silvarové, parte Marie Novotné, 2006.

¹⁴⁶ Archiv Bohumily Silvarové, rodný list Bohumíra Němce.

¹⁴⁷ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

¹⁴⁸ Karel Kaplan, *Proměny české společnosti 1948–1960, část první*, Praha 2007, s. 5.

¹⁴⁹ Karel Kaplan, *Proměny české společnosti 1948–1960, část druhá, venkov*, Praha 2012, s. 30.

¹⁵⁰ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

¹⁵¹ SOkA HB, f. Místní národní výbor Žižkovo Pole, II. pamětní kniha obce Žižkovo Pole, kn. 1.

¹⁵² Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

¹⁵³ Archiv Bohumily Silvarové, seznam itineráře, který byl zničen následkem požáru dne 8. července r. 1957.

Muži se po celý den věnovali senoseči, po únavné práci si šel Bohumír odpočinout a usnul, Alois odešel do hospody. V tu chvíli vypukl požár, který poničil pouze stodoly, na obytné stavení se nedostal. K tomu se vztahuje příběh o milostném obraze Panny Marie. Zatímco ostatní hasili, Marie se švagrovou Františkou Čermákovou vynášely z obytných budov věci, které chtěly zachránit. Když jedna z nich vynášela obraz Panny Marie (obr. P25), vyřkla modlitbu s prosbou o záchranu. V ten moment se vítr otočil a oheň se k obytným budovám nedostal. Od té doby byl obraz považován za milostný a těšil se v rodině velké úctě.¹⁵⁴

Dům v Žižkově Poli č. 24 nebyl ovšem jediným stavením, které tato bouře nešťastně poznamenala. Z vyprávění manželů Mokrých z nedalekých Nových Dvůrů víme, že v půl jedné odpoledne uhořel blesk i u nich. Tou dobou byl Miloslav Mokrý v práci. Doma byl jeho otec, který stál ve dveřích stále pro koně. Uhořelo mu dva metry nad hlavou do konzole, ze které vedla elektřina do jiné budovy. Byla to tak silná bouře, že Miloslav nemohl jet domů, jediné, co se spolupracovníky viděli, byl oheň, ale nedalo se určit, kde hoří. Poté, co bylo možné opustit pracoviště, vyjel domů. Po cestě potkal policistu, který ho znal, a který mu řekl, že už má stavení skoro shořelé. Jediné, co rodině Mokrých po požáru zůstalo, bylo obytné bydlení.¹⁵⁵

Kromě ústního svědectví a zmínky v místní kronice nemáme dochovaný žádný bližší popis průběhu požáru. Proto jsem se rozhodla pro ilustraci na tomto místě uvést vyprávění Václava Silvara, mého pradědečka z otcovy strany, o požáru rodinného domu, jak je zaznamenal v rodinné kronice:

„Jednou přišel Hase pro Annu¹⁵⁶, ale tej se nechtělo, a tak s velkým klením a pohrůžkou odcházel. Na to k ránu vypukl požár, který zachvátil celé obytné stavení. Podezření bylo, kdo vinu nese, neb na kopcích k zalesům chodil a smál se Hase, důkaz ale nebyl. Otec můj jak to sám pamatuji chodil do továrny, jako topič přišel taka již dlouho domů a jen usnul, probudí jej poplach, vyběhne a vidí, jak hoří stavení. Vynáší co se dá. Já také letím ven, ale že jsem košiláč, tak mne to pálí, utíkám zpět s pláčem a křikem, volám matku a tu vidím tatínka jak nese peřiny, skoro celý to náš majetek. Běžím proti němu, otec mne hmat do peřin a vynáší na zahradu, tam s peřinama na zem a jede na novo pro věci, které se zachránit dají. Já v peřinách se hrabu až vykouknu a vidím, jak se bortí lomenice a padá do zahrady na strom pávčat. Schovám se na novo a občas vykukuji. Otec se činil a z obou sednic co se dalo zachránil. Matka moje byla ve velkém zoufalství, co se mnou jest, neb neví, že jsem v peřinách a shání se pro mě a již chce běžet do hořícího stavení. Ještě štěstí, že byla zadržena, neb se vše již zborilo. Jsem ve velkém vyjevení, že ani nechci ven z peřin, a tak jest to moc tragické. Otec celý už zmožený vyvádí koně, který se plaší, že jde o život. Síla mého otce ho udržela, ale sám utrpěl otravu krve, takže jsem mohl být bez otce. Při vyvádění spadl hořící došek otci na ruku, uhel vypálil tak hlubokou ránu, že bolestí, jak sám to vidím ještě dnes, mlátil hlavou o strom. Také já jsem matku upokojil, že jsem přece se vyhrabal z peřin, zato pak otec způsobil jí velkou starost svým popálením, neb lidé museli otce držet, aby si něco neudělal. Ráno v tom rozehvění jde do práce a pracuje dále,

¹⁵⁴ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

¹⁵⁵ Archiv autorky, rozhovor s manželi Mokrými, 3. 7. 2021, audionahrávka.

¹⁵⁶ Anna roz. Žďárská, byla sestrou manželky Václava, který je zde zmiňován jako otec, Hase byl její muž.

*třebaže se nevyspal. Večer spánek žádný není, neb spíme v kolně na slámě a otec ještě dlouho do noci obhlíží oheň, aby se nerozšířil ještě na stodolu a chlév s kolnou.*¹⁵⁷

Václav, o kterém se zde mluví jako o otci, pracoval tehdy jako topič. V práci se mu do rány vypálené po hořícím došku dostala nečistota a on dostal otravu krve. Báł se, aby nepřišel o práci, proto odkládal návštěvu lékaře. Čeho se obával, to se také stalo – o práci přišel.¹⁵⁸ Pro Bohumíra z Žižkova Pole č. 24 byla vzpomínka na požár natolik hrůznou, že každou bouři obcházel stavení a obhlížel, zda někde něco nehoří. Po celý život měl obavu rozdělat na dvoře jakýkoliv oheň, aby vítr neroznesl jiskry a stavení se neocitlo v plamenech.¹⁵⁹

Jak jsem již zmínila na začátku kapitoly, nebylo to poprvé, kdy se usedlost č. 24 ocitla v plamenech. K požáru došlo již o sto let dříve, v říjnu roku 1856. Půl hodiny před polednem začala hořet stodola Jana Rosického domě č. 19, oheň se rozšířil na západ a zachvátil všechny usedlosti na polední straně. Osm stavení společně s chlévy lehlo popelem. Mezi nimi byl i Machův dům č. 24. Požár se rozšířil i na další stavení, z nichž některá shořela celá, z jiných pouze část. Celkem bylo požárem zasáhnuto 23 usedlostí. Dle mínění většiny požár vznikl a na stodolu domu č. 19 se rozšířil z domu č. 16. Jeho příčinou mělo být máslo, které začalo hořet na plotně.¹⁶⁰

Rodina Mokřých i rodina Němcova byly okolnostmi přinuceny zapsat svůj statek do jednotného zemědělského družstva. Zde je čekala náročná práce, Marie v té době byla velmi hubená,¹⁶¹ kromě toho jí bylo již 67 let. Její slabé tělo nezvládlo fyzický nápor, a tak již začátkem roku 1958 byl Marii přiznán sociální důchod,¹⁶² v roce 1960 nacházíme zprávu o zvýšení sociálního důchodu pro její úplnou bezmocnost.¹⁶³ V době před Mariinou smrtí v pondělí 26. června 1961, již pouze ležela, manžel Alois jí nosil na rukou.¹⁶⁴ Jako příčina úmrtí byla uvedena arterioskleróza a cévní mozková příhoda. Pohřeb se konal o dva dny později ve středu 28. června na místním hřbitově. Tělesná schránka Marie Němcové byla uložena do rodinného hrobu.¹⁶⁵ Dědictví po Marii se projednávalo téměř půl roku po její smrti, v listopadu r. 1961 v Žižkově Poli 24. Přítomni byli Alois Němec¹⁶⁶, Bohumír Němec¹⁶⁷ a Marie Novotná¹⁶⁸ – pozůstalá rodina.

Čtyři roky po smrti Marie zasáhla rodinu další nešťastná událost. Jednoho letního dne v roce 1965 se Alois ve vesnici seznámil s jistým Antonínem Křivským, jistě ale nevěděl, o koho se jedná. Antonín Křivský (narozen 6. července 1913 v Markvarticích) byl tou dobou bývalý vězeň, propuštěný na svobodu v květnu toho roku, opatřen částkou 3 000 Kčs, než si zajistí

¹⁵⁷ Archiv Petra Silvara, Václav SILVAR, *Rodinná kronika*.

¹⁵⁸ Tamtéž.

¹⁵⁹ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

¹⁶⁰ B. STRÁNSKÝ, *Pamětní kniha obce Žižkova Pole ...*, s. 75.

¹⁶¹ Archiv autorky, rozhovor s manželi Mokřými, 3. 7. 2021, audionahrávka.

¹⁶² Archiv Bohumily Silvarové, rozhodnutí o přiznání sociálního důchodu Marii Němcové, 1958.

¹⁶³ Archiv Bohumily Silvarové, rozhodnutí o zvýšení sociálního důchodu Marii Němcové, 1960.

¹⁶⁴ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

¹⁶⁵ Archiv Bohumily Silvarové, úmrtní list Marie Němcové, 1961.

¹⁶⁶ Archiv Bohumily Silvarové, Státní notářství v Havlíčkově Brodě: Předvolání Aloise Němce, 1961.

¹⁶⁷ Archiv Bohumily Silvarové, Státní notářství v Havlíčkově Brodě: Předvolání Bohumíra Němce, 1961.

¹⁶⁸ Archiv Bohumily Silvarové, Státní notářství v Havlíčkově Brodě: Předvolání Marie Novotné, 1961.

vlastní zaměstnání. Koncem června 1965 přišel do obce Letohrad, kde pomohl soukromému zemědělci Jaroslavu Štěpánkovi se sklizní sena. Zjistil si, kam dávají peníze. Když se do domu vrátil počátkem července pro údajně zapomenutou peněženku, v nestřeženém okamžiku ukradl peněženku s částkou 50 Kčs. Poté přešel do Žižkova Pole, kde potkal Aloise Němce. Dobrotivý Alois jej pozval k sobě domů, kde měl Antonín možnost si prohlédnout byt. Na Němcův pozemek se vrátil ve večerních hodinách, přespal ve sklepě a ráno, když hospodáři odešli do zaměstnání, se vloupal do bytu a ukradl 1 200 Kčs a světlý pánský baloňák. Poté pokračoval svou cestu krádeží dál, mimo jiné na konci srpna téhož léta okradl Aloisova bratra Jindřicha, kterému odcizil 240 Kčs a hodinky. Byl zadržen v Praze v úterý 24. srpna 1965. Antonín Křivský se během léta roku 1965 vloupal celkem do deseti domácností, kde bral zejména peníze, oděv apod. Okresním soudem v Příbrami mu bylo nařízeno veškerou škodu uhradit.¹⁶⁹

Alois začal pobírat důchod v 67 letech, tedy o dva roky později, než původně měl. Důvodem bylo dle Bohumírova vyprávění nezaplacené důchodové pojištění, které měl Alois za svého syna, který u něj pracoval, platit. To ovšem Alois přestal v době, kdy Bohumír odešel na povinnou vojenskou službu, a začal ho odvádět teprve o další dva roky později, když se syn z vojny vrátil. Když zažádal důchod, musel dlužnou částku uhradit. V té době rodině příliš peněz nezbyvalo, proto poprosili o půjčku Aloisova synovce Josefa Čermáka, který rodině dané finance poskytl. Dluh byl splacen již další rok díky výnosu z prodaného jetelového semínka a výhodného prodeje prasete.¹⁷⁰ Aloisovi byl vyměřen důchod 308 korun. V roce 1968 byl důchod zvýšen na 1200 a to pro jeho účast v Československých legiích.¹⁷¹

Alois zemřel téměř přesně devět let po smrti své ženy 29. června 1970 ve věku nedožitých 82 let. Jako příčina úmrtí byla uvedena chronická ischemická choroba srdeční a artisklerosa. Alois Němec byl pohřben do rodinného hrobu na hřbitově v Žižkově Poli dne 1. července 1970.¹⁷²

2.1.3 Bohumír a Helena

Bohumír Němec se narodil v neděli 8. prosince 1929 v Žižkově Poli č. 24.¹⁷³ Na světě ho čekala již jeho o čtyři roky starší sestra Marie. Své jméno získal po svém strýci Bohumíru Štohanzlovi, o kterém bylo blíže pojednáno v předchozí podkapitole. Ačkoliv „Bohouš“, jak mu jeho okolí říkávalo, slavil narozeniny vždy 8. prosince, v dokladech měl datum jiné. Zřejmě omylem porodní báby¹⁷⁴ se do matriky zapsalo, že malý Němec přišel na svět v pondělí 9. prosince 1929.¹⁷⁵

¹⁶⁹ Archiv Bohumily Silvarové, Rozsudek jménem republiky, 1965.

¹⁷⁰ Archiv autorky, rozhovor s Bohumírem Němcem 12. 7. 2020, audionahrávka,

¹⁷¹ Archiv autorky, rozhovor s Bohumírem Němcem 12. 7. 2020, audionahrávka.

¹⁷² Archiv Bohumily Silvarové, úmrtní list Aloise Němce, 1970.

¹⁷³ Archiv Bohumily Silvarové, rodný a křestní list Bohumíra Němce.

¹⁷⁴ Porodními bábami byly ženy, které asistovaly u porodu. Obecně se ve společnosti těšily úctě. Byly to ony, kdo nejlépe věděly, jak přivést člověka na svět a jak ženské tělo funguje. Od roku 1745 byly báby vzdělávány na pražské univerzitě, staly se posluchačkami přednášek anatomie, účastnily se pitev ženských těl. Od roku 1748 musely báby skládat zkoušky na lékařské fakultě či před krajskou zdravotní komisí. (Zdroj: LENDEROVÁ, Milena, *Ženy s kufříkem a nadějí: porodní báby a asistentky v českých zemích od poloviny 19. do poloviny 20. století*, Praha 2019, s. 26–27.)

¹⁷⁵ Archiv autorky, rozhovor s Bohumírem Němcem, 12. 7. 2020.

V pondělí 2. září 1935 nastoupil Bohumír do první třídy obecné smíšené školy v Žižkově Poli.¹⁷⁶ Dle vlastních slov mu to ve škole moc nešlo, dobré známky měl prý jen z náboženství a ze zpěvu.¹⁷⁷ K tomu nám mnohé napoví třídní výkazy, uložené v Státním okresním archivu Havlíčkův Brod. V třídních výkazech nalezneme výčet předmětů, z nichž se zřejmě ne všechny učily v každém ročníku, soudě dle porovnání dostupných výkazů z různých tříd. Žáci byli kromě mravů a pilnosti hodnoceni také z náboženství, občanské nauky a výchovy, z mluvnice a pravopisu, ze slohu, z prvouky, vlastivědy a zeměpisu, z dějepisu, přírodopisu, přírodopytu, z počtu s měřičtívím, z kreslení, psaní a zpěvu, z tělesné výchovy a v závislosti na pohlaví z ručních prací chlapeckých nebo z ručních prací dívčích s naukou o domácím hospodářství. Hodnocena také byla vnější úprava písemných prací. Pro genealogovu práci má význam množství osobních údajů, které se zde nacházejí (datum narození, náboženství, rodná obec, bydliště, záznam o očkování dítěte, údaje o jeho rodičích a o tom, kdy do školy začalo chodit). Samostatné místo na třídním výkazu měla také tabulka výkazu školní docházky a počet zameškaných půldnů. Občas se zde nacházejí ještě další poznámky, např. kdy dítě školu opustilo, kdy bylo školy „zproštěno“ v čas nejpilnějších prací, nebo se z výkazu Aloise Němce, otce Bohumíra, s výborným školním chováním dozvídáme, že kašle. Stejná poznámka se nachází na levé straně výkazu i u Aloisových bratrů Antonína a Tomáše, ale i u dalších žáků tehdy ještě šenfeldské školy.

Pokud se ale vrátíme k Bohumírovi, třídní výkazy mu dávají za pravdu, že nejlepší známky měl opravdu z náboženství a ze zpěvu.¹⁷⁸ Obojímu pak zůstal věrný po celý život. Je velmi pravděpodobné, že maminka Marie, která byla známá svou zbožností, vedla k víře i své dvě děti.¹⁷⁹ Tak např. na obrázku P16 je zachyceno Bohumírovo první svaté přijímání. O několik desítek let později, v polovině 60. let, navzdory nenávisti komunistickému režimu ke všemu, co zavánělo katolickým náboženstvím, slíbil Bohumír své nevěstě věrnost „před Církví a před Bohem“,¹⁸⁰ v uvolnění roku 1966 přijal se svou ženou svátost biřmování¹⁸¹ a sám byl na smrtelné posteli „zaopatřen svatými svátostmi“,¹⁸² jak se to v této formulaci dočítáme v matrikách u mnoha již dávno zemřelých Bohumírových předků či příbuzných.

Stejně jako byla Marie malému Bohumírovi vzorem ve víře, je velmi pravděpodobné, že otec Alois, někdejší muzikant, mu byl vzorem v hudbě. Již jako dítě se Bohumír začal učit na harmoniku (obr. P15), na kterou později hrával v hospodách a při tanečních zábavách. Jeho první akordeon mu byl odcizen ruským vojákem při osvobození Československa Rudou armádou. Novou harmoniku (obr. P32) si Bohumír koupil v 50. letech za peníze, které mu maminka dala na oblečení. Na ni hrával až do posledních dnů svého života.¹⁸³

¹⁷⁶ Archiv Bohumily Silvarové, propouštěcí osvědčení Bohumíra Němce, 1941.

¹⁷⁷ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022.

¹⁷⁸ SOkA HB, f. Národní škola Žižkovo Pole (1832–1958). Třídní výkazy 1873–1949, č. kn, 37–42.

¹⁷⁹ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka

¹⁸⁰ Archiv Bohumily Silvarové, oddací list Bohumíra Němce a Heleny Čejkové, 1966.

¹⁸¹ Archiv Bohumily Silvarové, potvrzení o biřmování Bohumíra Němce, 1966.

Archiv Bohumily Silvarové, potvrzení o biřmování Helena Němcová, 1966.

¹⁸² Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

¹⁸³ Tamtéž.

Obecnou školu Bohumír absolvoval 28. června 1941. V září téhož roku nastoupil na hlavní školu v Příbyslavi.¹⁸⁴ Z dochovaných vysvědčení se můžeme přesvědčit o tom, že předmětem, který mu šel nejlépe, bylo opět náboženství. Hlavní školu absolvoval 13. července 1944.¹⁸⁵ O dva dny později již byl veden jako osoba činná v zemědělství rodičů.¹⁸⁶ Od 1. září 1944 do 22. června 1946 navštěvoval Bohumír jako pomocník v zemědělství lidovou školu zemědělskou. Němčinu na této škole vystřídala ruština,¹⁸⁷ snad již jako předzvěst nastupujícího komunistického režimu.

V roce 1950 se Bohumír stal členem Svazu požární ochrany Československé socialistické republiky.¹⁸⁸

Počátkem dubna roku 1950 byla Bohumírovi doručena obsílka o odvodu.¹⁸⁹ 2. května 1950 psal Bohumír Němec dopis Krajskému vojenskému velitelství v Jihlavě s žádostí o zařazení do náhradní zálohy. Žádost byla odůvodněna stářím rodičů a špatným zdravotním stavem otce, kteří by již nebyli schopni sami v hospodářství obstarat těžší práce. V posledním odstavci je také odkaz na systém pětiletok, který by „*při nedostatku pracovních sil v zemědělství*“ nebylo možné splnit.¹⁹⁰ Je velmi málo pravděpodobné, že by tuto formulaci užil Bohumír sám ze svého popudu. Spíše se lze domnívat, že to byl zásah úředníka, který žádost vyřizoval a Bohumírovi formulaci doporučil pro snadnější vyhovění žádosti. Při následném odvodu (přezkoušení) 5. května 1950 byl uznán zatím vojenské služby neschopný a odvod byl odročen na rok 1951.¹⁹¹ Ve čtvrtek 1. listopadu 1951 nastoupil Bohumír vojenskou základní službu (obr. P18, P19, P20), kterou ukončil o dva roky později 27. října 1953.¹⁹² V rámci vojenské služby absolvoval vyšetření, při kterém mu byla zjištěna lehká srdeční vada. Jednalo se o nedomykavost dvojčipé chlopně. Na základě této diagnózy mu byla umožněna střelecká příprava k obraně, zákaz se týkal namáhavých cvičení s dlouhým během.¹⁹³ Další pravidelná vojenská cvičení absolvoval Bohumír v roce 1959, 1962 a 1966. Branné povinnosti byl zbaven koncem roku 1989.¹⁹⁴

V roce 1957 byl nucen jako následek proběhlého požáru zapsat sebe a své rodiče do místního Jednotného zemědělského družstva. Zde mj. působil jako rolnický dělník vykonávající různé pomocné práce.

Bohumír se s Helenou seznámil zřejmě prostřednictvím sestry Marie, jejího manžela Josefa a jedné z Heleniných kamarádek.¹⁹⁵

Helena Čejková (obr. P22) se narodila dne 11. srpna 1936 v Dolní Libochové č. 39 rodičům Josefu Čejkovi a Josefě rozené Kamanové jako nejmladší ze tří dětí. Když byly Heleně čtyři

¹⁸⁴ Archiv Bohumily Silvarové, propouštěcí osvědčení Bohumíra Němce, 1941.

¹⁸⁵ Archiv Bohumily Silvarové, propouštěcí osvědčení Bohumíra Němce, 1944.

¹⁸⁶ Archiv Bohumily Silvarové, pracovní knížka Bohumíra Němce, 1944.

¹⁸⁷ Archiv Bohumily Silvarové, závěrečné vysvědčení z lidové školy zemědělské Bohumíra Němce, 1946.

¹⁸⁸ Archiv Bohumily Silvarové, členský průkaz svaz požární ochrany ČSSR Bohumíra Němce.

¹⁸⁹ Archiv Bohumily Silvarové, obsílka k odvodu pro Bohumíra Němce, 1950.

¹⁹⁰ Archiv Bohumily Silvarové, Bohumír Němec: žádost o zařazení do náhradní zálohy, 1950.

¹⁹¹ Archiv Bohumily Silvarové, zpráva z odvodu, 1950.

¹⁹² Archiv Bohumily Silvarové, propouštěcí list Bohumíra Němce, 1953.

¹⁹³ Archiv Bohumily Silvarové, zpráva z vyšetření vojína Bohumíra Němce, 1952.

¹⁹⁴ Archiv Bohumily Silvarové, propouštěcí list Bohumíra Němce.

¹⁹⁵ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 7. 2022, audionahrávka.

roky, zemřela jí maminka.¹⁹⁶ Po smrti své první ženy se Josef oženil podruhé. V roce 1944 si vzal Filoménu roz. Šoukalovou z Horní Bobrové.¹⁹⁷ Ta Helenu vychovala jako vlastní dceru.

Počátkem 50. let vystudovala Helena Rolnickou školu chovatelskou v Mikulově,¹⁹⁸ po jejím ukončení roku 1953 byla umístěna na dobu tří let na statek Svitavy, kde se měla stát vedoucí farmy.¹⁹⁹ Od roku 1957 byla zaměstnána jako dělnice v Závodech Gustava Klimenta v punčochářenském provozu u šití.²⁰⁰ V době mezi dvacátým pátým až třicátým rokem života začala pečovat o nemocného otce. Po svatbě s Bohumírem Němcem, která se konala v sobotu 19. listopadu 1966 ve farním chrámu Páně ve Strážku (obr. P26, P27) o Josefa začal pečovat její bratr Josef s manželkou. Ke konci Josefova života si jej Helena vzala opět k sobě, tentokrát již do domu svého muže v Žižkově Poli č. 24, kde mu věnovala péči až do posledních dnů jeho života.

Bohumír a Helena přivedli na svět tři děti – Helenu, Bohumilu a Bohumíra. Helena vstoupila do kláštera a přijala jméno Marie Magdalena. Bohumila si roku 1996 vzala Petra Silvara (obr. P37) a stala se matkou mě a mých dvou sourozenců. Obě sestry žijí, proto k nim nebudu uvádět žádné další informace. Výjimku učiním pouze u Bohumíra, neboť jeho zdravotní stav ovlivnil další život celé rodiny.

Bohumír (obr. P36) se narodil 6. 11. 1970 s dětskou mozkovou obrnou²⁰¹ a těžkou retardací. Přesná příčina postižení není známá. Helena měla během těhotenství hnisavou angínu, do toho se jí ještě přidružil stres spojený s doprovázením umírajícího tchána. Tyto okolnosti si údajně později vyčítala, ačkoliv je nijak změnit nemohla. S největší pravděpodobností ovšem ani jeden z těchto faktorů neměl vliv na Bohumírovo postižení.

Bohumír se narodil ochrnutý na půl těla, bez schopnosti běžné verbální komunikace a s částečnou slepotou. IQ mu bylo již v dospělosti vyměřeno na úrovni dvouletého dítěte. Bohumír s Helenou se s postižením syna zřejmě nikdy zcela nevyrovnali. Velká bolest to byla zvláště pro otce, neboť toužil ze syna vychovat hospodáře, který by převzal dům. Tuto nenaplněnou touhu si Bohumír nesl až do posledních dnů svého života.

Helena se starala o syna, přitom chodila uklízet do místní školky. Byla členkou Červeného kříže a věnovala se drobnému domácímu hospodářství.²⁰²

¹⁹⁶ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 7. 2022, audionahrávka.

¹⁹⁷ MZA Brno, f. Strážek, matrika narozených 1903–1913, č. kn. 16246.

¹⁹⁸ Archiv Bohumily Silvarové, vysvědčení Heleny Čejkové, 1953.

¹⁹⁹ Archiv Bohumily Silvarové, umístěnka Heleny Čejkové, 1953.

²⁰⁰ Archiv Bohumily Silvarové, Závody Gustava Klimenta: Potvrzení o výši pracovního příjmu žadatele o půjčku. Provedení záznamu.

²⁰¹ Dětská mozková obrna je porucha hybnosti s odlišnou podobou i vývojem. K poruše hybnosti se může připojit také epilepsie, poruchy komunikace, chování, mentální retardace, zrakové postižení a další. Dětskou mozkovou obrnu nelze zcela vyléčit, terapií je ovšem možné zlepšit dovednosti pohybu, kognitivního vývoje apod. Úspěch závisí na včasné a intenzivní léčbě. (Zdroj: KRAUS, Josef. Dětská mozková obrna. *Neurologie pro praxi*. 2011, 12(4), 222-224.)

²⁰² Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

Důchod byl Bohumírovi přiznán koncem roku 1989, Heleně o rok později. Po pádu komunistického režimu začali pobírat nájem z majetku, který do družstva vložili.²⁰³ Po odchodu dětí z domu postupně umenšovali hospodářství, až zůstali jen u pěstování drobných zemědělských plodin. V listopadu 2016 spolu se svou rodinou oslavili zlatou svatbu. Téměř celý život prožili v domě na rohu ulice v Žižkově Poli č. 24.²⁰⁴ Helena zemřela po krátké těžké nemoci v náchodské nemocnici ve středu 3. března 2021.²⁰⁵ Její muž jí následoval o devět dní později v pátek 12. března 2021.²⁰⁶ Pohřeb manželů proběhl v pátek 19. března 2021, na svátek sv. Josefa, patrona dobré smrti. Po církevních obřadech v kostele sv. Michaela Archanděla v Žižkově Poli byly tělesné schránky manželů uloženy do rodinného hrobu na místním hřbitově.²⁰⁷ Zajímavou shodou okolností byla v den pohřbu pokácena lípa, kterou Alois zasadil poté, co se Bohumír narodil.²⁰⁸

2.2 Němcovi z Rosičky a Olešanky. Předci v přímé linii.

2.2.1 Rosička č. 4

Nejstarší mnou dohledaný předek rodiny Němcovy z Žižkova Pole č. 24 pocházel z obce Rosička. V matrice zemřelých farnosti Nížkova z roku 1722 nalézáme záznam o úmrtí **Jana Němce (1)**²⁰⁹ z Rosičky č. 4. Od Jana se pak odvíjí další množství generací, které se v průběhu času rozprchly takřka do všech koutů Českomoravské vysočiny. Jan si vzal Alžbětu, o jejímž původu nemáme žádnou jasnou zprávu. První dítě Jana a Alžběty přišlo na svět v červenci roku 1680. Janovi a Alžbětě se narodilo sedm dětí.²¹⁰ Dědicem usedlosti se stal syn Bartoloměj.

Bartoloměj Němec (2) se narodil přibližně roku 1683²¹¹ jako třetí dítě Jana a Alžběty.²¹² V listopadu roku 1713 se oženil s Ludmilou Jarošovou z nedaleké obce Špinov. Z manželství, ze kterého vzešlo devět dětí²¹³, se jich dospělosti dožilo pouze pět.²¹⁴ Prvorozený Jakub zdědil usedlost, do které si přivedl manželku Dorotu.

Jakub Němec (3) přišel na svět v Rosičce 1. května 1717. Oženil se s Dorotou Špinarovou z nedaleké Sázavy.²¹⁵ Manželům se v průběhu dvaceti let narodilo osm dětí²¹⁶, v domě zůstal syn Jakub.

²⁰³ Archiv autorky, rozhovor s Bohumírem Němcem, 11. 7. 2020, audionahrávka.

²⁰⁴ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

²⁰⁵ Archiv Bohumily Silvarové, úmrtní list Heleny Němcové, 2021.

²⁰⁶ Archiv Bohumily Silvarové, úmrtní list Bohumíra Němce, 2021.

²⁰⁷ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými 10. 8. 2022, audionahrávka.

²⁰⁸ Archiv autorky, rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

²⁰⁹ Číslování zde uvádím pro následující kapitoly o vedlejších větvích rodu, ve které se odkazují vždy na posledního společného předka. Čísla jsou uvedena pro přehlednost.

²¹⁰ MZA Brno, f. Nížkov. Matrika narozených 1651-1764, oddaných 1671-1764, zemřelých 1701-1764, č. kn. 15871.

²¹¹ V nízkovských matrikách se nachází zápis o úmrtí Bartoloměje Němce s udaným věkem. Rok narození jsem vypočítala, ale v matrice jsem jej neobjevila.

²¹² MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1651-1764, oddaných 1671-1764, zemřelých 1701-1764, č. kn. 15871.

²¹³ MZA Brno, f. Polná, matrika narozených 1697-1776, oddaných 1697-1727, č. kn. 6759.

²¹⁴ MZA Brno, f. Polná, matrika zemřelých 1717-1784, č. kn. 6806.

²¹⁵ MZA Brno, f. Velká Losenice, matrika narozených 1721-1758, oddaných 1721-1754, zemřelých 1721-1754, č. kn. 16389.

²¹⁶ MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1651-1764, oddaných 1671-1764, zemřelých 1701-1764, č. kn. 15871.

Jakub Němec (4) se narodil 10. dubna 1758²¹⁷ jako 7. dítě Jakuba a Doroty. Jeho ženou se stala Viktorie Heřmanová. Z šesti narozených dětí²¹⁸ se jich dospělosti dožilo pět²¹⁹, nejstarší František zdědil usedlost po otci.

František Němec (5), narozený 8. října 1786²²⁰, si do domu č. 4 přivedl ženu Marii. Od roku 1807 do roku 1830 přivedli na svět patnáct dětí²²¹, dospělosti se dožilo pouze devět z nich²²². Dědicem usedlosti se stal Jan Němec, otec třinácti dětí.²²³ Syn Ondřej se přiženil do Olešenky č. 7.²²⁴

2.2.2 Olešenka č. 7

Dům č. 7, do kterého se na podzim roku 1846 přiženil **Ondřej Němec** (6) z Rosičky č. 4, patřil podle zápisu v purkrechní knize vsi Volešná z r. 1701 Havlu Veselému, který grunt koupil v roce 1684 od Urbana Veselého. V roce 1835 patřila usedlost rodině Duškově, ze které pocházela i Františka, Ondřejova manželka. Po svatbě, která se konala na svátek sv. Michaela Archanděla 29. září 1846 ve farním chrámu v Přibyslavi, se manželé usadili v domě nevěstina otce, v již zmiňované Olešence č. 7. Roku 1850 byl Ondřej Němec zvolen členem obecního výboru.²²⁵ Ve volbách roku 1861 byl Ondřej Němec zvolen prvním radním. 8. června 1878 se při příležitosti biřmování v Přibyslavi Ondřej podílel spolu se sousedy na přírodní výzdobě školy a kapličky. Královéhradeckého biskupa Josefa Jana Haise zaujala při průjezdu Volešnou slavnostně upravená kaplička natolik, že se zastavil, aby si ji mohl prohlédnout.²²⁶

Ondřejovi a Františce se narodilo devět dětí. Dům po otci zdědil druhorozený Jan Němec, který se oženil s Františkou rozenou Štohanzlovou, již zmiňovanou v části pojednávající o seznámení Aloise Němce (1888) s Marií Štohanzlovou (1890). Syn **Tomáš** (7) se roku 1881 stal manželem ovdovělé Marie Machové a zakladatelem rodiny Němcovy z Žižkova Pole č. 24.

²¹⁷ Tamtéž.

²¹⁸ MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1784–1900, č. kn. 15879.

²¹⁹ MZA Brno, f. Nížkov, matrika zemřelých 1784–1900, č. kn. 15904.

²²⁰ MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1784–1900, č. kn. 15879.

²²¹ MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1784–1900, č. kn. 15879.

²²² MZA Brno, f. Nížkov, matrika zemřelých 1784–1900, č. kn. 15904.

²²³ MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1784–1900, č. kn. 15879.

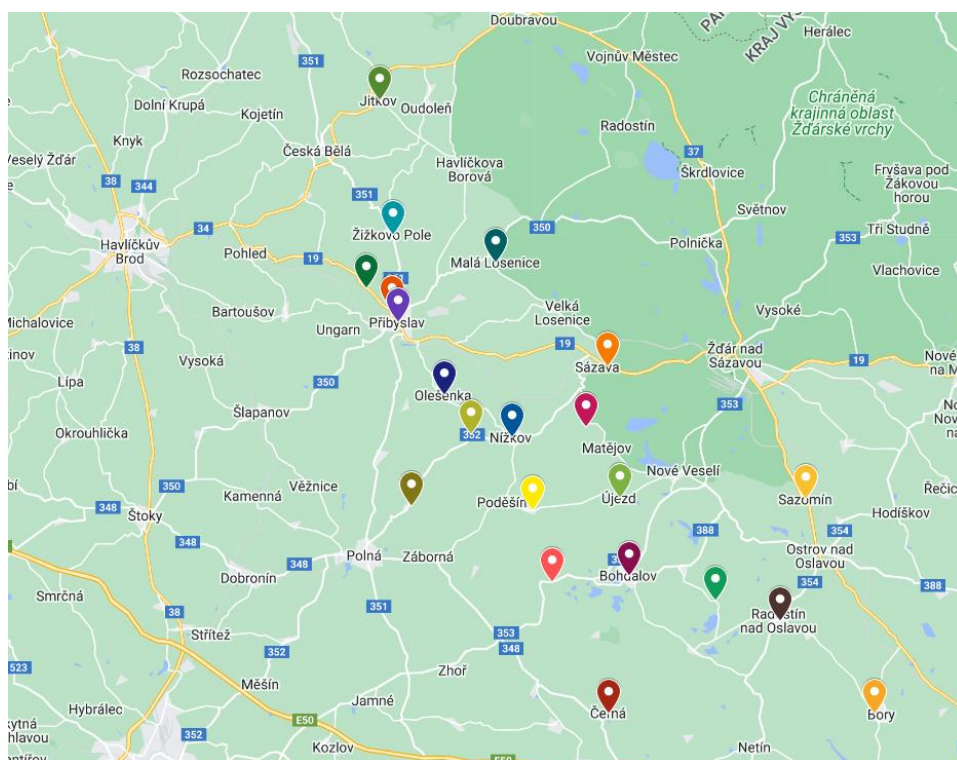
²²⁴ SOA HK, f. Olešenka, matrika narozených, oddaných, zemřelých 1784–1892, ukn. 7936.

²²⁵ F. PLAŠIL (ed), *Olešenka v datech ...*, s. 8–16.

²²⁶ F. PLAŠIL, ed., *Olešenka v datech ...*, s. 18.

3 Vedlejší větve rodu

Poslední kapitola pojednává o vedlejších větvích rodu Jana Němce z Rosičky č. 4. Tato část je shrnutím rodokmenu, praktické části práce. Jak již bylo řečeno, rodokmen zahrnuje všechny potomky nejstaršího člena rodu nesoucí jeho příjmení, nebudu zde tedy uvádět potomky provdaných dcer. Pro stručnost jsem se rozhodla uvést pouze ty členy rodu, u kterých mám potvrzené pokračování rodu, svobodné jednotlivce a bezdětné páry zde vynechávám. Údaje řadím abecedně podle obcí a jednotlivých domů – zde vycházím z matričních údajů o místě narození dětí. Snažila jsem se pro přehlednost o co nejjednodušší a nejjednotnější zápis. V každém zápisu se odkazuji na posledního společného předka, a to za pomoci jména a číslice odkazující k číslování poslední části předchozí kapitoly. Pro lepší orientaci přikládám mapu, znázorňující obce bydliště členů vedlejších větví rodu. Geograficky se jedná nejvíce o oblast na Žďársku, zejm. území bývalého polenského panství. Mapa není komplexním zachycením míst, kde se potomci Jana Němce usadili, ve svém výzkumu jsem se zaměřila na okres Havlíčkův Brod a okres Žďár nad Sázavou, na jejichž území se nacházelo přibyslavsko-polenské panství. S velkou pravděpodobností lze předpokládat, že bychom Janovy potomky našli i ve vzdálenějších místech. Širší výzkum ovšem rozsah práce v tuto chvíli neumožňuje.

Bohdalov	Jitkov	Přibyslav	Sazomín
Černá	Keřkov	Radostín nad Oslavou	Sirákov
Dobrá	Malá Losenice	Rosička	Špinov
Dolní Bory	Nížkov	Rudolec	Újezd
Hrbov	Olešenka	Sázava	Znětínek
			Žižkovo Pole

Mapa č. 2

3.1 Bohdalov č. 29

V Bohdalově v domě č. 29 se se svou ženou Josefou usadil vnuk Ondřeje Němce (6) Josef.²²⁷
V březnu r. 1914 se manželům narodil syn Stanislav.²²⁸

3.2 Černá

3.2.1 Černá č. 36

V Černé v domě č. 36 se se svou ženou Annou usadil vnuk Františka Němce (5) Josef.²²⁹
Manželům se v letech 1865 a 1867 narodili dva synové.²³⁰

3.2.2 Černá č. 38

V Černé v domě č. 38 se se svou ženou Františkou usadil Antonín, syn Josefa z Černé č. 36, pravnuk Františka Němce (5). Manželům se v období od r. 1888 do r. 1894 narodilo pět dětí.²³¹

3.3 Dobrá

3.3.1 Dobrá č. 3, č. 6, č. 9

V Dobré v domě č. 3 se se svou ženou Marií usadil praprvnuk Bartoloměje Němce (2) Mikuláš.²³² Manželům se v období od r. 1868 do r. 1878 v Dobré č. 3, 6 a 9 narodilo pět dětí.²³³

3.3.2 Dobrá č. 6., Dobrá č. 29

V Dobré č. 6 se se svou ženou Annou usadil Matěj, bratr Mikuláše z Dobré č. 3, praprvnuk Bartoloměje Němce (2).²³⁴ Manželům se v období od r. 1868 do r. 1876 narodily čtyři děti, první v Přibyslavi²³⁵, druhé v Dobré č. 29 a poslední dvě v Dobré č. 6.²³⁶

3.3.3 Dobrá č. 16

Mikuláš Němec, praprvnuk Bartoloměje Němce (2), poprvé zmiňovaný v Dobré č. 3, se po smrti první ženy Marie znovu oženil. Se svou ženou Annou přivedl v období od r. 1888 do r. 1891 tři děti. Poslední dcera Kristina se již narodila v Keřkově č. 39.²³⁷

3.3.4 Dobrá č. 41

V Dobré č. 41 se se svou ženou Antonií usadil Jan, bratr Mikuláše a Matěje, praprvnuk Bartoloměje Němce (2).²³⁸ V říjnu r. 1861 se manželům narodila dcera Františka. Ta v roce 1885 přivedla na svět v Dobré č. 41 nemanželského syna Jana.²³⁹

²²⁷ SOA HK, f. Přibyslav, Matrika narozených, oddaných, zemřelých 1784–1892, ukn. 7936.

²²⁸ MZA Brno, f. Bohdalov, Matrika narozených 1884–1917, č. kn. 15378.

²²⁹ MZA Brno, f. Radostín, Matrika narozených 1827–1860, č. kn. 16124.

²³⁰ SOA HK, f. Přibyslav, Matrika narozených, oddaných, zemřelých 1854–1912, ukn. 7930.

²³¹ Tamtéž.

²³² MZA Brno, f. Nížkov, Matrika narozených 1784–1884, č. kn. 15873.

²³³ SOA HK, f. Přibyslav, Matrika narozených, oddaných, zemřelých 1854–1912, ukn. 7930.

²³⁴ MZA Brno, f. Nížkov, Matrika narozených 1784–1884, č. kn. 15873.

²³⁵ SOA HK, f. Přibyslav, matrika narozených 1845–1885, ukn. 7925.

²³⁶ SOA HK, f. Přibyslav, Matrika narozených, oddaných, zemřelých 1854–1912, ukn. 7930.

²³⁷ Tamtéž.

²³⁸ MZA Brno, f. Nížkov, Matrika narozených 1784–1884, č. kn. 15873.

²³⁹ SOA HK, f. Přibyslav, Matrika narozených, oddaných, zemřelých 1854–1912, ukn. 7930.

3.4 Dolní Bory č. 11

V Dolních Borech č. 11 se se svou ženou Antonií usadil právník Františka Němce (5) Josef.²⁴⁰ Manželům se v období od r. 1886 do r. 1892 narodily čtyři děti.²⁴¹

Dům po otci zdědil Josef Tomáš, který si do něj r. 1911 přivedl ženu Františku.²⁴² Manželům se v období od r. 1911 do r. 1931²⁴³ narodily tři děti.²⁴⁴

3.5 Havlíčkův Brod č. 122²⁴⁵

V Havlíčkově Brodě č. 122 přišla na svět r. 1911 Marie, dcera Jana, praprapravnučka Bartoloměje Němce (2).²⁴⁶

3.6 Horní Hamry č. 4²⁴⁷

V Horních Hamrech v domě č. 4 se se svou ženou Kristýnou usadil vnuk Františka Němce (2) Antonín.²⁴⁸ V srpnu roku 1894 se manželům narodila dcera Marie.²⁴⁹

3.7 Hrbov

3.7.1 Hrbov č. 34

V Hrbově v domě č. 34 se se svou ženou Annou usadil syn Ondřeje Němce (6) František.²⁵⁰ Manželům se v období od r. 1874 do r. 1890 narodilo devět dětí.²⁵¹

3.7.2 Hrbov č. 42

V Hrbově v domě č. 42 se se svou ženou Marií usadil Josef, syn Františka Němce z Hrbova č. 34, vnuk Ondřeje Němce (6).²⁵² V červnu r. 1916 se manželům narodila dcera Marie.²⁵³

3.8 Jitkov č. 6

V Jitkově v domě č. 6 se se svou ženou Kateřinou usadil syn Františka Němce (5) Václav.²⁵⁴ Manželům se v období od r. 1856 do r. 1865 narodily čtyři děti.²⁵⁵

²⁴⁰ MZA Brno, f. Pavlov, Matrika narozených 1861–1867, č. kn. 16076.

²⁴¹ MZA Brno, f. Horní Bory, Matrika narozených 1884–1913, č. kn. 15636.

²⁴² MZA Brno, f. Horní Bory, Matrika oddaných 1884–1936, č. kn. 15641.

²⁴³ MZA Brno, f. Horní Bory, Matrika narozených 1884–1913, č. kn. 15636.

MZA Brno, f. Horní Bory, Matrika zemřelých 1884–1935, č. kn. 15645.

²⁴⁴ Poslední dcera Ludmila nar. r. 1931 byla nalezena v matrice zemřelých, dostupné matriky narozených pro Dolní Bory končí dříve, pokud uvádím počet tří dětí, dá se předpokládat, že v období zmíněných dvaceti let se manželům narodilo dětí více.

²⁴⁵ Zde se jedná o adresu havlíčkobrodské nemocnice, ve které se Marie narodila. Narození dcery Marie je jediná informace, kterou o Janovi a jeho ženě Rozálii mám, místo jejich bydliště mi není známo. Proto jsem se rozhodla tuto informaci zveřejnit, byť se nejedná o místo pobytu.

²⁴⁶ SOA HK, f. Havlíčkův Brod, Matrika narozených 1908–1918, ukn. 2095.

²⁴⁷ Horní Hamry je sídlo v okrese Žďár nad Sázavou, které GoogleMaps, ve kterých byla mapa tvořena, neobsahuje. Proto jako jediné místo nejsou v mapě č. 2 zaznamenány.

²⁴⁸ MZA Brno, f. Nížkov, Matrika narozených 1784–1900, č. kn. 15879.

²⁴⁹ MZA Brno, f. Žďár – město, Matrika narozených 1867–1894, oddaných 1867–1895, zemřelých 1867–1934, č. kn. 16612

²⁵⁰ SOA HK, f. Přibyslav, Matrika narozených, oddaných, zemřelých 1784–1892, ukn. 7936

²⁵¹ MZA Brno, f. Polná, Matrika narozených 1784–1897, č. kn. 6773.

²⁵² Tamtéž.

²⁵³ MZA Brno, f. Polná, Matrika oddaných 1784–1938, č. kn. 6794.

²⁵⁴ MZA Brno, f. Nížkov, Matrika narozených 1784–1900, č. kn. 15879.

²⁵⁵ SOA HK, f. Česká Bělá, Matrika narozených 1835–1867, ukn. 1059.

3.9 Keřkov č. 39

V Keřkově v domě č. 39 se narodila Kristina Němcová²⁵⁶, poslední známá dcera Mikuláše Němce, který byl již dříve zmiňován v souvislosti s Dobrou č. 3, č. 6, č. 9., č. 16.

3.10 Malá Losenice

3.10.1 Malá Losenice č. 16

V Malé Losenici v domě č. 16 se se svou ženou Žofíí usadil syn Tomáše Němce (7) Ladislav.²⁵⁷ Jediný nám dosud známý syn je Ladislav.²⁵⁸

3.10.2 Malá Losenice č. 35

V Malé Losenici v domě č. 35 se se svou ženou Marií usadil pravnuke Bartoloměje Němce (2) Mikuláš.²⁵⁹ Manželům se v období od r. 1837 do r. 1858 narodily čtyři děti.²⁶⁰

Dům po otci zdědil syn Tomáš, který si do něj přivedl r. 1881 nevěstu Marii. Manželům se r. 1882 narodila dcera Josefka.²⁶¹

3.11 Nížkov

3.11.1 Nížkov č. 7

V Nížkově v domě č. 7 se svou ženou Rozálií usadil prapravnuk Bartoloměje Němce (2) Jan. Manželům se v období od v letech 1869 a 1873 narodily dvě děti.²⁶²

3.11.2 Nížkov č. 9

V Nížkově v domě č. 7 se se svou ženou Annou usadil syn Bartoloměje Němce (2) Petr.²⁶³ Manželům se v období od r. 1760 do r. 1778 narodilo pět synů.²⁶⁴

Dům po otci zdědil Václav Michael, který si do něj r. 1784 přivedl nevěstu Veroniku.²⁶⁵ Manželům se v období od r. 1785 do r. 1804 narodilo jedenáct dětí.²⁶⁶

Dům po Václavu Michaelovi převzal syn Václav, který si do něj r. 1822 přivedl nevěstu Kateřinu.²⁶⁷ Manželům se v období od r. 1824 do r. 1840 narodilo osm dětí.²⁶⁸

²⁵⁶ SOA HK, f. Přibyslav, Matrika narozených, oddaných, zemřelých 1854–1912, ukn. 7930.

²⁵⁷ SOA HK, f. Přibyslav, index narozených 1743–1895, ukn 7943.

²⁵⁸ Archiv Bohumily Silvarové, parte Žofie Němcové, 1979.

²⁵⁹ MZA Brno, f. Velká Losenice, matrika oddaných 1784–1865, č. kn. 16417.

²⁶⁰ MZA Brno, f. Velká Losenice, matrika narozených 1784–1854, č. kn. 16396.

²⁶¹ MZA Brno, f. Velká Losenice, matrika narozených 1854–1882, č. kn. 16397.

²⁶² MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1784–1884, č. kn. 15873.

²⁶³ MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1651–1764, oddaných 1671–1764, zemřelých 1701–1764.č. kn. 15871.

²⁶⁴ Tamtéž.

MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1764–1784, oddaných 1764–1783, zemřelých 1764–1784, č. kn. 15872.

²⁶⁵ Tamtéž.

²⁶⁶ MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1784–1884, č. kn. 15873.

²⁶⁷ MZA Brno, f. Velká Losenice, matrika oddaných 1784–1865, č. kn. 16417.

²⁶⁸ MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1784–1884, č. kn. 15873.

3.11.3 Nížkov č. 61

V Nížkově v domě č. 61 se se svou ženou Kateřinou usadil František, syn Václava Michaela z Nížkova č. 6, pravnuk Bartoloměje Němce (2). Manželům se v období od r. 1830 do r. 1836 marodily tři děti.²⁶⁹

3.12 Olešenka č. 7

Dům v Olešence č. 7 zdědil po svém otci Ondřejovi Němcovi (6) syn Jan. Ten si do otcovského domu přivedl Františku roz. Štohanzlovou.²⁷⁰ Manželům se v období od r. 1881 do r. 1894 narodilo devět dětí.²⁷¹

3.13 Příbyslav č. 170

Prvorozený syn Matěje, praprvnuka Bartoloměje Němce (2), známého již z Dobré č. 6 a č. 29, se narodil v Příbyslavi č. 170.²⁷²

3.14 Radostín nad Oslavou

3.14.1 Radostín nad Oslavou č. 9

V Radostíně v domě č. 9 se se svou ženou Marií usadil vnuk Františka Němce (5) František.²⁷³ Manželům se v období od r. 1881 do r. 1894 narodilo šest dětí.²⁷⁴

3.14.2 Radostín nad Oslavou č. 41

V Radostíně v domě č. 41 se se svou ženou Josefou usadil syn Františka Němce (5) Josef.²⁷⁵ Manželům se v období v letech 1834 a 1836 narodily dvě děti.

Druhou Josefovou manželkou se stala Kateřina. Ta mu v období od r. 1840 do r. 1860 přivedla na svět devět dětí.²⁷⁶

Dům po otci zdědil Jan, který si do něj přivedl nevěstu Annu. Manželům se v období od r. 1878 do r. 1894 narodilo jedenáct dětí.

Janově dceři Marii se r. 1895 v otcově domě narodil nemanželský syn Vilém.²⁷⁷

3.15 Rosička

3.15.1 Rosička č. 4

V Rosičce v domě č. 4 se Františkovi, synovi Františka Němce, (5) narodil syn Eduard. Záznamy o dalších dětech Františka a jeho ženy Františky se v matrice nenachází.²⁷⁸

²⁶⁹ Tamtéž.

²⁷⁰ MZA Brno, f. Nížkov, matrika oddaných 1784–1899, č. kn. 15896.

²⁷¹ SOA HK, f. Příbyslav, matrika oddaných, narozených, zemřelých 1784–1892, ukn 7936.

SOA HK, f. Příbyslav, index narozených 1743–1895, ukn 7943.

²⁷² SOA HK, f. Příbyslav, matrika narozených 1845–1885, ukn. 7925.

²⁷³ MZA Brno, f. Radostín, matrika narozených 1827–1860, č. kn. 16124.

²⁷⁴ MZA Brno, f. Radostín, matrika narozených 1861–1899, č. kn. 16125.

²⁷⁵ MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1784–1900, č. kn. 15879.

²⁷⁶ MZA Brno, f. Radostín, matrika narozených 1827–1860, č. kn. 16124.

²⁷⁷ MZA Brno, f. Radostín, matrika narozených 1861–1899, č. kn. 16125.

²⁷⁸ MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1784–1900, č. kn. 15879.

V domě svého otce Františka Němce (5) se usadil Jan, který si do něj roku 1842 přivedl nevěstu Terezii.²⁷⁹ Manželům se v období od r. 1847 do r. 1866 narodilo deset dětí.

Po smrti své první ženy si František vzal Josefu roz. Stehnovou. Manželům se od roku 1869 do roku 1876 narodily tři dcery.²⁸⁰

3.15.2 Rosička č. 5

V Rosičce v domě č. 5 se se svou ženou Marií usadil pravnuk Františka Němce (5) František Xaver. Manželům se v letech 1896 a 1898 narodily dvě děti.²⁸¹

3.15.3 Rosička č. 8

V Rosičce v domě č. 8 se se svou ženou Marií usadil vnuk Františka Němce (5) Tomáš. Manželům se v období od r. 1881 do r. 1900 narodilo deset dětí.²⁸²

3.15.4 Rosička č. 10

V Rosičce v domě č. 10 se se svou ženou Marií usadil syn Jakuba Němce (4) Jan. Manželům se v období od r. 1820 do r. 1834 narodilo pět dětí.

Dům po otci zdědil Jan, který si do něj přivedl nevěstu Marii. Manželům se v období od r. 1856 do r. 1875 narodilo sedm dětí.²⁸³

3.15.5 Rosička č. 15, č. 16

V Rosičce č. 16 se se svou ženou Marií usadil vnuk Františka Němce (5) František. Manželům se v období od r. 1873 do r. 1892 narodily čtyři děti. První tři děti přišly na svět v Rosičce č. 16, nejmladší dcera v Rosičce č. 15.²⁸⁴

3.16 Rudolec č. 44

V Rudolci v domě č. 44 se se svou ženou Kateřinou usadil vnuk Jakuba Němce (4) František.²⁸⁵ Manželům se v srpnu roku 1888 narodila dvojčata. Po smrti své první ženy se František znovu oženil a přestěhoval se do Újezda.

V Rudolci č. 44 se narodily nemanželské děti dvěma dcerám z Františkova druhého manželství. Marie přivedla v letech 1892 a 1893 na svět dva syny. Mladší Petronile se v srpnu r. 1893 narodila dcera Františka.²⁸⁶

3.17 Sázava

3.17.1 Sázava č. 36

V Sázavě v domě č. 36 se se svou manželkou Marií usadil vnuk Jakuba Němce (4) Josef.²⁸⁷ Manželům se v období od r. 1869 do r. 1875 narodily tři děti.²⁸⁸

²⁷⁹ SOA HK, f. Havlíčkova Borová, matrika oddaných 1784–1842, ukn 2068.

²⁸⁰ MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1784–1900, č. kn. 15879.

²⁸¹ MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1784–1900, č. kn. 15879.

²⁸² Tamtéž.

²⁸³ Tamtéž.

²⁸⁴ Tamtéž.

²⁸⁵ MZA Brno, f. Velká Losenice, matrika narozených 1784–1849, č. kn. 16405.

²⁸⁶ MZA Brno, f. Bohdalov, matrika narozených 1884–1917, č. kn. 15378.

²⁸⁷ MZA Brno, f. Velká Losenice, matrika narozených 1784–1849, č. kn. 16405.

²⁸⁸ MZA Brno, f. Velká Losenice, matrika narozených 1849–1877, č. kn. 16406.

3.17.2 Sázava č. 6, č. 7., č. 17, č. 37.

V Sázavě v domě č. 37 se se svou manželkou Antonií usadil vnuk Jakuba Němce (4) Václav.²⁸⁹ Manželům se v období od r. 1870 do r. 1878 narodily čtyři děti, všechny v Sázavě, ale každé v jiném domě.²⁹⁰

3.17.3 Sázava č. 66

Václav, syn Jakuba Němce (4), si nejprve r. 1811 vzal Dorotu roz. Eliášovou.²⁹¹ Manželství zůstalo bezdětné.

Po smrti své ženy si Václav vzal Františku rozenou Flendorfskou, se kterou se usadil v Sázavě č. 66. Manželům se od r. 1839 do r. 1853 narodilo sedm dětí.²⁹²

3.18 Sazomín č. 8

V Sazomíně v domě č. 8 se se svou ženou Marií usadil vnuk Františka Němce (5) Václav.²⁹³ Manželům se v období od r. 1884 do r. 1898 narodilo osm dětí.²⁹⁴

3.19 Sirákov č. 34

V Sirákově v domě č. 34 se se svou ženou Marií usadil pravnuk Jana Němce (1) Vavřinec.²⁹⁵ Manželům se v prosinci r. 1770 narodila dcera Kateřina.²⁹⁶

3.20 Špinov č. 11

Ve Špinově v domě č. 11 se se svou manželkou Veronikou usadil syn Ondřeje Němce (6) Antonín.²⁹⁷ Manželům se v březnu r. 1898 narodil syn Antonín Jan.²⁹⁸

3.21 Újezd č. 11

V Újezdě v domě č. 11 se se svou manželkou Barborou usadil vnuk Jakuba Němce (4) František.²⁹⁹ Manželům se v období od r. 1867 do r. 1881 narodilo sedm dětí.³⁰⁰

3.22 Žižkovo Pole č. 1

V Žižkově Poli č. 1 se se svou ženou Antonií usadil vnuk Ondřeje Němce (6) František.³⁰¹ Manželům se v letech 1908 a 1913 narodily dvě děti.³⁰²

Závěrem kapitoly lze konstatovat několik skutečností. Potomci jednotlivých členů rodu se nejčastěji se svou rodinou usazovali buď v rodné obci nebo v nejbližším okolí. Jedno z dětí

²⁸⁹ MZA Brno, f. Velká Losenice, matrika narozených 1784–1849, č. kn. 16405.

²⁹⁰ MZA Brno, f. Velká Losenice, matrika narozených 1849–1877, č. kn. 16406.

MZA Brno, f. Velká Losenice, matrika zemřelých 1784–1883, č. kn. 16434.

²⁹¹ MZA Brno, f. Nížkov, matrika oddaných 1787–1900, č. kn. 15892.

²⁹² MZA Brno, f. Velká Losenice, matrika narozených 1784–1849, č. kn. 16405.

MZA Brno, f. Velká Losenice, matrika narozených 1849–1877, č. kn. 16406.

²⁹³ MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1784–1900, č. kn. 15879.

²⁹⁴ MZA Brno, f. Obyčtov, matrika narozených 1847–1899, č. kn. 15973.

²⁹⁵ MZA Brno, f. Rosička, matrika narozených 1651–1764, č. kn. 15871.

²⁹⁶ MZA Brno, f. Rosička, matrika narozených 1651–1764, oddaných 1671–1764, zemřelých 1701–1764, č. kn. 15872.

²⁹⁷ SOA HK, f. Přibyslav, matrika narozených, oddaných, zemřelých 1784–1892, ukn 7936.

²⁹⁸ MZA Brno, f. Nížkov, matrika narozených 1784–1900, č. kn. 15883.

²⁹⁹ MZA Brno, f. Velká Losenice, matrika narozených 1784–1849, č. kn. 16405.

³⁰⁰ MZA Brno, f. Nové Veselí, matrika narozených 1834–1873, č. kn. 15953.

³⁰¹ SOA HK, f. Přibyslav, matrika narozených, oddaných, zemřelých 1784–1892, č. kn. 3032.

³⁰² MZA Brno, f. Okresní úřad Chotěboř, Sčítací operát Žižkovo Pole 1921, kód sady HB1707.

zpravidla zdědilo otcovský dům. Důvodem tohoto blízkého usazování mohly být úzké rodinné vazby, vázanost na rodiště, na povolání, často si dotyční našli partnera ze stejné farnosti či z farností vedlejších. Čtenář si také může povšimnout, že se v rodokmenu objevují často stejná jména. Může se jednat o jména zděděná či místně oblíbená.

Tvorba rodokmenu je činnost náročná, která zabere velké množství času. Genealog často stráví dlouhé hodiny bez nalezení jediného výsledku. O zkušenostech (laických) genealogů, mj. s tvorbou rodokmenu, pojednává následující kapitola.

4 Dotazník

Jak již bylo nastíněno v úvodu, poslední kapitolu tvoří dotazník, který jsem vložila do dvou facebookových skupin. Dotazník byl vytvořen formou otevřených otázek, které byly často sdružené, vyplnění bylo u všech dobrovolné. To se projevilo při jeho vyhodnocování – u sdružených otázek často respondenti odpověděli pouze na jednu jejich část, dobrovolnost zapříčinila různý počet respondentů jednotlivých dotazů. Dotazník měl přibližně 50% úspěšnost vyplnění, na každou z otázek odpovídalo přibližně 200–400 lidí.

První otázka tedy zněla: *Jak dlouho se genealogii věnujete? Profesionálně/laicky?* U této otázky jsem vycházela ze tří hypotéz. První: počet laických badatelů bude převyšovat počet profesionálních genealogů. Druhá: k největšímu nárůstu genealogů došlo v posledních patnácti letech v důsledku digitalizace matrik.³⁰³ Třetí: karanténa během covidu-19 navýšila počet laických genealogů. Odpovědi jsem zpracovala do dvou grafů umístěných pod textem.

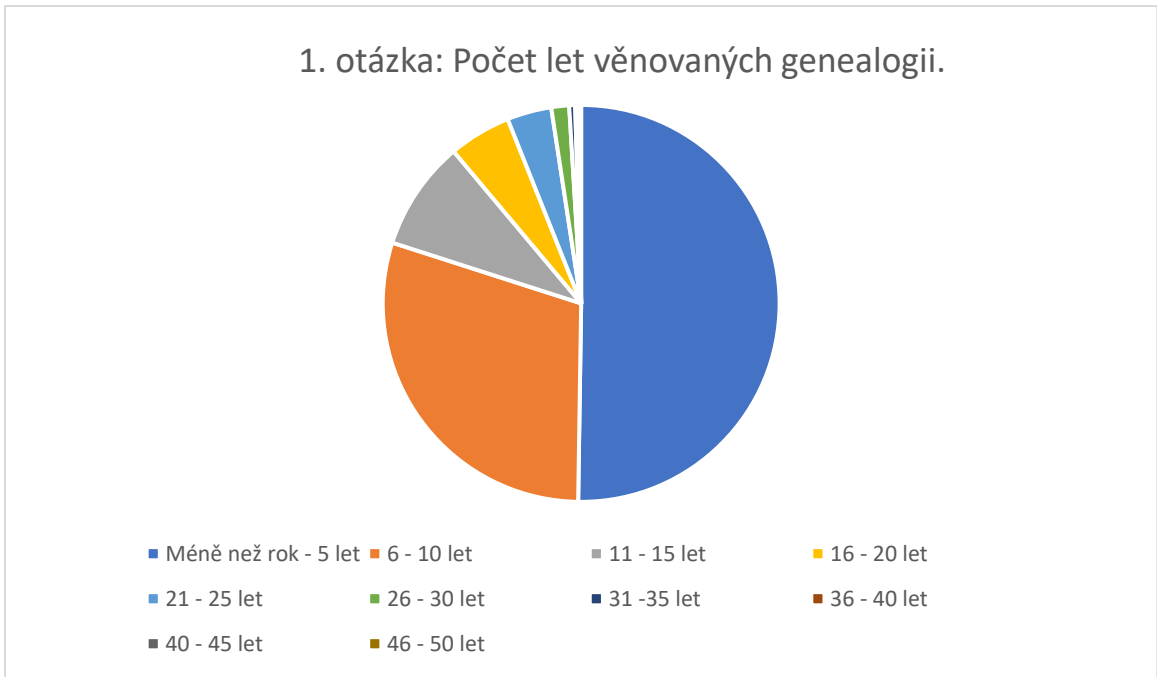
První hypotéza se mi po zodpovězení první otázky jasně potvrdila – z počtu 204 respondentů 198 odpovědělo, že se genealogii věnuje laicky, tři profesionálně a tři poloprofesionálně. Otázku o počtu let věnovaných genealogii zodpovědělo 416 respondentů - 208 z nich uvedlo, že se genealogii věnují méně než rok až pět let; 123 osob šest až deset let; sedm osob jedenáct až patnáct let. Ve výsledku je to tedy 88,5 procenta genealogů (srov. Graf č. 1), kteří se rodopisné činnosti začali věnovat v posledních patnácti letech, což by se dalo pokládat za důkaz pravdivosti mé druhé hypotézy. Pokud je hypotéza pravdivá, dá se předpokládat (a čísla tomu napovídají), že s postupným nárůstem digitalizovaného materiálu stoupal též počet badatelů věnujících svůj čas rodopisu. Poslední hypotéza tvrdí, že počet genealogů stoupl v době karantény během pandemie covidu-19. Tento dotazník byl zveřejněn pro vyplnění na přelomu února/března roku 2022, tedy dva roky od doby, kdy se začaly ve větší míře v médiích objevovat zprávy o onemocnění covid – 19, následované v mnoha zemích vlnou opatření a karantén. 25 % respondentů (105 osob) odpovědělo, že se genealogii věnují v rozmezí méně než jeden až dva roky. (srov. Graf č. 2) Tato skutečnost může potvrzovat mou poslední hypotézu.

U odpovědí se dá předpokládat jistá míra zaokrouhlení. Zde nám pro ukázkou poslouží graf č. 2, na kterém lze jasně vidět, že největší zastoupení mají čísla pět, deset, patnáct, dvacet atd. Mnozí z respondentů se také vyjádřili, že se genealogii věnují příležitostně, přerušovaně, či že se k bádání vrátili po několika letech. Graf č. 2 nezaznamenává odpovědi, které byly od samotných respondentů vyjádřeny časovým rozpětím. Jejich počet pro jasnost uvádím v poznámce pod čarou.³⁰⁴

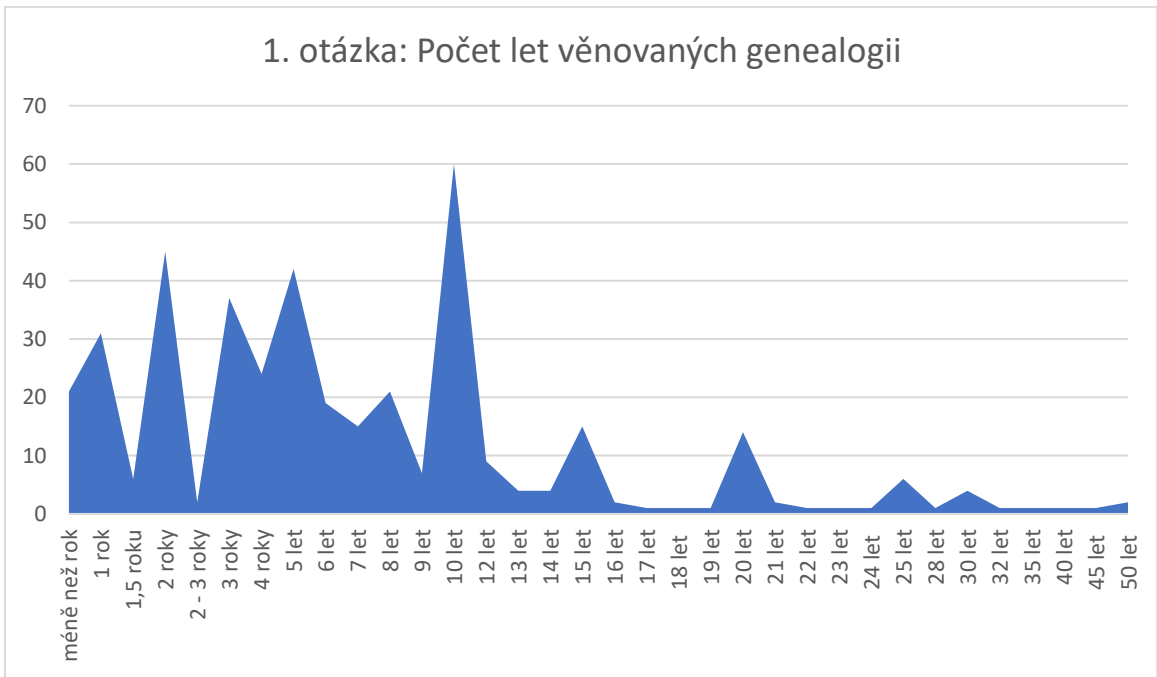
³⁰³ Česká genealogická a heraldická společnost v Praze: *Digitalizace* [online]. 2015 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <http://www.genealogie.cz/aktivity/digitalizace/>

³⁰⁴ Genealogii se věnují: 5–10 let (10 respondentů), více než 10 let (5 resp.), více než 15 let (2 resp.), více než 20 let (30 resp.), více než 25 let (1 resp.).

1. otázka: Počet let věnovaných genealogii.

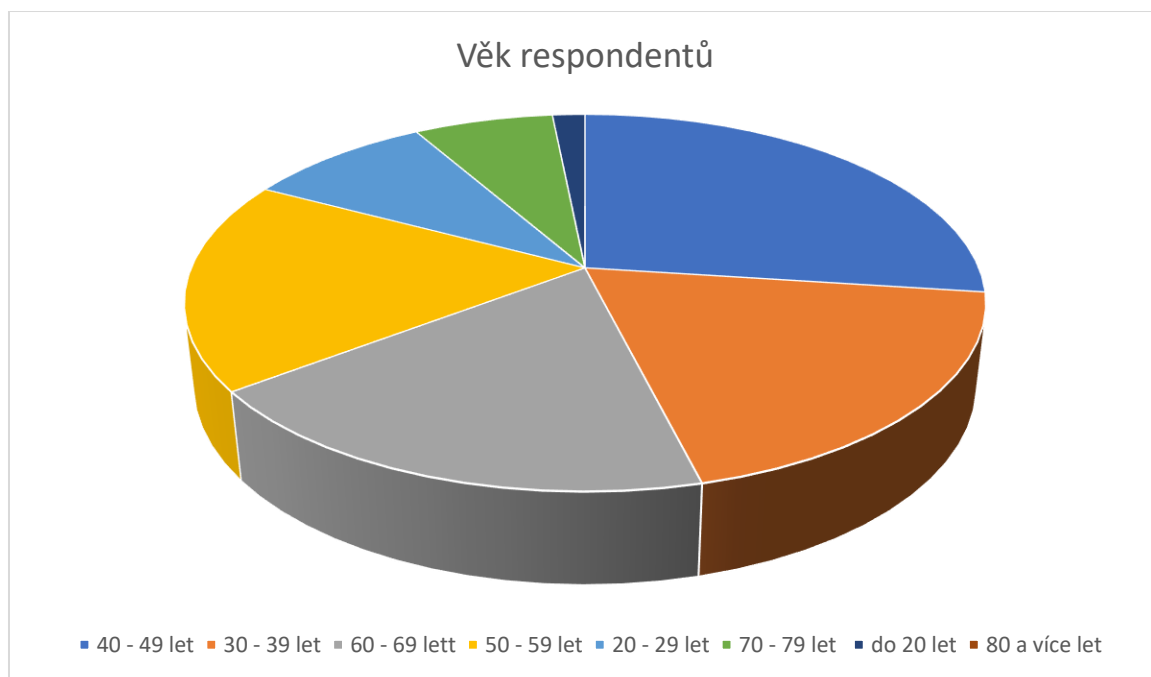

Graf č. 1

Graf č. 2

Druhá otázka byla zaměřena na věk respondentů. Největší počet respondentů označilo, že jim je 40–49 let.

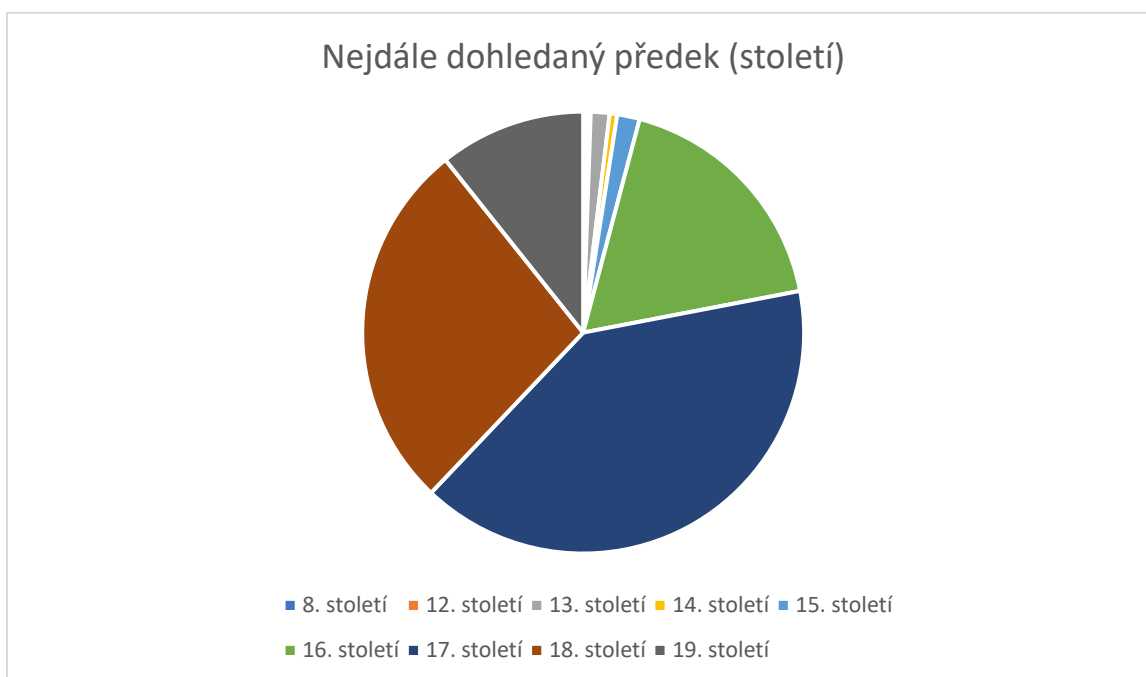
Graf č. 3

Třetí otázka ve znění „*Co Vás ke genealogickému pátrání přivedlo?*“ přinesla velké množství rozmanitých odpovědí. Více než 40 procent dotazovaných se vyjádřilo, že je k rodopisnému bádání přivedl zájem o předky, historii rodiny, poznání kořenů a vlastního příjmení. Tito respondenti si nejčastěji kladli otázky, kdo jsem, odkud pocházím, kdo byli moji předci, jak žili, jak vypadali, jaké bylo jejich povolání. Troufám si říct, že tyto otázky si během své práce podává každý genealog zabývající se vlastním rodem. Další odpovědi byly velmi rozmanité, uvedu zde alespoň ty nejčastější: zvědavost, zájem o historii, potřeba utřídit neuspořádané informace o předcích, potvrzení rodinných pověstí, zděděné informace o rodině, rodinné vyprávění, pozůstalost – nalezené dokumenty, pohlednice, vlastní dům či dům předků, navázání na rodokmen nebo dřívější bádání někoho z rodiny, vyplnění volného času, digitalizace matrik, genealogická činnost okolí, smrt předka či blízké osoby, touha zanechat něco potomkům, vlastní příjmení, víra. Během hodnocení dotazníku mě zaujaly některé nevšední odpovědi – jednoho badatele údajně přivedl k bádání rodokmen psa, u kterého si uvědomil, že tak daleko své předky nezná.

Ve čtvrté otázce jsem se ptala, zda jsou respondenti studenty nebo absolventy oboru, jehož předmětem je genealogie. Téměř 90 % respondentů odpovědělo na otázku negativně, ostatní byli převážně studenty či absolventy historie, archivnictví, pomocných věd historických, kulturních dějin apod. Někteří z odpovídajících se s genealogií setkali v mimo oborovém předmětu, navštěvovali univerzitu třetího věku či genealogický kurz.

Pátá otázka byla nejednoznačně položená – respondentů jsem se ptala, kam se ve svém bádání nejdále dostali, bez bližšího určení, zda se jedná o místo, datum či počet generací. V odpovědích se objevily všechny z těchto možností, naprostá většina k mému prospěchu odpověděla tak, jak

byla otázka z mé strany zamýšlena – datumem. V tomto bodě jsem vyhodnocovala odpovědi od 364 respondentů. Předpokládala jsem, že většina dotazovaných badatelů bude mít nejstaršího dohledaného předka v 17. či v 18. století, tedy v době, od které jsou ve většině dostupné matriky. Tento předpoklad se mi v průzkumu potvrdil. Naopak mě značně překvapil počet respondentů, kteří se ve svém bádání dostali až do 16. století, neboť z této doby existuje pouze nevelké množství dochovaných matrik a výzkum tak často vyžaduje studium dalších pramenů. Otázkou zůstává, zda respondenti, kteří uvedli dobu středověku, a to dokonce raného (což je možné, ale také značně nepravděpodobné), došli k tomuto závěru seriózním bádáním, či na základě domněnky, vycházející např. z rodinné pověsti? Pro účel tohoto dotazníku bych nechala tuto otázku otevřenou.

Graf č. 4

Šestá otázka mířila na genealogický program, se kterým dotazovaní badatelé pracují či pracovali, a na jeho klady a zápory. Odpovědi mnohých respondentů obsahovaly porovnání více programů, naprosto jednoznačně se na prvním místě, co se množství uživatelů týče, umístil software MyHeritage spolu se svou aplikací Family Tree Builder (dále jen FTB). Obecně lze z odpovědí vyvodit, že zde klady převyšují nad zápory, zkusme si zde shrnout alespoň některé z nich. Program MyHeritage/FTB je přístupný v českém jazyce, s jednoduchým ovládním, je přehledný, dobře graficky zpracovaný, placená verze obsahuje neomezenou velikost stromu, je přístupný v online i off-line verzi. Rodokmen lze vytisknout od kteréhokoliv předka, MyHeritage má ze všech genealogických programů největší členskou základnu, je celosvětový, nabízí možnost DNA genealogie. V placené verzi lze vyhledávat pomocí shod a propojovat svůj rodokmen s rodokmeny dalších. V tomto ale mnozí nalézají také velkou nevýhodu, neboť pak existují badatelé, kteří pouze slepě kopírují rychle získaná data, aniž by je ověřovali, čímž vzniká síť omylů a chyb. Program sám nabízí shody, které jsou často irelevantní,³⁰⁵ další často

³⁰⁵ Zde je ovšem dle mého názoru otázka, zda to lze vytknout jako chybu, není spíše kladem programu, že nabízí co největší množství shod?

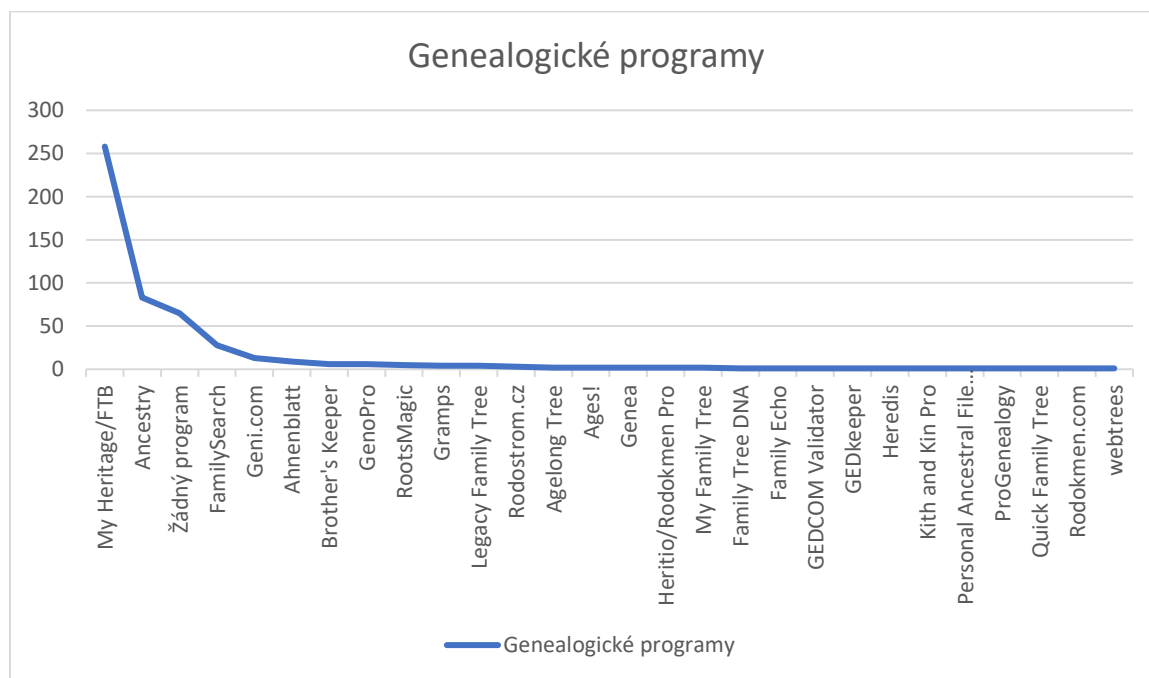
zmiňovanou nevýhodou je drahá cena placené verze a omezenost verze neplacené (maximální vložení 250 osob, nemožnost prohlédnout si shodu).

Dalším nejčastěji využívaným programem se stal Ancestry. Tato odpověď je ovšem s velkým otazníkem, neboť u mnohých respondentů chybělo určení, zda se jedná o program český či zahraniční, nesoucí stejný název. Nemám s těmito programy žádnou vlastní zkušenost, proto se neodvážím na této úrovni práce shrnout konkrétní klady a zápory, protože nevím, k jakému z nich konkrétně patří. Odpovědi byly ovšem vesměs kladného rázu.

Na třetím místě se umístilo webové rozhraní FamilySearch, hodnocené kladně pro svou bezplatnost, jednoduchost, přehlednost a propojenost s digitalizovanými matrikami a dalšími dokumenty.

Nemalé množství respondentů se vyjádřilo, že nepoužívá program žádný. Tito badatelé své informace dle odpovědí zpracovávají ve Wordu, Excelu či využívají jen papír a tužku.

Odpovědi obsahovaly další množství genealogických programů, u některých se objevil pouze jeden respondent. Všechny odpovědi shrnuje následující graf.

Graf č. 5.

Další otázka byla zaměřena na využívání internetových zdrojů pro genealogické bádání. Z velkého množství různých odpovědí lze vyvodit následující závěry. Z podstatné většiny respondenti pro svou práci využívají internetových zdrojů. Nejčastěji se jedná o digitalizované archiválie, zejm. matriky. Badatelé dále čerpají informace z akademických prací a různých databází (hřbitovů, legionářů), digitálních knihoven, slovníků, různých webů zaměřených na genealogii, webových stránek obcí, katastru nemovitostí, pozemkových map, ale i map běžných, wikipedie, sociálních sítí (pomoc členů facebookových skupin při bádání). Mnozí také využívají FamilySearch a MyHeritage, vyhledávání Google (např. pro vyhledání příjmení). Za všechny v odpovědích uvedené stránky jmenujme např. biblio.hiu.cas, biliongraves.com,

badame.cz, cintrouiny.sk, FindAGrave.com, genealogie.cz, genealogie.nka.cz, genealogie.taby.cz., genea.cz, geni.sk, hultschiner-soldaten.de, kdejsme.cz, matricula-online.eu, msz.cz, newspapers.com, portafontium.eu, rodclan.cz, slovakiana.sk.

Jeden z respondentů přidal na tomto místě ke své odpovědi poznámku, že v rámci ochrany dat přestávají být informace dostupné.

U otázky *Jaké další prameny jste pro svou práci kromě matrik využili?* se sešlo velké množství různých odpovědí, mnozí z respondentů jmenovali více druhů pramenů, dá se ovšem předpokládat, že i tyto jsou pouze výběrem, proto je třeba následující údaje brát se značnou rezervou. Obecné trendy v užití genealogických pramenů zde lze ovšem jasně vypořadovat. Největší množství badatelů využívá pro své bádání sčítacích operátů, kronik, rodinných dokumentů a ústního svědectví. O několik desítek badatelů méně čerpá z dokumentů vojenského archivu, pozemkových knih, map, fotografií a gruntovnic. Hojně byly zastoupené také odpovědi týkající se lánových rejstříků, urbárů, katastrů (zde často bez specifikace, zda se jedná o katastr historický či současný), náhrobků, hřbitovních knih a seznamu pohřbených, z berní ruly, policejních přihlášek k pobytu, soupisu poddaných podle víry, školních dokumentů (třídní výkazy, matriky apod.). Minimální množství pak podle výsledku dotazníku čerpá z dobového tisku, publikací a článků, z fondů velkostatků, obcí a panství, z farního archivu, muzeí, databáze MyHeritage a již vytvořených rodokmenů, indikačních skic, korespondence, akademických prací, z parte, dědických spisů, DNA testů, purkrechtních knih, seznamu emigrantů a dalších. Osobně mě překvapilo malé množství odpovědí týkajících se např. domovských listů (jeden respondent), je zde ovšem potřeba zopakovat, že se zřejmě u většiny respondentů nejedná o celkový výčet užitých pramenů, ale pouze o ty, ze kterých čerpají nejvíce. Pozitivním závěrem je, že většina respondentů nezůstává ve svém bádání pouze u matrik, ale hledá informace i v dalších zdrojích.

Další otázka se týkala genetické genealogie. Z důvodu objektivnějšího výsledku jsem tuto otázku nekládala do facebookové skupiny Genetická genealogie, ačkoliv se dá pro množství informací doporučit každému, kdo by se využitím DNA v rámci genealogie chtěl zabývat. Tuto otázku zodpovědělo celkem 420 respondentů. 79 % nevyužilo genetickou genealogii, někteří ovšem připsali dovětek, že by jí rádi užívali v budoucnu. Jiní odůvodnili své rozhodnutí nedůvěrou ke správnosti výsledku či negativní zkušeností okolí. Zbytek odpovídajících, kteří podrobili DNA testu sebe či své blízké, se ve svých odpovědích, co se prospěchu genetické genealogie týče, značně rozcházel. Pro jednu stranu to bylo neúčinné, neprůkazné či jen s malou shodou. Pro stranu druhou se výsledky staly překvapivými či užitečnými, doplnily jim chybějící informace, potvrdily stávající. Někteří se seznámili s novými příbuznými i v zahraničí, zjistili svůj původ (Balkán, střední Evropa). Pro genetickou genealogii mi byly v již zmíněné skupině Genetická genealogie doporučeny publikace *DNA jako občanský průkaz* od Pavla Lízala a *Stručné dějiny každého z nás* od Adama Rutherforda.

Otázka, která se týkala nalezení, případně následného seznámení se s novými příbuznými přinesla velmi pozitivní výsledky. Z 452 respondentů nové členy rodu našlo 302, tzn. více než dvě třetiny. Někteří našli přízeň v Evropě (mj. potomky odsunutých Němců), ale i např. v USA, Paraguai, Brazílii či na Havajských ostrovech. Jiní dohledali sestřenic, bratrance, ale i sourozence, dopomohli rodičům setkat se s příbuznými, které neviděli několik desítek let.

Zatímco někteří udržují písemný či osobní kontakt, pořádají spolu rodinná setkání, jiní své příbuzné nekontaktovali. Někteří respondenti také sdíleli svou zkušenost, při které oslovení nalezení příbuzní na zprávu buď vůbec neodpověděli, nebo nesdíleli stejné nadšení.

Další dvě otázky byly namířeny na postup genealogické práce, resp. vyhledávání informací u 1) přímých předků a 2) u ostatních příbuzných. Z odpovědí na první otázku jasně vyplývá, že každý z genealogů má svůj vlastní postup, já bych se zde pokusila krátce shrnout kroky popsané respondenty mého dotazníku. Genealog postupuje v začátku zpravidla retrospektivně, první informace může čerpat ze svědectví současníků či z dochovaných dokumentů. Poté následuje zpravidla studium matrik narozených, oddaných a zemřelých, v různém pořadí, tak, jak to badateli vyhovuje. Zatímco novější matriky obsahují jméno dítěte, rodiče i prarodiče, u starších matrik tato informace chybí. Lze tedy postupovat tím způsobem, že se vyhledá svatba rodičů dítěte (cca do deseti let od narození, to může být různé), u které je kromě jmen rodičů ženicha a nevěsty uveden také věk. Na základě věku se pak dá nalézt narození dítěte a takto postupovat stále dál do minulosti. Pomůckou k bádání mohou být matriční indexy. V matrikách lze sledovat číslo domu, případně udělat hlubší výzkum v dané obci, a to i její návštěvou (cenné informace může poskytnout místní hřbitov). Někteří badatelé pracují jen na jedné rodinné větvi, jiní „skáčou“ z jedné větve do druhé. Informace nalezené v matrikách lze často ověřit v dalších zdrojích (například pozemkové knihy, soupisy poddaných, sčítací operáty, vojenské v matriky), případně i FamilySearch a MyHeritage (zde nabízené shody).

U vyhledávání ostatních příbuzných volí mnozí stejný postup, někteří již nepostupují retrospektivně, ale vycházejí od nejstaršího předka a postupují směrem do budoucnosti. Nejčastějším pramenem se i zde stává matrika, ve které se vyhledají sourozenci předků buď na základě indexu, nebo procházení matriky list po listu. U vyhledávání potomků žen je dobré začít v matrice oddaných nevěstina bydliště – zde se totiž zpravidla konala svatba. Když genealog najde v matrice hledané příjmení, může se pokusit navázat na svého předka v přímé linii a přízeň tak potvrdit, nebo vyvrátit. Při bádání ve vedlejších větvích se dá využít shod na MyHeritage, sčítacích operátů, údajů na hřbitovech, vyprávění příbuzných, DNA testování a dalších. Dvě z respondentek nechávaly na hřbitově dopisy či vzkazy, jedna pořádala přednášky v klubu důchodců, využívala dědických řízení, jiná badatelka vkládala dotazy do schránek v obci, kde její předci žili. Jiní genealogové se ve své práci zaměřují pouze na vývod, cíleně sourozence a jejich potomky nehledají.

Poslední otázka zněla, co by respondenti poradili začínajícímu genealogovi. Odpovědi se v mnohém shodovaly, uveďme si zde alespoň některé z nich: být trpělivý, pečlivý, vytrvat a nevzdávat se. Shromáždit rodinné doklady, fotografie a zjistit co nejvíce informací od starších členů rodiny (nechat si popsat fotografie). Zaznamenávat současné události. Přečíst si základní literaturu. Naučit se číst staré písmo³⁰⁶. Pokusit se zkontaktovat se zkušenějším genealogem. Stát se členem genealogické skupiny. Navštívit kurs. Být nadšený, vyhradit si čas. Počítat s chybami v matrikách (nesedící data). Ověřovat! Zapisovat si prostudované matriky, aby se nemusel vracet tam, kde již pátral. Zaznamenávat zdroje informací. Najít si pokračovatele.

³⁰⁶ Pověštinou kurent.

Vytvořit si vlastní archiv (zálohovat). Vracet se i ke zdánlivě vyřešeným věcem. Raději ani nezačínat, těžko se končí.

Cílem dotazníku, jak již bylo předesláno, byl průzkum v genealogické, převážně laické, veřejnosti. Z jednotlivých odpovědí vyplývá, že:

- 1) největší množství respondentů se věnuje genealogii méně než rok až pět let;
- 2) většina respondentů jsou genealogové - laici;
- 3) nejvíce genealogů je starých 40–49 let;
- 4) nejčastější odpovědí na otázku, co respondenty ke genealogickému pátrání dovedlo, byl zájem o předky, o historii rodiny, poznání kořenů a vlastního příjmení;
- 5) téměř 90 % respondentů není studenty či absolventy oboru, jehož předmětem je genealogie;
- 6) nejvíce respondentů se dostalo ve svém bádání do 17. století;
- 7) nejčastěji využívaným genealogickým programem je mezi respondenty MyHeritage/Family Tree Builder;
- 8) z pramenů využívá největší množství badatelů kromě matrik sčítacích operátů, kronik, rodinných dokumentů a ústního svědectví;
- 9) 79 % respondentů nevyužilo metody genetické genealogie;
- 10) více než dvě třetiny respondentů našli nové příbuzné;
- 11) různí genealogové volí pro své bádání různý postup.

ZÁVĚR

„Za tvoji lásku, tatínku náš drahý, za všechny tvoje oběti, buď k tobě štedrou Boží ruka svatá, to poslední je vroucí přání od dětí.“ „Za tvoji lásku, maminko naše drahá, za všechny tvoje oběti, buď k tobě štedrou Boží ruka svatá, to poslední je vroucí přání od dětí.“ Tak zněly verše umístěné v záhlaví parte, kterými na sklonku zimy roku 2021 oznamovala rodina úmrtí jejich dvou nejstarších členů, Bohumíra a Heleny Němcových z Žižkova Pole č. 24.

Ačkoliv jsem se ve své práci pokoušela o co největší objektivitu a troufám si říct, že jsem tomuto závazku i dostála, měla jsem v některých částech tendenci některé záležitosti vypustit, nepsat o všem, zvláště ne o tom negativním. Vyvarovala jsem se zbytečného vytahování chyb a nedokonalostí mých předků, pomlčela jsem o několika rodinných křivdách – ostatně si myslím, že to v celkovém kontextu práce nebylo podstatné zmiňovat. Píšu zde o tom pouze z toho důvodu, abych poukázala na jedno úskalí rodinné genealogie – tvůrce rodopisu, pokud má lásku ke své rodině, nechce vidět, slyšet, ani hovořit o ničem, co by mohlo na jeho předky vrhnout špatný stín. Genealogie se tak potýká s možným problémem subjektivity, úmyslného zamlčování, upravování reality ve prospěch autorových předků.

Jedním z možných výsledků rodopisné činnosti může být také historický román, zejména ve formě románové biografie. Zde věrnost pravdě záleží na autorových preferencích a na množství dochovaného materiálu. Pokud by se například někdo rozhodl vytvořit historický román o sv. Zdislavě, manželce Havla z Lemberka, šlechtičně ze 13. století, má k dispozici ne příliš velké množství dochovaných informací, a pokud by chtěl utvořit celistvý příběh, musel by některé věci domyslet, vyvodit z okolností, „dotvořit“ příběh tak, jak mu přijde pravděpodobné či možné, že se udál. Naproti tomu je mnohem snazší napsat věrný román například o osobnostech 20. století, u kterých je zpravidla množství dostupného materiálu výrazně vyšší.

To ostatně bylo i mé štěstí, mohu-li to tak nazvat, protože moji prarodiče, Bohumír s Helenou, dbali o zachování rodinných dokumentů, kalendářů, dopisů ad. I díky tomu se mi podařilo vytvořit dílo spojující genealogii s mikrohistorií a splnit tak v úvodu stanovené cíle.

Cílem mé práce bylo vytvořit genealogickou práci, která nebude čistě deskriptivní, ale bude se více přibližovat mikrohistorii, zabývat se každodenním životem obyčejných lidí. Dalším z cílů bylo zasadit život mých předků do kontextu velkých dějin, vysvětlit fenomény, které do jejich životů zasáhly nebo je jakkoliv ovlivnily. V teorii jsem si za cíl stanovila seznámit čtenáře s postupem genealogovy práce, zejména pak s prameny a možnostmi jejich využití pro rodopisnou činnost. Cílem dotazníku byl průzkum v převážně laické genealogické veřejnosti, zaměřený na zkušenost a metody práce oslovených respondentů. Praktickým výstupem práce měl být rodokmen.

Nejvíce času jsem během tvorby práce věnovala rodokmenu. Pro primární pramen svého bádání jsem zvolila matriky, zejména narozených, dále jsem některé informace získala z pozůstalostí rodinného archivu (parte) či z ústního svědectví. Matriky narozených jsem upřednostnila před matrikami oddaných, protože mým cílem bylo (jak z definice rodokmenu vyplývá) dohledat i nemanželské potomky dcer nesoucí příjmení Němec, což by se mi v postupu dohledávání 1. svatba (matrika oddaných), 2. dítě (matrika narozených), nepodařilo. Matriky oddaných a zemřelých jsem využívala nejvíce v bodě, kdy již nebyly dostupné digitalizované matriky

narozených, a to pro odvození osobních dat (výpočet roku narození podle věku udaného v matrice oddaných, zemřelých ad.). Podařilo se mi dohledat 300 potomků Jana Němce (†1722), o nichž z části pojednává třetí kapitola práce.

Hlavní stať práce tvoří popis života mých předků z Žižkova Pole č. 24. Jak již bylo řečeno dříve, v této části jsem se pokusila propojit data získaná genealogickou metodou s principy mikrohistorie. Výsledkem je příběh obyčejných lidí, sedláků z českomoravské vysočiny, na jehož pozadí se udály dva celosvětové konflikty, různé společenské i politické změny, události světové, národní i místní. Nebylo v mých silách zpracovat všechny prameny, které jsem během svého bádání získala: mohla bych se více rozepsat o Aloisových sourozencích (Jindřich byl legionářem, Anna vychovatelkou), mohla bych pojednat o tom, proč o sobě Bohumír celý život tvrdil, že byl „dobrovolným nedobrovolným hasičem“, o životě Bohumírovy rodiny se staříčkým dědečkem Aloisem a o dalších jednotlivostech, o kterých vypovídají prameny archivů státních i domácích, a které dotvářejí příběh rodiny do celistvé podoby. Tato možnost mi je upřena nedostatkem času i rozsahem práce.

Vzhledem k tématu a zaměření práce jsem preferovala archivní zdroje zvláště novější, prakticky jsem zcela opomenula archivní prameny mapující dobu před 17. stoletím. Pokud bych v budoucnu měla na práci navázat, pravděpodobně bych se v bádání vydala směrem starší historie.

Genealogie má také společenskou funkci, a to zejména při objevování nových příbuzných, navazování ztracených kontaktů, „rozšiřováním“ dosud známé rodiny. Během své práce jsem se prostřednictvím sociálních sítí seznámila s několika novými příbuznými. Jedním byl můj vzdálený bratranec s příjmením Němec, o jehož rodině se mi Bohumír zmiňoval, žila jsem ovšem v domnění, že nejsme příbuzní. Po krátkém rozhovoru jsme došli závěru, že máme nezávisle na sobě společné dva rody, Němcův i Štohanzlův.³⁰⁷ Další byla ku příkladu má vzdálená sestřenice roz. Němcová, pocházející přímo z Rosičky, která je potomkem Jana Němce, bratra mého praprapradědečka Ondřeje z Olešenky č. 7. Všichni nově nalezení příbuzní, se kterými se mi podařilo spojit, mi buď potvrdili mně již známé informace nebo dodali informace zcela nové. Mohu také potvrdit zkušenost respondentů mého dotazníku, kdy ne všichni oslovení příbuzní odpověděli či projevíli podobný zájem.

Genealogie, zvláště genetická, má dnes zvláštní využití např. v kriminalistice. Můžeme zde použít příklad Erica Schuberta, studenta z Pensylvánie, který za pomoci DNA genealogie dokázal vyřešit 57 let starý případ vraždy Marise Chiverellové.³⁰⁸ Poznatků DNA genealogie,

³⁰⁷ Zde kvůli GDPR blíže nekonkretizovaný vzdálený bratranec je potomkem Jana Němce, strýce mého pradědečka Aloise, a Františky roz. Štohanzlové, která byla tetou Aloisovy ženy, mé prababičky Marie roz. Štohanzlové.

³⁰⁸ Srov. Eric Schubert, a Pennsylvania college student, explains how he used genetic genealogy to help solve. In: *YouTube* [online]. 10. 2. 2022 [cit. 2022-08-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=DkHrL1kUCoY>

mj. genealogického softwaru Ancestry.com, bylo využito při dohledání sériového vraha a násilníka druhé poloviny 20. století, dnes již 76letého Jamese DeAngelo.³⁰⁹

Současná genealogie má značně usnadněnou práci možností využívání internetových zdrojů, digitalizací archiválií, dostupnou technologií DNA, ale i stále se rozšiřující genealogickou obcí. Stále běžnější se stává laická genealogie, ve které se prakticky opomíjí rodopisy šlechticů (pokud badatel nemá aristokratické kořeny), a která se tak více zaměřuje na studium dějin širší populace. Předpokládám, že s rostoucí popularitou laické genealogie, bude směr genealogického bádání v následujících letech vymezen studiem mikrodějin, zkoumáním života obyčejných lidí, jakými byli právě moji prarodiče Bohumír a Helena Němcovi.

³⁰⁹ Srov. Police tracked down "Golden State Killer" suspect by matching DNA from public databaseo help solve. In: *YouTube* [online]. 28. 4. 2018 [cit. 2022-08-10]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=0_sdV7QPIB4&t=25s

Zdroje

Archivní prameny, živé matriky.

Městský úřad Přebyslav

Matrika narozených, oddaných, zemřelých 1872–1941.

*Moravský zemský archiv Brno*³¹⁰

Fond Bohdalov, matrika narozených 1884–1917, č. kn. 15378.

Fond Horní Bory, matrika narozených 1884–1913, č. kn. 15636.

Fond Horní Bory, matrika oddaných 1884–1936, č. kn. 15641.

Fond Horní Bory, matrika zemřelých 1884–1935, č. kn. 15645.

Fond Nížkov, matrika narozených 1784–1884, č. kn. 15873.

Fond Nížkov, matrika narozených 1784–1887, č. kn. 15877.

Fond Nížkov, matrika narozených 1784–1900, č. kn. 15879.

Fond Nížkov, matrika narozených 1784–1900, č. kn. 15883.

Fond Nížkov, matrika narozených 1651–1764, oddaných 1671–1764, zemřelých 1701–1764, č. kn. 15871.

Fond Nížkov, matrika narozených 1764–1784, oddaných 1764–1783, zemřelých 1764–1784, č. kn. 15872.

Fond Nížkov, matrika oddaných 1784–1899, č. kn. 15896.

Fond Nížkov, matrika oddaných 1785–1900, č. kn. 15890

Fond Nížkov, matrika oddaných 1787–1900, č. kn. 15892.

Fond Nížkov, matrika zemřelých 1784–1900, č. kn. 15904.

Fond Nové Veselí, matrika narozených 1834–1873, č. kn. 15953.

Fond Obyčtov, matrika narozených 1847–1899, č. kn. 15973.

Fond okresní hejtmanství Polná, sčítací operát Žižkovo Pole, Samotín 1880, kód sady JI0298.

Fond okresní úřad Chotěboř, sčítací operát r. 1890, kód sady HB1704.

³¹⁰ Veškeré matriky dostupné z: [Matriky – ACTA PUBLICA \(mza.cz\)](http://mza.cz)

Fond okresní úřad Chotěboř, sčítací operát Žižkovo Pole 1900, kód sady HB1705.

Fond okresní úřad Chotěboř, sčítací operát Žižkovo Pole 1910, kód sady HB1706.

Fond okresní úřad Chotěboř, sčítací operát Žižkovo Pole 1921, kód sady HB1707.

Fond Pavlov, matrika narozených 1861–1867, č. kn. 16076.

Fond Polná, matrika narozených 1697–1776, oddaných 1697–1727, č. kn. 6759.

Fond Polná, matrika narozených 1784–1897, č. kn. 6773.

Fond Polná, matrika oddaných 1784–1938, č. kn. 6794.

Fond Polná. matrika zemřelých 1717–1784, č. kn. 6806.

Fond Radostín, matrika narozených 1827–1860, č. kn. 16124.

Fond Radostín, matrika narozených 1861–1899, č. kn. 16125.

Fond Strážek, matrika narozených 1903–1913, č.kn. 16246.

Fond Velká Losenice, matrika narozených 1784–1849, č. kn. 16405.

Fond Velká Losenice, matrika narozených 1784–1854, č. kn. 16396.

Fond Velká Losenice, matrika narozených 1849–1877, č. kn. 16406.

Fond Velká Losenice, matrika narozených 1854–1882, č. kn. 16397.

Fond Velká Losenice, matrika oddaných 1784–1865, č. kn. 16417.

Fond Velká Losenice, matrika oddaných 1866–1929, č. kn. 16418.

Fond Velká Losenice, matrika zemřelých 1784–1883, č. kn. 16434.

Fond Velká Losenice, matrika narozených (1721–1758), oddaných (1721–1754), zemřelých (1721–1754), č. kn. 16389.

Fond Žďár – město, matrika narozených 1867–1894, oddaných 1867–1895, zemřelých 1867–1934, č. kn. 16612.

Státní oblastní archiv Hradec Králové³¹¹

Fond Česká Bělá, matrika narozených 1835–1867, ukn 1059.

Fond Havlíčkova Borová, matrika oddaných 1784–1842, ukn 2068.

³¹¹ Veškeré matriky dostupné z [8700 Sbirka-matrik-Vychodoceskeho-kraje-1587-1949 NAD 190-stav-2020-08-18.pdf \(vychodoceskearchivy.cz\)](https://www.vychodoceskearchivy.cz/)

Fond Havlíčkův Brod, matrika narozených 1908–1918, ukn 2095.

Fond Olešenka, matrika narozených, oddaných, zemřelých 1784–1892, ukn 7936.

Fond Příbyslav, index narozených 1743–1895, ukn. 7943.

Fond Příbyslav, index narozených 1895–1905, ukn 7944.

Fond Příbyslav, matrika narozených 1845–1885, ukn. 7925.

Fond Příbyslav, matrika narozených, oddaných, zemřelých 1854–1912, ukn. 7930.

Státní okresní archiv Havlíčkův Brod

Fond Archiv obce Žižkovo Pole, matrika domovských listů 1928–1949, č. kn. 3.

Fond Místní národní výbor Žižkovo Pole, II. pamětní kniha obce Žižkovo Pole, č. kn. 1.

Fond Národní škola Žižkovo Pole (1832–1958), třídní výkazy 1873–1949, č. kn. 37–42.

Vojenský ústřední archiv Praha

Kartotéka padlých v 1. světové válce: Tomáš Němec, 1916, dostupné z: www.vhu.cz

Prameny rodinného archivu

Archiv Bohumily Silvarové

Alois Němec (*1888): pozemnostní arch Aloise a Marie Němcových, 1928; předvolání Aloise Němce, 1961; svatební smlouva Aloise Němce a Marie Štohanzlové, 1922; úmrtní list, 1970.

Bohumír Němec (*1923): členský průkaz svazu požární ochrany ČSSR; obsílka k odvodu 1951, oddací list Bohumíra Němce a Heleny Čejkové 1966; potvrzení o biřmování, 1966; pracovní knížka; propouštěcí list, 1953; propouštěcí osvědčení, 1941; propouštěcí osvědčení 1944; předvolání Bohumíra Němce, 1961; rodný list; vysvědčení Bohumíra Němce; žádost o zařazení do náhradní zálohy; úmrtní list, 2021; závěrečné vysvědčení z lidové školy zemědělské; zpráva z odvodu, 1950; zprávy z vyšetření vojína Bohumíra Němce, 1952.

Helena Němcová (*1936): potvrzení o biřmování, 1966; umístěnka Heleny Čejkové, 1953; úmrtní list, 2021; vysvědčení Heleny Čejkové, 1953.

Marie Němcová (*1890): dopis Marii Němcové od S. M. Celesty; dopis Marii Němcové od S. M. Celesty, 1958; pohled Marii Štohanzlové od Františka Štohanzla, 1912; rozhodnutí o priznání sociálního důchodu, 1958; rozhodnutí o zvýšení sociálního důchodu, 1960.

Marie Novotná (*1925): předvolání Marie Novotné, 1961.

Tomáš Němec (*1853): oddací list Tomáše Němce a Marie Machové, Příbyslav, 12. 7. 1881; svatební smlouva Tomáše Němce a Marie Machové, 1881.

Nezařazené dokumenty: Antonín Křivský: rozsudek jménem republiky; kalendář r. 1993; Kalendáře rodiny Němcovy 1990–2010; parte Antonína Němce, 1976; parte Františky Čermákové, 1973; parte Marie Novotné, 2006; parte Žofie Němcové, 1979; seznam inventáře, který byl zničen následkem požáru 8. července r. 1957.

Archiv Petra Silvara

SILVAR, Václav: Rodinná kronika.

Archiv Zdislavy Silvarové

Náhrobek rodinného hrobu rodiny Němcovy (fotografie).

Původní náhrobek rodiny Němcovy ze Žižkova Pole 24 (fotografie)

Rozhovor s Bohumírem Němcem, 11. 7. 2020, audionahrávka.

Rozhovor s Bohumírem Němcem, 12. 7. 2020, audionahrávka.

Rozhovor s manželi Mokřými, 3. 7. 2021, audionahrávka.

Rozhovor s manželi Silvarovými, 10. 8. 2022, audionahrávka.

Svatební obřad v úpravě pro snoubence Brhlovy, Praha 2017.

Literatura

HLAVÁČEK, František, *Softwarový nástroj pro tvorbu rodokmenů*, Pardubice 2013.

HLAVÁČEK, Ivan – NOVÝ Rostislav – KAŠPAR Jaroslav, *Vademecum pomocných věd historických*, Jinočany 1997.

JANDA, Martin, *Smišená úřední kniha polensko-příbyslavského panství: urbář panství z roku 1636 a opisy zejdlcovských písemností z let 1597-1618 (diplomaticko-paleografický rozbor a edice pramene)*, Červený Kostelec 2017.

KRAUS, Josef, *Dětská mozková obrna*, *Neurologie pro praxi*, 12 (4), 2011, s. 222-224.

KREJČÍKOVÁ, Jarmila, *Základy heraldiky, genealogie a sfragistiky*, Praha 1987.

LENDEROVÁ, Milena, *Ženy s kufříkem a nadějí: porodní báby a asistentky v českých zemích od poloviny 19. do poloviny 20. století*, Praha 2019.

LUTONSKÝ, Boleslav, *Lexikon genealoga*, Praha 2003.

PETERKA, Josef, *Cesta k rodinným kořenům, aneb, Praktická příručka občanské genealogie*, Praha 2006.

PLAŠIL, Filip – PRCHAL, Jan. *Olešenka v datech*, Olešenka, 2010.

POHANKA, Henry, *Sám proti toku času, aneb, S genealogií k vlastním kořenům*. Litvínov: Dialog, 2002. ISBN 80-85843-62-5.

ŘIČAŘ, Kristoslav. *Občanská genealogie: základy rodopisné práce*, Praha 2000.

SKOŘEPOVÁ, Markéta, *Ovdovění a osiřeni ve venkovské společnosti. Panství Nový Rychnov, 1785-1855*, České Budějovice 2014.

STRÁNSKÝ, Bohumil, *Pamětní kniha obce Žižkova Pole: Kronika Žižkova Pole*.

VANĚK Miroslav – MÜCKE, Pavel, *Třetí strana trojúhelníku, teorie a praxe orální historie*, Praha 2015.

VOLF, Josef – CÍZL, Evžen, *Z pamětí starého českého sedláka: kus selské historie z 2. poloviny XIX. století*. Hradec Králové 1932.

ZAHRADNÍKOVÁ, Markéta – SAPÍK Jaroslav, *Od hospody k hospodě*, Praha 2019.

Internetové zdroje

Česká genealogická a heraldická společnost v Praze: Digitalizace [online]. 2015 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <http://www.genealogie.cz/aktivity/digitalizace/>.

Detail Legionáře: Alois Němec. In: *Legie 100* [online]. [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <http://legie100.com/krev-legionare/72808/>.

Eric Schubert, a Pennsylvania college student, explains how he used genetic genealogy to help solve. In: *YouTube* [online]. 10. 2. 2022 [cit. 2022-08-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=DkHrL1kUCoY>

FamilySearch [online]. 2021 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.familysearch.org/cs/>.

Genealogie: Rukověť genealoga [online]. 2015 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <http://genealogie.nka.cz/>.

MyHeritage [online]. 2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.myheritage.com/>.

Obec Rosička: Historie obce [online]. [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.obec-rosicka.cz/historie>.

Obec Rosička: O obci [online]. [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.obec-rosicka.cz/o-obci>.

Obce České republiky: Databáze současných a historických obcí České republiky [online]. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <http://obcecr.skytechx.eu/>.

Police tracked down "Golden State Killer" suspect by matching DNA from public database to help solve. In: *YouTube* [online]. 28. 4. 2018 [cit. 2022-08-10]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=0_sdV7QPIB4&t=25s

Římský rituál, dostupné v angličtině z: <https://archive.org/details/RitualeRomanum/page/n1/mode/2up?view=theater>.

U.S. DEPARTMENT OF HEALTH AND HUMAN SERVICES. *Post-Traumatic Stress Disorder*.

SADOWSKI, Ryszard F. *Neolithic Revolution* [online]. [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/318094192_Neolithic_Revolution. Institute of Ecology and Bioethics at Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw.

Usedlost č. p. 24, Žižkovo Pole. *Kraj Vysočina: Kulturní a přírodní dědictví* [online]. [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: http://www.dedictvivysociny.cz/kultura/pamatky-50/lidova_architektura-5/?id=295.

Vojenský historický ústav Praha [online]. Praha, 2020 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <http://www.vhu.cz/>

YouTube: Genealogy TV [online]. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/c/GenealogyTV>

Why is it called "Ahnenblatt"?. In: *Ahnenblatt* [online]. 2020 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.ahnenblatt.com/why-is-it-called-ahnenblatt/>

Z. DUBOVÁ, J. HLÁVKOVÁ, J. KUBA, M. NOVOTNÝ a M. PAUKRT. *Sbírka matrik Východočeského kraje 1587–1949* [Archivní pomůcka č. 8700] [online]. Zámorsk: Státní oblastní archiv, 2020 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: [8700_Sbrika-matrik-Vychodoceskeho-kraje-1587-1949_NAD_190-stav-2020-08-18.pdf](https://www.vychodoceskearchivy.cz/8700_Sbrika-matrik-Vychodoceskeho-kraje-1587-1949_NAD_190-stav-2020-08-18.pdf) (vychodoceskearchivy.cz)

Přílohy

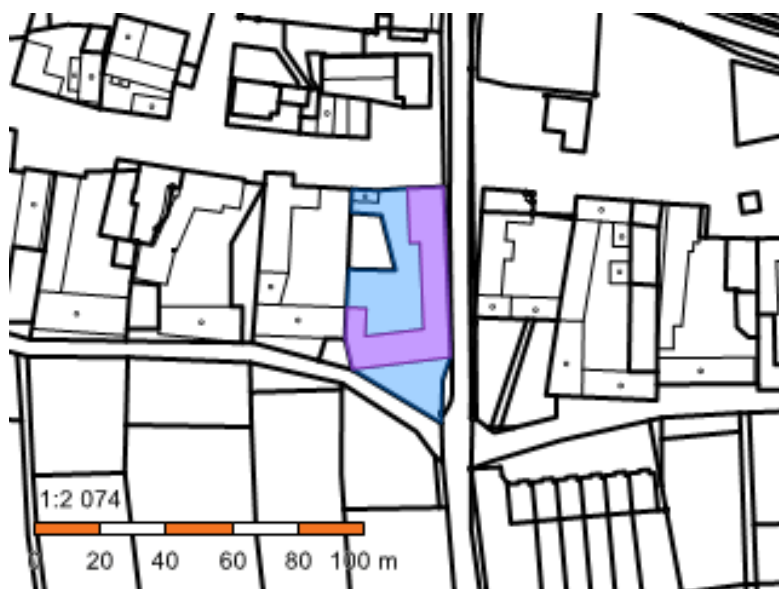
Obrázek P1 – Žižkovo Pole č. 24. (Dostupné z: http://www.dedictvivysociny.cz/kultura/pamatky-50/lidova_architektura-5/?id=295)

Obrázek P2 – Rohový dům: Žižkovo Pole č. 24. (Dostupné z: <https://zizkovopole.cz/fotogalerie-obce/>)

Obrázek P3 – Obytné stavení. (Dostupné z: http://www.dedictvivysociny.cz/kultura/pamatky-50/lidova_architektura-5/?id=295)

Obrázek P4 - Katastr nemovitostí: stavební parcela 10, Žižkovo Pole 24. (Dostupné z: https://nahlizenidokn.cuzk.cz/ZobrazObjekt.aspx?encrypted=DgVih9cxhmdV5jnwuqFnGqXnHLG7a8ul6CTk5qlfyMgiCXFVCRu_fUYIPXz61gUCm6wNzxEShU-u0IQEXMYtYKZphpMxa8PPkiuSRmOL-)

pZ71XE7I5VzjLCkGeZbgqGZj5ZmILa2SZxi8kPwbKXM6avbe3l--
RVXmpsFZjSi3IusStNANMvmRrCukFJFWqnL)

Obrázek P5 – Rodina Němcova kolem r. 1906. Stojící zleva: Marie (1886), Alois (1888), Tomáš (1884), Antonín (1882), Ladislav (1893), Jindřich (1894); sedící zleva: Františka (1897), Marie (1857), Tomáš (1853), Aloisie (1900) Anna (1903). Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv)

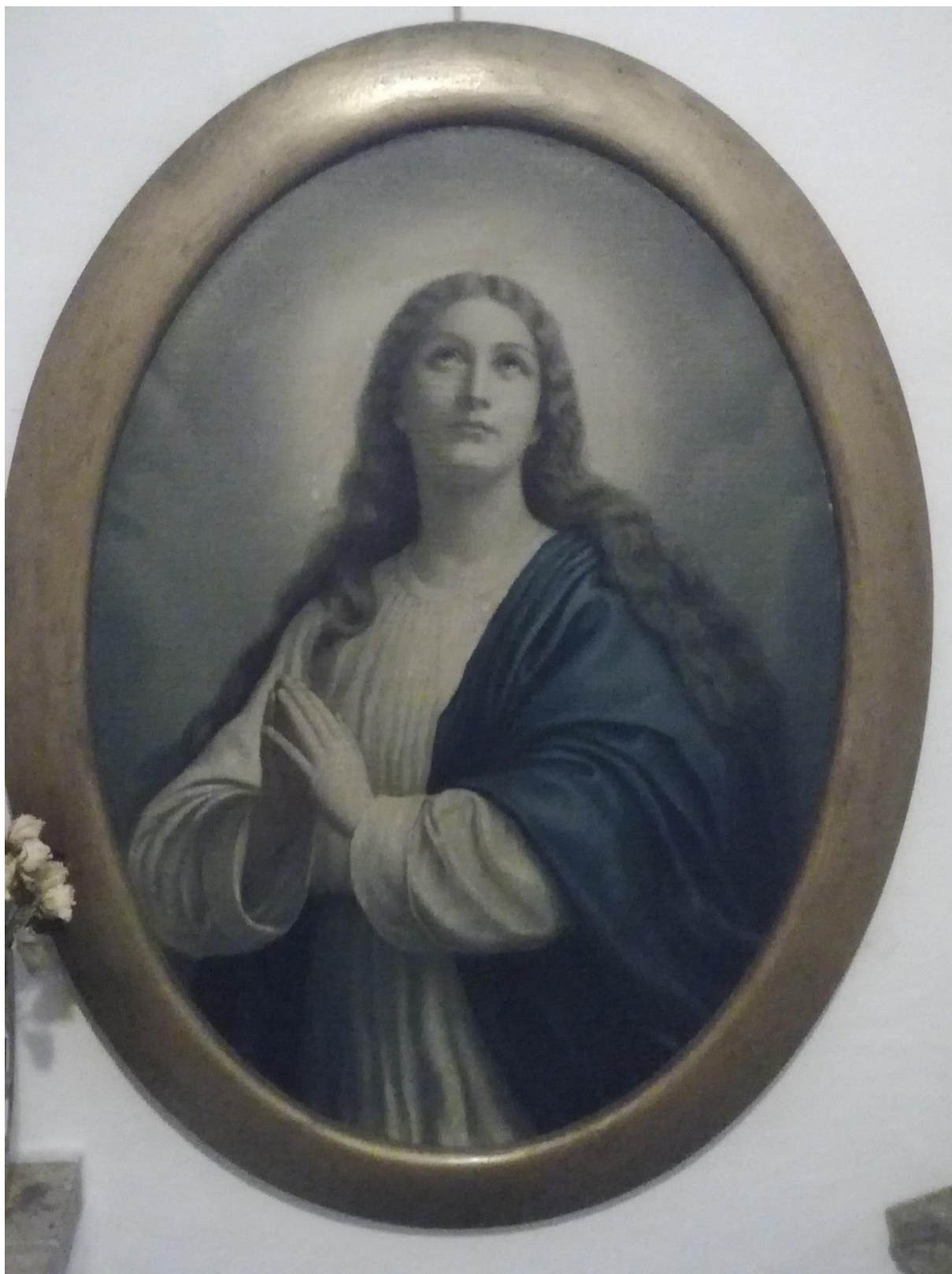
Obrázek P6 – Alois Němec (sedící uprostřed) s kapelou, doba před 1. světovou válkou (zdroj: autorčin archiv)

Obrázek P7– Svatba Aloise Němce a Marie Štohanzlové, zápraží domu v Žižkovu Poli č. 24, 1922. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv)

Obrázek P8 – Sádrová plastika Madony – svatební dar Bohumíra Štohanzla (zdroj: autorčin archiv)

Obrázek P9 – Milostný obraz Panny Marie (zdroj: autorčin archiv)

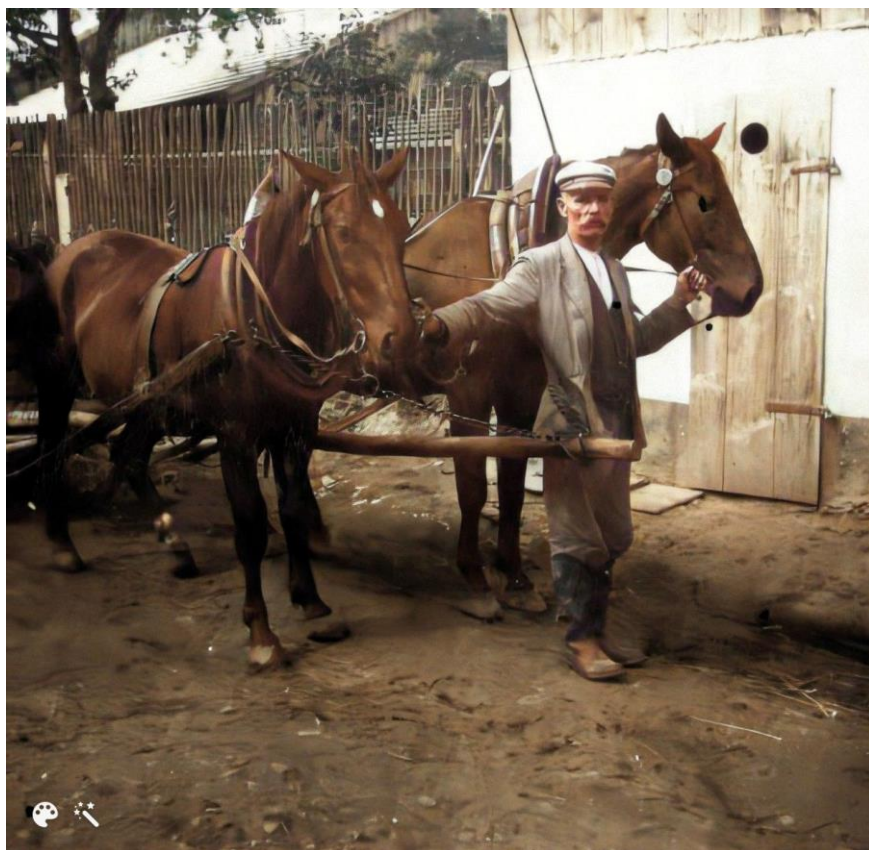
Obrázek P10– Marie Němcová roz. Štohanzlová, zřejmě 20. léta 20. století Kolorizováno.
(zdroj: autorčin archiv)

Obrázek P11 – Alois Němec, 20. nebo 30. léta 20. století. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv)

Obrázek P12 – Alois Němec se synem Bohumírem, zřejmě 30. léta 20. století. Kolorizováno.
(Zdroj: archiv autorky.)

Obrázek P13 – Alois Němec s koňmi, dvůr usedlosti v Žižkově Poli č. 24, datace neznámá. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv)

Obrázek P14– Bohumír Němec s harmonikou. Kolorizováno. (zdroj: autorčín archiv)

Obrázek P15– Chlapci s nástroji. Uprostřed Bohumír Němec. 30. léta 20. století. Kolorizováno. (zdroj: autorčín archiv)

Obrázek P16 – Bohumír Němec, 1. Sv. Přijímání. 30. léta 20. století. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv)

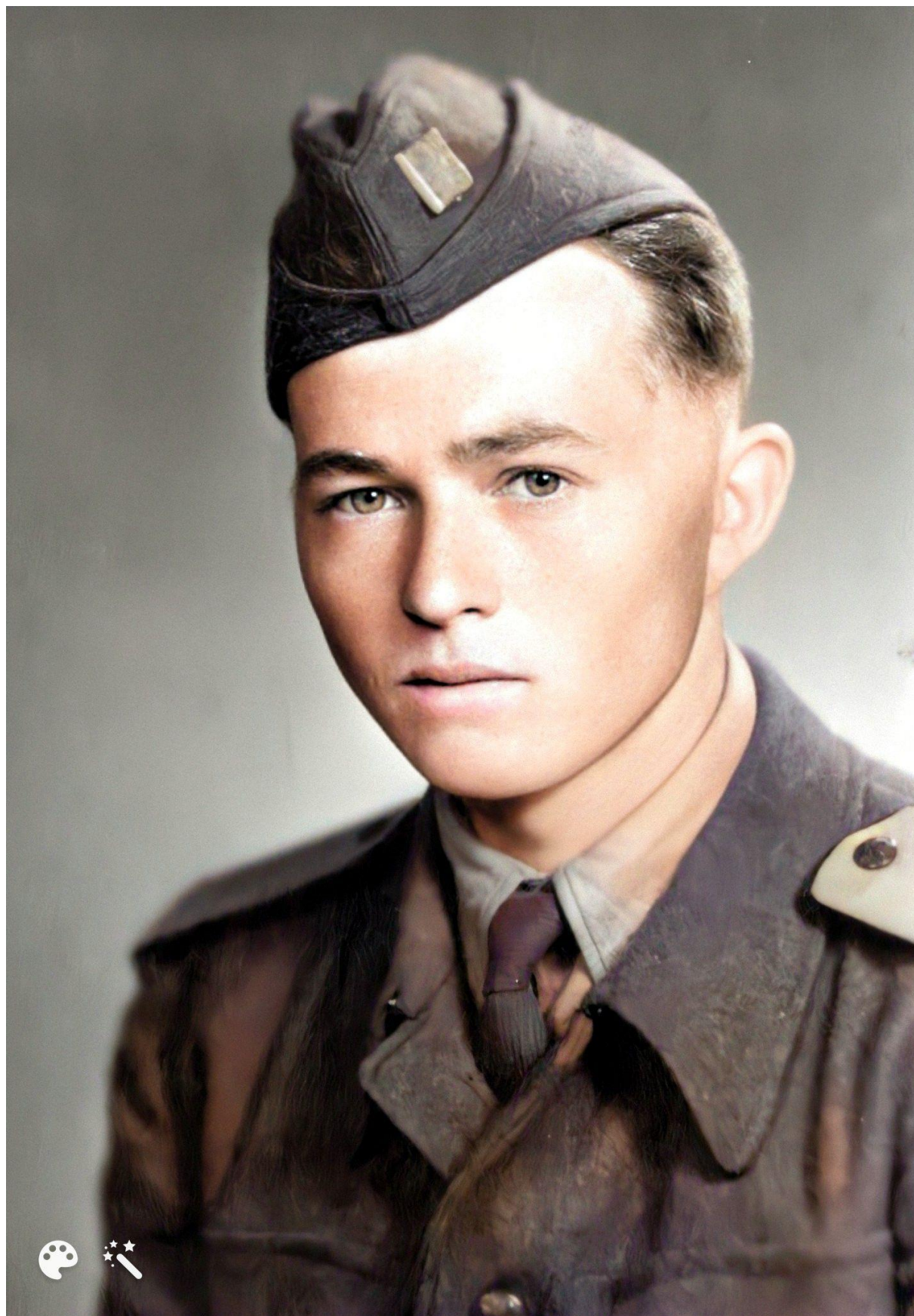
Obrázek P17– Rodina Němcova. Zleva: Bohumír (1929), Marie (1890), Alois (1888), Marie (1925). Před zahradou na dvoře, zřejmě konec 30., nebo počátek 40. let 20. století. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv)

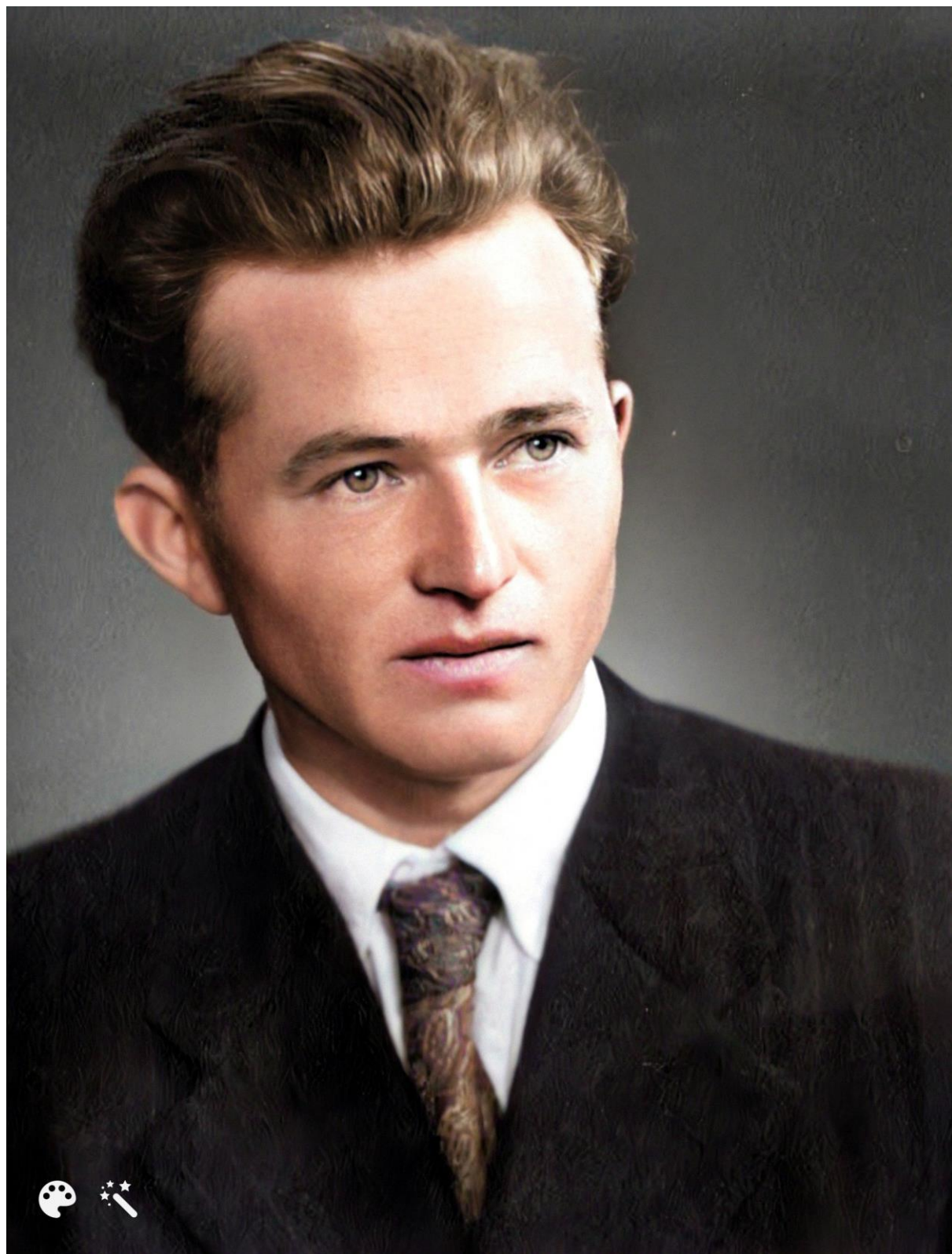
Obrázek P18– Odvod na vojnu. První klečící zleva: Bohumír Němec. Rok 1951. Kolorizováno.
(zdroj: autorčin archiv)

Obrázek P19– Bohumír Němec: povinná vojenská služba. 1951–1953. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv)

Obrázek P20 – Bohumír Němec: povinná vojenská služba. 1951–1953. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv)

Obrázek P21 – Bohumír Němec. Zřejmě 50. nebo 60. léta 20. století. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv)

Obrázek P22 – Helena Němcová, roz. Čejková. Zřejmě 60. léta 20. století. Kolorizováno.
(zdroj: autorčin archiv)

Obrázek P23 – Marie Novotná, roz. Němcová. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv)

Obrázek P24 – Václav Novotný, manžel Marie roz. Němcové. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv)

Obrázek P26 – Svatba Bohumíra Němce a Heleny Čejkové. 1966. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv)

Obrázek P27 – Svatba Bohumíra Němce a Heleny Čejkové. Zleva: Josef Čejka, Helena Čejková, Bohumír Němec, Václav Novotný. 1966. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv)

Obrázek P28 – Bohumír Němec s dcerou Helenou. 1968. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv)

Obrázek P29 – Helena Němcová s dcerami. 1969. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv).

Obrázek P30 – Bohumila Němcová. 1969. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv).

Obrázek P31 – Helena a Bohumila Němcovy. 1969–1970. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv).

Obrázek P32 – Bohumír Němec s harmonikou. 70. – 80. léta 20. století. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv)

Obrázek P33 – Bohumila Němcová: 1. sv. přijímání. 12. 6. 1979. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv).

Obrázek P34 – Bohumila Němcová. 80. léta 20. století Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv).

Obrázek 35 – Bohumila Němcová. 80. – 90. léta 20. století Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv).

Obrázek P36 – Bohumír Němec. 80. – 90. léta 20. století. Kolorizováno. (zdroj: autorčin archiv).

Obrázek P37 – Svatba Bohumily Němcové a Petra Silvara. Zleva: Bohumír Němec, Jaroslava Silvarová, Bohumila Němcová, Petr Silvar, Helena Němcová. 1996. (zdroj: autorčin archiv)

Obr. P38 – Bohumír Němec s vnučkou Zdislavou Silvarovou, 1997. (zdroj: autorčin archiv)

Obr. P39 – Helena Němcová s vnučkou Zdislavou Silvarovou, 1997. (zdroj: autorčin archiv)